

Aina ei mene putkeen

Opiskelua edistävät ja estävät tekijät Tampereen ammattikorkeakoulun kahdessa koulutusohjelmassa

Jutta Pietilä
Ville Viitanen

Opinnäytetyö
Joulukuu 2012
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kuntoutuksen suuntautumisvaihtoehto
Palvelualan ja sosiaalityön suuntautumis-
vaihtoehto
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

PIETILÄ, JUTTA & VIITANEN, VILLE:

Aina ei mene putkeen

Opiskelua edistävät ja estävät tekijät Tampereen ammattikorkeakoulun kahdessa koulutusohjelmassa

Opinnäytetyö 131 sivua, joista liitteitä 10 sivua
Joulukuu 2012

Opinnäytetyössä tutkittiin opiskelua edistäviä ja estäviä tekijöitä Tampereen ammattikorkeakoulun kahdessa koulutusohjelmassa. Ensisijaisena tehtävänä oli kartoittaa ja vertailla näitä tekijöitä sosiaalialan ja paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelmissa. Lisäksi opinnäytetyössä tutkittiin, kokivatko opiskelijat aikataulupaineita ajallaan valmistumisesta. Työssä haluttiin tuoda opiskelijoiden ääni kuuluviin. Aihetta selvitettiin perehtymällä aiempiin tutkimuksiin sekä toteuttamalla tutkimus, joka on sekä laadullinen että määrällinen. Tutkimusaineisto kerättiin temahaastattelujen ja kontrolloidun kyselyn avulla.

Sosiaalialalla keskeisiä opiskelua edistäviä tekijöitä olivat opiskelijoiden korkea motivaatio sekä kiinnostus omaa alaa kohtaan. Opiskelijoilla oli vahva usko työllistymiseen sekä alalla pysymiseen. Lisäksi opiskeluryhmän myönteinen ilmapiiri ja läheiset edistivät opiskelua. Myös paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden opiskeluryhmän ilmapiiri sekä turvalliset ja kannustavat ihmissuhteet edistivät opiskelua. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilla oli myös enemmän vapaa-aikaa sosiaalialan opiskelijoihin verrattuna.

Keskeisiä estäviä tekijöitä molempien koulutusohjelmien kohdalla olivat stressi, opintotuen riittämättömyys sekä paineiden kokeminen valmistumisesta. Koulutusohjelmissa oli esiintynyt kiusaamista; molemmissa opiskeluryhmissä oli opiskelija, jota oli kiusattu. Sosiaalialan opiskelijoilla estäviä tekijöitä olivat lisäksi oman elämäntilanteet huolet, ongelmat koulun tiedonkulussa sekä läsnäolopakon joustamattomuus. Paperi- tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden opiskelua estivät heikko opiskelumotivaatio, tyytymättömyys opetukseen, ohjaukseen ja palautteeseen. Tekniikan opiskelijat olivat sosiaalialan opiskelijoita epävarmempia työllistymisestä sekä alalla pysymisestä.

Hyvät ja toimivat ihmissuhteet olivat opiskelijoille merkityksellisiä molemmissa koulutusohjelmissa. Sosiaalialan koulutusohjelmassa tulisi parantaa opiskelijoiden ja opettajien välistä tiedonkulkua. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelmassa tulisi kiinnittää enemmän huomiota opetuksen laatuun, opintojen ohjaamiseen sekä palautteen antamiseen. Opinnäytetyön perusteella opiskelijoiden hyvinvointia ja koulutusohjelmien toimivuutta kannattaisi tutkia tarkemmin.

Asiasanat: korkeakouluopiskelu, opiskelukyky, opintojen kesto, opintojen keskeyttäminen

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services

PIETILÄ, JUTTA & VIITANEN, VILLE:
It Is Not Always So Simple

The Contributing And Obstructive Factors of Studying in Two Degree Programmes in Tampere University of Applied Sciences

Bachelor's thesis 131 pages, appendices 10 pages
December 2012

The objective of this thesis was to survey and compare the contributing and obstructive factors of studying between two degree programmes, Social Services and Paper-, Textile- and Chemistry Engineering in Tampere University of Applied Sciences. Students' pressure of graduating in time was also explored. The data was collected in four theme interviews and with a questionnaire. Two study groups from both degree programmes completed the questionnaire. The thesis was qualitative as well as quantitative.

Students of social services had a high motivation to study and interest in their own field of study. They also believed that they would have good opportunities to get a job after graduation. Social Services students stated that they had good ambience in their studying group and they got support from their close friends and family. Students of Paper-, Textile- and Chemistry technique also stated that good ambience in the group and other good relationships promoted studying. The majority of engineering students estimated that they had sufficiently free time. They had more free time than students of Social Services.

The results revealed that stress, insufficiency of student financial aid and pressure of graduating in time were factors that prevented studying in both degree programmes. There also appeared bullying in both degree programmes. Students of Social Services also stated their worries and problems with school's flow of information and inflexibility of the attendance requirements as obstructive factors. Students of Paper-, Textile- and Chemistry Technique degree had problems with motivation and they were dissatisfied with teaching, guidance and feedback. They were also more uncertain of employment and remaining at work in their field of study. The results indicate that further research is needed on students' welfare and the functionality of degree programmes in Tampere University of Applied Sciences.

Keywords: polytechnic, study ability, prolonging of studies, dropping out

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 YKSILÖLLINEN OPISKELIJA – OPISKELU ELÄMÄNVAIHEENA	8
2.1 Opiskelu, itsenäistyminen ja nuoruuden kehitystehtävät	8
2.2 Opiskelukyky	10
3 YHTEISÖ OPISKELIJAN TUKENA	14
3.1 Opiskelijayhteisö.....	14
3.2 Opiskelijan muut ihmissuhteet.....	15
3.3 Opiskelun ohjaus ja tukeminen Tampereen ammattikorkeakoulussa	17
4 OPISKELIJA JA YHTEISKUNNAN ODOTUKSET	19
4.1 Opiskelijaan kohdistuvat vaatimukset ja odotukset	19
4.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulu-uudistus	21
5 OPINTOJEN PITKITTÄMINEN JA KESKEYTYMINEN.....	24
5.1 Opintojen pitkittäminen	24
5.2 Opintojen keskeyttäminen.....	25
6 OPISKELUA ESTÄVÄT JA EDISTÄVÄT TEKIJÄT	28
6.1 Edistävät tekijät.....	28
6.2 Estävät tekijät	30
7 TUTKIMUSASETELMA JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	34
7.1 Tutkimustehtävät	34
7.2 Tutkimusaineisto ja kohderyhmä	35
7.3 Tutkimusmenetelmät	36
7.4 Tutkimuksen toteuttaminen	37
7.5 Aineiston analysointi	38
7.6 Tutkimusetiikasta	39
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET	41
8.1 Yksilöllinen näkökulma, sosiaalian opiskelijat.....	41
8.1.1 Terveys	41
8.1.2 Vapaa-aika	42
8.1.3 Oma elämäntilanne.....	44
8.1.4 Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti	45
8.1.5 Opiskeluun suhtautuminen.....	48
8.2 Yksilöllinen näkökulma, tekniikan opiskelijat.....	50
8.2.1 Terveys	50
8.2.2 Vapaa-aika	52
8.2.4 Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti	54

8.2.5 Opiskeluun suhtautuminen.....	57
8.3 Yksilöllinen näkökulma, tiivistelmätaulukot ja tulosten vertailu.....	60
8.4 Yhteisöllinen näkökulma, sosiaalialan opiskelijat	63
8.4.1 Kouluuyhteisö ja koulutusohjelma.....	63
8.4.2 Opetus ja ohjaus	66
8.4.3 Opiskelijayhteisö.....	68
8.4.4 Muut ihmissuhteet.....	70
8.5 Yhteisöllinen näkökulma, tekniikan opiskelijat	73
8.5.1 Kouluuyhteisö ja koulutusohjelma.....	73
8.5.2 Opetus ja ohjaus	76
8.5.3 Opiskelijayhteisö.....	78
8.5.4 Muut ihmissuhteet.....	80
8.6 Yhteisöllinen näkökulma, tiivistelmätaulukot ja tulosten vertailu.....	83
8.7 Yhteiskunnallinen näkökulma, sosiaalialan opiskelijat	86
8.7.1 Paineiden kokeminen opiskelusta ja valmistumisesta.....	87
8.7.2 Opintojen tehostaminen	88
8.7.3 Odotukset tulevaisuudesta.....	90
8.8 Yhteiskunnallinen näkökulma, tekniikan opiskelijat	92
8.8.1 Paineiden kokeminen opiskelusta ja valmistumisesta.....	93
8.8.2 Opintojen tehostaminen	94
8.8.3 Odotukset tulevaisuudesta.....	96
8.9 Yhteiskunnallinen näkökulma, tiivistelmätaulukot ja tulosten vertailu	99
9 YHTEENVETO JA POHDINTA	102
9.1 Yhteenveto sosiaalialan koulutusohjelman tuloksista.....	102
9.2 Yhteenveto paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelman tuloksista ..	108
9.3 Opiskelijoiden näkemyksiä opintojen tehostamisesta.....	115
9.4 Pohdinta.....	116
LÄHTEET.....	117
LIITTEET	122

1 JOHDANTO

Opintojen tehostaminen ja tarve opiskelijoiden nopeammasta siirtymisestä työelämään ovat olleet esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Keskustelun taustalla on huoli Suomen valtion pahenevasta kestävyysvajeesta, jonka vuoksi yhä useamman opiskelijan on valmistuttava ja siirryttävä työelämään nykyistä aikaisemmin. Jyrki Kataisen hallitusohjelman (2011, 10) mukaan työuria tulisi pidentää myös alkupäästä. Tästä johtuen opintojen pitkittyminen ja keskeytyminen ovat valtiontalouden kestävyuden kannalta merkittäviä ongelmia.

Tampereen ammattikorkeakoulun koulutusohjelmien välillä on merkittäviä eroja opiskelun pitkittymisessä ja keskeytymisessä. Osassa koulutusohjelmissa valtaosa aloittaneista opiskelijoista valmistui viiden vuoden sisällä opintojen aloittamisesta, kun taas toisissa koulutusohjelmissa opintojen pitkittyminen ja keskeytyminen oli selvästi yleisempää. Myös valmistuneiden määrä suhteessa aloittaneisiin vaihteli selvästi. (Mustonen 2011.)

Havainto herätti mielenkiintomme tutkia, mitä ilmiön takana voisi olla. Mietimme, selittävätkö esimerkiksi koulutusohjelmien rakenteelliset eroavaisuudet, käytännön toteutus tai jotkin muut tekijät ilmiötä. Päädyimme kartoittamaan opiskelua edistäviä ja estäviä tekijöitä opiskelijoiden kokemusten pohjalta kahdessa Tampereen ammattikorkeakoulun koulutusohjelmassa, jotka olivat sosiaalialan koulutusohjelma sekä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelma. Kyseiset koulutusohjelmat valikoituivat tutkittavaksi koulutusohjelmien välisten keskeyttämis- ja valmistumistilastojen merkittävien eroavaisuuksien perusteella. Lisäksi halusimme tutkia, kokevatko opiskelijat paineta ajallaan valmistumisesta. Kahta koulutusohjelmaa tarkastelemalla haluamme tuoda opiskelijoiden äänen esille – miten he kokevat opiskelun ja mitä he ajattelevat esimerkiksi koulutusohjelmansa opetuksen laadusta ja opiskeluyhteisön ilmapiiristä.

Opinnäytetyön teoriaosan toisessa, kolmannessa ja neljännessä luvussa käsitellään opiskelijan ja opiskeluelämän kannalta ajankohtaisia yksilöllisiä, yhteisöllisiä sekä yhteiskunnallisia teemoja. Viides luku käsittelee opintojen pitkittymistä ja keskeytymistä valtakunnallisella tasolla. Kuudennessa luvussa esitellään opiskelua edistäviä ja estäviä tekijöitä, joita on tuotu esille aikaisemmin ilmestyneissä tutkimuksissa. Seitsemäs luku

esittelee opinnäytetyön tutkimusosan tutkimustehtävät, kertoo tutkimuksen toteutuksesta sekä käsittelee tutkimusetiikkaa. Kahdeksannessa luvussa esitellään tutkimustyön tulokset sekä tehdään tutkimuksen kohderyhminä olleiden koulutusohjelmien välistä vertailua saatujen tulosten perusteella. Yhdeksäs luku kokoaa tuloksia yhteen ja sisältää tutkimustuloksiin perustuvat johtopäätökset.

2 YKSILÖLLINEN OPISKELIJA – OPISKELU ELÄMÄNVAIHEENA

Yksilöllä viitataan ihmisen ydinolemukseen; ainutlaatuisuuteen, vapauteen ja vastuuseen tehdä omia päätöksiä sekä suunnata elämäänsä kohti haluamaansa suuntaa. (Fulcher & Scott 2003, 125; Dunderfelt, Laakso, Niemi ym. 2005, 202.) Opinnäytetyösämme opiskelijan yksilöllisellä näkökulmalla tarkoitetaan opiskelijaa subjektiivisena kokijana - millä tavoin opiskelu ja siihen vaikuttavat tekijät näyttäytyvät juuri opiskelijan näkökulmasta. Käymme seuraavaksi läpi muutamia opiskelijaa lähellä olevia teemoja, jotka itsenäisen elämän aloittamisen kynnyksellä ovat ajankohtaisia monille nuorille aikuisille.

2.1 Opiskelu, itsenäistyminen ja nuoruuden kehitystehtävät

Ammattikorkeakouluopiskelu koskettaa erityisesti nuoria aikuisia. Ammattikorkeakoulutuksessa olevista opiskelijoista 64 prosenttia on alle 24-vuotiaita. (Hämäläinen 2008, Kuntun & Huttusen 2009, 30 mukaan). Tästä syystä on perusteltua tutustua opiskelun aloittamiseen liittyviin elämäntilanteen muutoksiin sekä psykologisiin haasteisiin, joita itsenäistymisen kynnyksellä oleva, mahdollisesti juuri opiskelunsa aloittanut nuori ihminen kohtaa.

Suomalaiset nuoret muuttavat lapsuudenkodistaan verrattain varhaisessa vaiheessa muuhun Eurooppaan verrattuna. Syitä kotoa muuttamiseen ovat jo vuosikymmenien ajan antaneet opiskelu sekä halu itsenäistyä ja tulla toimeen omillaan. Vuonna 2007 reilu kaksi kolmasosaa 21 vuotta täyttäneistä nuorista oli jo muuttanut omilleen, ja suuri osa heistä muutti asumaan yksin. (Nikander 2009.) Ensiasunto on usein vuokra-asunto, joista on kuitenkin pulaa varsinkin suuremmissa kasvukeskuksissa. Omilleen muuttavien nuorten tilanne asuntomarkkinoilla on pienistä tuloista ja vakiintumattomasta elämäntilanteesta johtuen muuta väestöä heikompi. (Nuorten asunto-opas 2012, 2–3.)

Opintojen aloittaminen ammattikorkeakoulussa ajoittuu useasti nuoren itsenäistymisen vaiheeseen. Pääsykoekarsinnan läpikäyneet nuoret suuntaavat odottavin mielin kohti tulevaa, eikä mielenkiinto kohdistu ainoastaan opiskeluun. Heillä on edessään itsenäis-

tymisen elämänvaihe, jossa opiskelun lisäksi keskeisiä ovat myös ympäristön odotuksiin, ihmissuhteisiin sekä työelämään liittyvät asiat. (Heikkilä, Keski-Koukkari & Eerola 2011, 31–32.) Korkeakouluopintojen aloittaminen saattaa vaatia muuttoa uudelle paikkakunnalle, mikä tuo uudenlaisen vapauden kokemuksen kodin, huoltajien ja entisten kaveripiirien vaikutuksen heikennyttyä (Opiskelijaterveydenhuollon opas 2006, 60–61). Yhä varhaisemmin alkavasta itsenäistymisprosessista huolimatta nuorten psykososiaalisen kypsyminen kohti itsenäistä aikuisuutta on yhä monimutkaistuvan ja globalisoituvan yhteiskunnan paineessa kuitenkin pitkittynyt. (Klockars 2011, 20.)

Suomen laaja koulutusjärjestelmä sekä jatko-opiskelun pidentyminen ovat muovanneet sekä myöhäisnuoruudesta että varhaisaikuisuudesta elämänvaiheen, joka erottuu omana merkityksellisenä kautenaan toisten kehityspsykologisten kausien tavoin. Korkeakouluopiskelun aloittamisen ja itsenäistymisen aika sijoittuu siten nuoren elämässä ikäkautteen, jossa hän vielä aktiivisesti etsii vastauksia nuoruusiän kehitystehtäviin. Kriisiyhtymisellekin alttiita nuoruusiän kehitystehtäviä on määritelty kolmen kehityskriisin – ihmissuhteiden kriisin, identiteetikriisin sekä ideologisen kriisin – ratkaisuksi. (Himberg, Laakso, Peltola ym. 2000, 89–90.)

Nuoruusiän aikana nuoren ihmissuhteissa tapahtuu ratkaiseva muutos, jota kutsutaan ihmissuhteiden kriisiksi. Tämä protesti-, hajoamis- ja uudelleenjäsentymisen kriisi alkaa aluksi vanhemmista eriytymisen kieltämisenä, jonka aikana side vanhempiin pyritään säilyttämään entisellään. Ihmissuhteiden kriisi ottaa lopulta askeleen kohti hajoamisvaihetta, jossa nuoren ja hänen vanhempiensa välille rakentuneet lapsuusaikaiset tunne- ja kiintymyssuhteet purkautuvat ja muuttuvat pysyvästi. Tällöin nuori pyrkii irtautumaan vanhempiensa huolenpidosta sekä rakentamaan itsenäistä maailmakatsomustaan aikaisemmin vanhempiensa ajatusmaailman varaan tukeutuneiden ajatustensa tilalle. Tämän hitaan ja kivuliaan kehitysprosessin aikana nuori suuntaa vanhempiinsa joko suoraa tai epäsuoraa aggressioita (vetäytyminen), mikä ikätovereiden vertaisryhmiin hakeutumisen ohella auttaa häntä siirtymään kohti aikuisuutta. Ihmissuhteet vanhempiin ja nuoren elämässä muihin merkityksellisiin ihmisiin alkavat lopulta rakentua uudelleenjäsentymisen vaiheessa. (Himberg, Laakso, Peltola ym. 2000, 95–97, 110.) Uuden opiskelupaikan ja sitä kautta uuden elämänvaiheen alkamisella on nuoren ihmissuhteiden kehityksen kannalta merkitystä, sillä kotoa muuttaminen, opiskeluelämään siirtyminen sekä

omillaan toimeen tulemisen harjoittelu parhaimmillaan tukevat nuoren ja hänen vanhempiensa välisten siteiden hajoamista sekä uudelleenjäsentymistä.

Identiteetillä tarkoitetaan yksilön eheää ja joustavaa kokemusta oman itsen jatkuvuudesta ja olemassaolon pysyvyydestä muuttuvan ajan, ihmissuhteiden ja ympäristön keskeillä. Identiteetti on pysyvä kokemus omasta yksilöllisyydestä, ainutkertaisesta minästä. Identiteetti jatkaa muotoutumistaan läpi elämän, mutta vahva perusta oman itsen kokemiselle luodaan nuoruuden aikana. Erik H. Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian mukaan identiteetin saavuttaminen on nuoruuden kehitystehtävä, joka mahdollistaa yksilön jatkuvuuden ja itsensä samana kokemisen. Jäsentyneen identiteetin kehityksen kannalta on oleellista, että nuori kokee itsensä samaksi ihmiseksi ympärillä tapahtuvista muutoksista huolimatta, käsittää ajan jatkumona sekä kykenee suhteuttamaan itsensä osaksi omaa kulttuuriaan ja elinympäristöään. (Himbergin, Laakson, Peltolan ym. 2000, 98 mukaan; Klockars 2011, 19.)

Identiteettiään rakentaessaan nuori saa tukea vertaisiltaan ikätovereilta (ryhmät) sekä aineksia oman identiteetin rakentamiseen kokeilemalla erilaisia rooleja ja toimintatapoja, joista osa vakiintuu pysyvästi osaksi kehittyvää identiteettiä. Opiskelu-elämä – usein toisella paikkakunnalla – antaa tilaa ja etäisyyttä nuoren aikaisempaan vaikutuspiiriin, lapsuudenkotiin. Tällöin uudet vaikutteet pääsevät muokkaamaan nuoren ihmisen ajatusmaailmaa, jolloin maailmakuvaan sisäistyy ja täydentyy omaa minuutta tukevia ja määrittäviä tietoja, taitoja, arvoja ja asenteita. Samalla nuori etsii ja täydentää omaa elämänfilosofiaansa – ideologiaa – jonka mukaisesti elää, ajatella, sekä suunnitella ja suunnata omaa toimintaansa. Eheä identiteetti antaa nuorelle mahdollisuuden luoda ja elää itsensä näköistä itsenäistä elämää, ilman että hän alistuisi liikaa ulkopuoliselle ohjaukselle tai määräysvallalle. (Himberg, Laakso, Peltola ym. 2000, 99, 108–110; Klockars 2011, 19–20.)

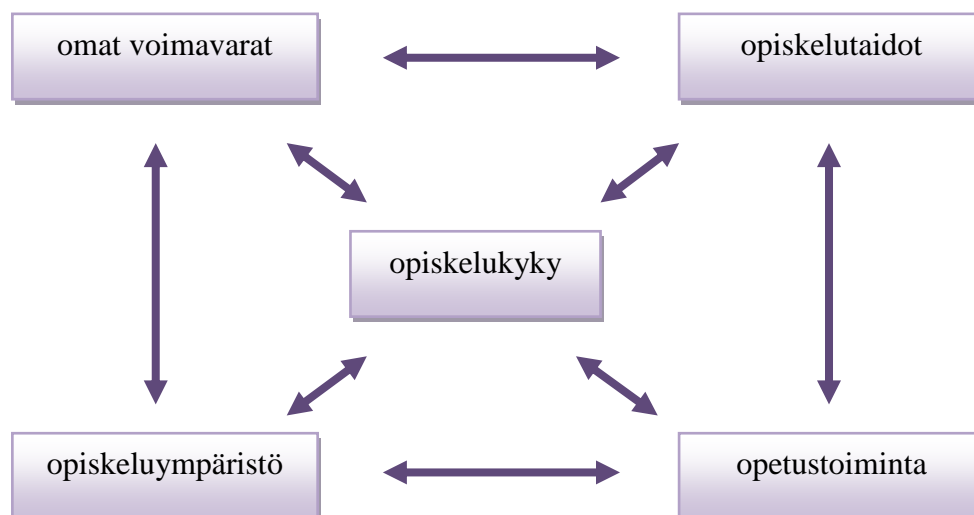
2.2 Opiskelukyky

Opiskelukyky on toiminnallinen ja vuorovaikutuksellinen kokonaisuus, joka muodostuu useista osatekijöistä (Kunttu 2008, Ruthin 2010, 92 mukaan). Opiskelukyvillä tarkoitetaan opiskelijan työskentelykykyä, johon vaikuttavat opiskelijan henkilökohtaiset omi-

naisuudet (esimerkiksi persoonallisuus), opiskelutaidot, opetustoiminta ja oppimisympäristö. (Kunttu 2009, Ruthin 2010, 92 mukaan; Kunttu 2011, 35.)

Opiskelukyky on terminä varsin uusi, ja se on perinteisesti merkinnyt eri ammattiryhmille erilaisia asioita. Opiskelukykyä onkin aikaisemmin tarkasteltu lähinnä ongelma-lähtöisesti, jolloin se on määritelty lähinnä opiskelumotivaation tai mielenterveyden ongelmina. Työelämän työkykyä vastaavana käsitteenä opiskelukykyä on alettu pitää vasta 2000-luvulla. (Kunttu 2011, 35.) Opiskelukyvyn määrittely on kuitenkin vielä suhteellisen vakiintumatonta niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa. 2000-luvun alkupuolella opiskelukyvyn sanomaa pyrittiin viemään eteenpäin Kehrä-hankkeessa, joka pyrki vahvistamaan opiskelukykyä edistävien toimijoiden välistä yhteistyötä. Hanke oli Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön, Suomen ylioppilaskuntien liiton ja Opiskelijoiden liikuntaliiton yhteistyöprojekti. (Kujala 2009, 9.)

Terveyden edistämisen dosentti, ylilääkäri Kristiina Kunttu, esittelee teoksessa *Opiskeluterveys* dynaamisen opiskelukyvyn mallin, joka selittää opiskelukyvyn muodostavia osa-alueita ja niiden välisiä vuorovaikutussuhteita. Opiskelukyky koostuu neljästä osa-alueesta: opiskelijan voimavaroista, opiskelutaidoista, opiskeluympäristöstä ja opetustoiminnasta. Nämä keskenään vuorovaikutuksessa olevat osa-alueet muodostavat opiskelijan opiskelukyvyn. (Kunttu 2011, 35.)

KUVA 1. Kuntun (2011) dynaaminen opiskelukykymalli (muokattu opinnäytetyöhön)

Omien voimavarojen kokemiseen vaikuttavat opiskelijan yksilökohtaiset erityispiirteet, eli persoonallisuus. Identiteetti, elämäntilanne, elämänolosuhteet ja niiden kautta muokautuva kokemus elämänhallinnasta vaikuttavat niihin asioihin ja henkilökohtaisiin arvostuksiin, jotka ovat opiskelijan voimavarojen ja hyvinvoinnin kannalta hänelle tärkeitä. (Kunttu 2011, 34.) Joku saa lisää voimavaroja opiskelussa menestymisessä ja onnistumisesta, toinen puolestaan palautuu parhaiten opiskeluelämän ulkopuolisten virikkeiden, esimerkiksi urheilun tai musiikin, parissa. Kuntun (2011, 34) mukaan myös sosiaaliset suhteet sekä fyysinen ja psyykkinen terveydentila vaikuttavat omiin voimavaroihin.

Opiskeluympäristöllä tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista ympäristöä, jossa opiskelu pääsääntöisesti tapahtuu. Fyysinen ympäristö käsittää konkreettisen opiskelu-ympäristön, kuten luokka- ja taukotilat. Psyykkiseen ja sosiaaliseen ympäristöön vaikuttavat puolestaan opiskelijoiden ja henkilökunnan välinen yhteistyö ja vuorovaikutus; opiskelu-ympäristön toimivuuteen ja ilmapiiriin vaikuttavat niin opiskelijoiden ja henkilökunnankin toimintatavat sekä yhteistyökyky. (Kunttu 2011, 34–35.) Oppilaitosten sisäisten yhteisöjen lisäksi opiskelijalla voi olla myös oppilaitoksen ulkopuolisia yhteisöjä, esimerkiksi kaveripiirejä toisilta opiskelu- ja työaloilta.

Opiskelutaidot koostuvat opiskelijan yksilöllisistä kyvyistä, tiedoista, tottumuksista ja tavoista, joiden pohjalta opiskelija ohjaa – joko enemmän tai vähemmän tiedostaen – omaa työskentelyään ja oppimistaan. Tällaisia ovat esimerkiksi opiskelutekniikka, ongelmanratkaisutaidot ja ajankäytön suunnittelu (Kunttu 2011, 34). Edellä mainittujen teknisten taitojen lisäksi opiskelutaitoihin kuuluvat opiskelijan sosiaaliset taidot sekä kyky kriittiseen ajatteluun. Keskeisiä ovat myös opiskelijalle luontaiset oppimistyyylit ja -tavat, joilla opiskelija omaksuu ja sisäistää kokemaansa parhaiten. (Kunttu 2011, 34.)

Opetustoiminnalla tarkoitetaan opetuksen ja opiskelun sisällöllistä järjestämistä, laatua sekä opiskelun ohjausta. Opetustoiminnan laadullisia tekijöitä voidaan arvioida esimerkiksi opetussuunnitelman toteuttamisen onnistumista tarkastelemalla. Palautetta annetaan sekä opetuksen sisällöstä henkilökunnalle sekä opiskelijoille heidän osaamisestaan. Pätevä ja laadukas opetus on keskeinen tekijä opiskelukyvyn ja sitä kautta opiskelijan hyvinvoinnin kannalta. Ohjaamisella ja tuutoroinnilla opiskelijaa pyritään tukemaan henkilökohtaisen elämän, opiskelun kuin myös työelämän suuntaa ohjaavien perusteltu-

jen valintojen ja päätösten tekemisessä. (Pajarinen, Puhakka & Vahalakka-Ruoho 2004, 15; Kunttu 2011, 34.)

3 YHTEISÖ OPISKELIJAN TUKENA

Yhteisö on yksilöistä koostuva suhteellisen tiivis ryhmä, jonka jäsenet jakavat joillakin elämänalueillaan yhteisiä piirteitä ja asioita, mitkä sitovat heidät yhteen. Yhteisön jäsenillä on yhteisiä aktiviteetteja, joilla he pyrkivät yhteisiin päämääriin. He jakavat kokemuksen toisiaan yhdistävästä identiteetin tunteesta ja toimivat vastuullisesti yhteisön edun mukaisesti. (Fulcher & Scott 2003, 11, 498, 864; Himberg & Jauhiainen 2005, 208.) Opinnäytetyössämme yhteisöllä tarkoitamme opiskeluympäristöä ja sen henkilöstöä, opiskelijayhteisöä sekä opiskelijoiden välisiä että opiskelijan yksityiselämään ja elämäntilanteeseen liittyviä ihmissuhteita. Tässä kappaleessa käsitellään opiskelijayhteisöä, opiskelijan koulun ulkopuolisia ihmissuhteita sekä Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijoilla tarjoamia ohjauksen ja tuen muotoja.

3.1 Opiskelijayhteisö

Samoissa koulutustiloissa sekä samassa koulutusohjelmassa keskenään työskentelevät opiskelijat muodostavat keskenään opiskelijayhteisön, joka vertaisryhmänä toimiessaan on merkittävä sosiaalisen integraation vahvistaja. Yksittäiselle opiskelijalle muista vertaisista koostuva opiskelijayhteisö antaa mahdollisuuden uusien kaveri- ja ystävyyssuhteiden luomiseen sekä sosiaaliseen tukeen, millä on vaikutusta opiskeluihin kiinnittymiseen sekä opintojen edistymiseen. Korkeakouluopiskelijoiden keskuudessa vertaisryhmään kuulumisen sekä ystävyyssuhteiden rakentuminen vaikuttavat merkittävästi opiskeluaan ja -paikkaan integroitumisessa. (Penttinen, Plihtari, Skaniakos, Valkonen 2011, 5.)

Opiskelijayhteisön yhteisöllisyys ja hyvä ilmapiiri voivat parhaimmillaan olla opintoja edistäviä ja tukevia tekijöitä. Lehtosen (1999) tutkimuksen mukaan sosiaalisilla tekijöillä oli suurin vaikutus opiskelijoiden viihtymiseen ammattikorkeakoulussa. Keskustelu ja ajanvietto muiden opiskelijoiden kanssa vaikuttivat myönteisesti koulussa viihtymiseen. Myös opettajat vaikuttivat yhteisön ilmapiiriin. (Lehtonen 1999, 62–68.) Opiskelijayhteisön ja muiden monipuolisten ihmissuhteiden on lisäksi todettu suojaavan opiskelijaa

terveyttä rasittavilta tekijöiltä, esimerkiksi stressiltä (Opiskelijaterveydenhuollon opas 2006, 64).

Aina vertaisryhmiin kiinnittyminen ei kuitenkaan onnistu. Esimerkiksi uudelle opiskelupaikkakunnalle muuttanut opiskelija saattaa jäädä opiskeluryhmänsä ulkopuolelle. Mäkelän (2010, 74) mukaan opiskelijoiden kaveripiirit muodostuvat hyvin nopeasti ensimmäisten viikkojen aikana, ja jälkikäteen ryhmiin kiinnittyminen on hankalaa. Ulkopuoliseksi jääminen voi altistaa opiskelijan yksinäisyydelle ja kiusaamiselle, jota tapahtuu myös korkeakouluissa. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) toteutti vuonna 2008 tutkimuksen korkeakouluopiskelijoiden terveydestä ja siihen liittyvistä tekijöistä. Tutkimuksen mukaan neljännes opiskelijoista on ollut kiusaamisen kohteena korkeakoulussa opiskeluaikanaan, ja 5 – 6 prosenttia opiskelijoista koki tulleen kiusatuksi melko tai hyvin paljon (Huttunen & Kunttu 2009, 51).

Myös SAMOK on tutkinut kiusaamista ammattikorkeakouluissa. Kyselyyn vastanneista peräti 80 prosenttia ilmoitti kohdanneensa kiusaamista esimerkiksi vähättelyn, solvaamisen, epäasiallisen kommentoinnin tai selän takana puhumisen muodossa. Kiusaaminen saattoi olla myös sukupuolista häirintää tai yhden tietyn ihmisen syrjintää. Myös jotkut opettajat olivat käyttäytyneet epäasiallisesti ja valinneet opiskelijaryhmistä niin sanottuja silmätikkuja. (Karkkunen 2011, 26.)

Kiusaaminen vaikuttaa yksilön hyvinvointiin ja sitä kautta opiskelukykyyn monella tavalla. Pitkäaikainen kiusaaminen voi aiheuttaa kiusatulle itsetunnon heikentymistä ja erilaisia psyykkisiä ongelmia, muun muassa ahdistusta, masentuneisuutta ja itsetuhousta (Nettineuvo 2006). Lisäksi kiusaaminen ei ole ongelma ainoastaan yksilölle, vaan myös yhteisö kärsii, koska kiusaaminen vaikuttaa negatiivisesti opiskelijayhteisön ilma-
piiriin (Karkkunen 2011, 28–29).

3.2 Opiskelijan muut ihmissuhteet

Opiskelijayhteisön ulkopuoliset ystävyys-suhteet voivat olla opiskelijalle merkittäviä tuen ja voimavarojen lähteitä. Jos uudesta opiskelu-ympäristöstä ei löydy samanhenkisiä ihmisiä, joiden kanssa ystäväy-
tyä, koulun ulkopuoliset ystävät voivat olla tärkeä perusta

opiskelijan sosiaaliselle elämälle. Koulun ulkopuolisten ystävyys-suhteiden merkitys korostuu myös silloin, jos opiskelija ei muuta uudelle paikkakunnalle opiskelemaan, vaan opiskelee kotipaikkakunnallaan (Lehtonen 1999, 68).

Opiskelijan lapsuudenperhe on keskeinen tuki opiskelijalle koulun ulkopuolella, mikäli suhteet perheenjäseniin ovat hyvät. Lapsuusajan ydinperheen vaikutus jatkuu opiskelijan elämässä, vaikka hän muuttaisi kotoaan pois kohti itsenäisempää elämää. Hyvät ja toimivat suhteet nuoren ja vanhempien välillä edistävät nuoren hyvinvointia myös korkeakouluopiskelun aikana (Vahtera 2007, 75–76). Hyvinvoinnin kannalta on merkityksellistä, että opiskelija kokee voivansa kääntyä vanhempiensa puoleen asioissa, joissa hän kokee tarvitsevansa tukea tai neuvoja. Monien vuosien ajan vaikuttaneet lapsuus- ja nuoruusajan kokemukset vanhemmista vaikuttavat myös siihen, millaisia ihmisiä aikuisuuden kynnyksellä olevista itsenäistyvistä nuorista aikuisista lopulta tulee (Vahtera 2007, 16).

Sosiaalisen tuen lisäksi myös vanhempien antamalla materiaalisella tuella on merkitystä. Moni aikuisuuden kynnyksellä oleva opiskelija saa vanhemmiltaan materiaalista tukea, esimerkiksi huonekaluja, taloukseen ja rahaa, jotta hän pääsisi itsenäistymisensä alkuun. Opiskelijoiden terveystutkimuksen (2009, 77) mukaan reilu kaksi kolmasosaa kyseiseen tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista sai taloudellista tukea vanhemmiltaan tai muilta sukulaisiltaan.

Oman perheen perustaminen voi olla ajankohtaista jo opiskeluaikana, koska ammattikorkeakouluopiskelijat ovat Suomessa keskimäärin 22 – 24 vuoden ikäisiä (Kunttu & Huttunen 2009, 15; Virtala 2011, 16). Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen (2009) mukaan 65,5 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista on parisuhteessa, ja lapsia on varsinkin yli 30-vuotiailla nais- ja miesopiskelijoilla. Yleisesti ottaen opiskelijat suhtautuvat lasten saantiin myönteisesti. Ainoastaan 5,3 prosenttia ammattikorkeakouluopiskelijoista ei halunnut lapsia. (Kunttu & Huttunen 2009, 79, 305, 307).

Omaa perhettä pidetään opiskelua edistävänä ja tukevana myönteisenä voimavarana. Perheelliset opiskelijat ovat myös perheettömiä opiskelijoita tavoitteellisempia ja motivoituneempia opinnoissaan. Perheellisten opiskelijoiden taloudellinen tilanne on perheettömiä opiskelijoita parempi, sillä usein heillä on opintoetuksien lisäksi myös työtö-

loja. Perheellisillä opiskelijoilla on myös useammin opintolainaa. (Korhonen 1998, Virtalan 2011, 16 mukaan; Virtala 2011, 16.)

Opiskelijoiden perheellisyyteen suhtaudutaan yhteiskunnallisella tasolla myönteisesti. Valtio on pyrkinyt ottamaan huomioon opiskelun ja perheen yhteensovittamista tarjoamissaan opiskelijapalveluissa, esimerkiksi etuuksissa. Perheellisille opiskelijoille kuuluvia etuja ovat äitiys- tai isyyspäiväraha, vanhempainraha, äitiysavustus, äitiys- tai isyysraha, lapsilisä, yleinen asumistuki sekä kotihoidon tuki. Etuuksia haetaan Kansaneläkelaitoksesta. Muita lapsiperheiden palveluja ovat muun muassa kunnan tarjoama päivähoido sekä seurakuntien ja järjestöjen tarjoama maksullinen lastenhoitoapu ja kerhotoiminta. (Virtala 2011, 16–17; STTK:n Opiskelijat)

3.3 Opiskelun ohjaus ja tukeminen Tampereen ammattikorkeakoulussa

Tampereen ammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoilleen ohjaus- ja neuvontapalveluita. Opintojen ohjaus pyrkii tukemaan ja edistämään opiskelijan opiskelukykyä, jotta hän kykenisi suorittamaan opintonsa sekä valmistumaan ja työllistymään mielekkäässä ajassa. Ohjauksessa otetaan yhteisöllisyyden lisäksi huomioon opiskelijan yksilöllisyys, ja jokaisella opiskelijalla on oikeus saada ryhmäohjauksen lisäksi myös henkilökohtaista ohjausta. Tavoitteena on, että opiskelija voi hyvin ja kokee kuuluvansa opiskelijayhteisöön. (Tampereen ammattikorkeakoulu a 2012.)

Opiskelijatuutori on kokeneempi opiskelija, joka ohjaa opiskelijoita opintojen eri vaiheissa. Hän kertoo opinnoista, luo ryhmähenkeä, opastaa uusia opiskelijoita sekä tiedottaa opiskeluun liittyvistä asioista koko ensimmäisen opiskeluvuoden ajan. Opettajatuutoreiden kanssa yhteistyössä toimivien opiskelijatuutoreiden koulutuksesta huolehtii opiskelijakunta Tamko. Opiskelijatuutoreiden lisäksi Tampereen ammattikorkeakoulussa toimii ulkomaisia opiskelijoita opastava kansainvälisyystuutori, toisen asteen koulutuksissa ja messuilla Tampereen ammattikorkeakoulua edustava markkinointituutori sekä kokemustuutori, joka tukee ylempien vuosikurssien opiskelijoita esimerkiksi harjoitteluihin ja opinnäytetyöhön liittyvissä kysymyksissä. (Tampereen ammattikorkeakoulu a 2012.)

Jokaiselle opiskelijaryhmälle nimitetään opettajatuutori, joka on opiskeluryhmän ja sekä yksittäisen opiskelijan lähin ohjaushenkilö, jonka puoleen opiskelija voi kääntyä apua tarvitessaan. Opettajatuutori järjestää pien- ja ryhmätapaamisia sekä seuraa opiskelijoiden opintojen edistymistä koko opintojen ajan. Opettajatuutori pitää opiskelijan kanssa ohjaus- ja kehityskeskustelun ainakin kerran vuodessa, jossa tarkastellaan opintojen edistymistä sekä korjataan mahdolliset opintosuoritusotteen virheet. Opettajatuutori laatii yhteenvedon käymistään kehityskeskusteluista koulutusohjelman opinto-ohjaajalle. (Tampereen ammattikorkeakoulu a 2012.)

Koulutusohjelman opinto-ohjaaja vastaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaamisesta sekä tukee heitä opintojen loppuun saattamisessa. Hän myös vastaa jatko-opintoajalla opiskelevien opiskelijoiden ohjaamisesta. Mikäli opiskelijan opinnot keskeytyvät, koulutusohjelman opinto-ohjaaja auttaa tulevaisuuden suunnitelmien laatimisessa. Koulutusohjelman opinto-ohjaaja osallistuu myös opettajatuutoreiden koulutukseen, sekä vastaa heille tiedottamisesta. (Tampereen ammattikorkeakoulu a 2012.)

Opinto-ohjauksen laadusta, kehittämisestä sekä koordinoinnista yhteistyössä toisten opinto-ohjaajien kanssa vastaa johtava opinto-ohjaaja. Johtava opinto-ohjaaja kouluttaa koulutusohjelmien opinto-ohjaajien kanssa opettajatuutoreita sekä vastaa tutor-koulutuksen ja palautejärjestelmän kehittämisestä. Lisäksi johtava opinto-ohjaaja pitää yhteyttä tutkintotavoitteisen koulutusohjelman johtoryhmään, kerää ja raportoi koko korkeakoulun laajuisesti opiskeluun liittyvää tietoa sekä koordinoi opiskelijakunta Tamkon toimintaa. (Tampereen ammattikorkeakoulu a 2012.)

Opiskelun esteettömyydellä pyritään takaamaan kaikille opiskelijoille tasavertaiset mahdollisuudet opiskella. Esteettömyyttä suunniteltaessa otetaan huomioon niin fyysiset, psyykkiset kuin myös sosiaaliset tekijät. Esteettömyys on tärkeää varsinkin opiskelijoille, joilla on oppimiseen, vammoihin, mielenterveyteen tai sairauksiin liittyviä erityistarpeita. Tarpeisiin vastataan tapauskohtaisesti joko lyhyt- tai pitkäkestoisilla erityisjärjestelyillä. Tampereen ammattikorkeakoululla on perustus- (11.6.1999/731) ja yhdenvertaisuuslakiin (20.1.2004/21) pohjautuva Esteettömyyssuunnitelma, joka ohjeistaa esteettömän opiskelun toteuttamista erityisesti hakuprosessin ja opiskelijavalinnan, opetusjärjestelyiden, ohjauksen ja tukipalveluiden, tilojen sekä viestinnän osalta. (Tampereen ammattikorkeakoulu c 2010, 2–4; Tampereen ammattikorkeakoulu b 2012.)

4 OPISKELIJA JA YHTEISKUNNAN ODOTUKSET

Yhteiskunta on monitahoisten keskinäisten vuorovaikutussuhteiden eli instituutioiden järjestelmä, joka luo raamit ihmisten toiminnalle. Instituutioita voivat olla esimerkiksi oikeuslaitos ja lainsäädäntö, valtionhallinto, työ- ja opiskelu-ura tai avioliitto. Ne ohjaavat yksilöiden tekemiä valintoja sekä vaikuttavat siihen, kuinka he elämäänsä suuntaavat. (Giddens 1997, 18; Fulcher & Scott 2003, 10.) Opinnäytetyössämme yhteiskunnallisista instituutioista korostuvat opiskelua ohjaavat instituutiot, kuten Kansaneläkelaitos sekä korkeakouluopiskelusta säätävä lainsäädäntö, esimerkiksi ammattikorkeakoululaki (2003/351). Käsittelemme tässä luvussa opiskeluun ja opiskelijaan kohdistuvia yhteiskunnallisia vaatimuksia ja odotuksia sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ajamaa ammattikorkeakoulu-uudistusta.

4.1 Opiskelijaan kohdistuvat vaatimukset ja odotukset

Yhteiskunta vaikuttaa opiskelijan elämään muun muassa lainsäädännön ja erilaisten uudistusten kautta. Eduskunta on keskeisessä roolissa koulutuspolitiikan ja – lainsäädännön päätöksenteossa. Valtioneuvosto ja opetus- ja kulttuuriministeriö vastaavat Suomessa koulutuspolitiikan suunnittelusta ja toteuttamisesta. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi koulutukseen liittyvän lainsäädännön valmistelua. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Opiskelua koskeva lainsäädäntö määrittelee opiskelijaa koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Esimerkiksi opiskeluoikeus, eli opiskelijan oikeus tutkintonsa suorittamiseen ja siihen kuluva aika, määritellään Ammattikorkeakoululaissa 2003/352.

Laki määrittelee myös nuoren velvollisuutta hakea opiskelemaan. Alle 25 – vuotiaan nuoren, jolla ei ole ammatillista koulutusta, on Työttömyysturvalain (2002/1290) mukaan haettava aktiivisesti useaan ammatilliseen koulutukseen. Jos ammatillista koulutusta vailla oleva alle 25 –vuotias nuori ei ole ilman pätevää syytä suostunut osallistumaan yhteishakuun vaaditulla tavalla tai on kieltäytynyt tai eronnut opiskelupaikasta, hänellä ei ole oikeutta saada työmarkkinatukea. (Työttömyysturvalaki 2002/1290.)

”Pakkohauksikin” nimitetty hakuvelvollisuus on herättänyt laajasti kritiikkiä. Esimerkiksi Ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto, SAMOK, pitää nykyistä hakuvelvoitetta epäoikeudenmukaisena. SAMOK on esittänyt toiveen, että hakuvelvollisuudessa otettaisiin huomioon myös yliopistot, eikä pelkästään ammatillista koulutusta. Nykyinen hakuvelvoite aiheuttaa sen, että jos nuoren ensisijainen toive opiskelupaikan suhteen on yliopisto, hänen on silti haettava myös ammatilliseen koulutukseen saadakseen työmarkkinatukea, jos koulutukseen hakeutuminen ei tuota toivottua tulosta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yliopistoon tähtäävä nuori saattaa viedä ammattikorkeakoulun pääsykoepaikan sellaiselta, joka haluaa oikeasti ammattikorkeakouluun opiskelemaan. (Kaleva 2012.) SAMOK:in hallituksen jäsen, Joni Vainikainen, kommentoi SAMOK:in blogissa niin sanotun pakkohaun ongelmakohtia seuraavasti:

Tällä hetkellä jokaisen alle 25-vuotiaan nuoren, jolla ei ole työpaikkaa tai opiskelupaikkaa, tulee hakea ammattikorkeakouluun, muutoin he eivät ole oikeutettuja työttömyystukeen. Tämä johtaa siihen, että nuori hakee ammattikorkeakouluun ja on veloitettu ottamaan vastaan tarjottu paikka, jos pääsee valintakokeesta läpi. Tämän jälkeen ollaan kirjoilla ammattikorkeakoulussa ja yritetään tulla toimeen opintotuella.

Nuori aloittaa opiskelunsa ammattikorkeakoulussa ja joko innostuu alasta tai päättää hakea seuraavalla kerralla uudestaan yliopistoon. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa menee hukkaan kaikki vuoden aikana opitut asiat, koska opintojen hyväksilukeminen ei toimi ammattikorkeakoulusta yliopistoon siirryttäessä. Lisäksi ammattikorkeakoulupaikan vastaanottaessa nuori vie paikan toiselta nuorelta, joka olisi halunnut opiskelemaan juuri sitä ammattikorkeakoulututkintoa. Reilua? (Vainikainen 2012.)

Nuorten opiskelijoiden toivotaan valmistuvan ja siirtyvän työelämään nopeammin. Ikärakenteen muutos ja aikaisempien sukupolvien eläkkeelle siirtyminen ovat luoneet tarpeen lisätä koulutuksen työelämävastaavuutta, edistää koulutuksesta valmistuneiden opiskelijoiden siirtymistä työelämään ja parantaa työmarkkinoilla tarvittavaa osaamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallinen ESR-kehittämisohjelma 2007–2013.)

Opiskelijoiden elämänvaihetta ei kuitenkaan oteta aina välttämättä huomioon laadittaessa opiskelijoita koskevia päätöksiä, säädöksiä ja toimenpiteitä. Opiskelijat nähdään helposti yhtenäisenä joukkona, ottamatta huomioon sitä, että opiskelijoiden yksilökohtaiset elämäntilanteet vaihtelevat. Tiedetyt oletukset, esimerkiksi vanhempien antama taloudellinen tuki opiskelun aikana, eivät ole kaikille opiskelijoille itsestäänselvyys. Opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat opiskelemiseen uhkaavat unohtua yhteiskunnallisia päätöksiä

säädettäessä. (Mannisenmäki & Valtari 2005, 151.) Jos opiskelijoiden yksilöllisyyttä ei oteta huomioon, on vaarana, että yhteiskunnalliset asetukset asettavat tiukoille ne opiskelijat, joiden elämänvaihe poikkeaa selkeästi siitä, mitä yleisesti oletetaan opiskelijan elämäntilanteen olevan opiskeluaikana.

Kela, eli kansaneläkelaitos, asettaa opiskelulle omat vaatimuksensa. Kela myöntää opintotukea päätoimisesti opiskeleville opiskelijoille, mutta vain jos he edistyvät opinnoissaan ja tarvitsevat taloudellista tukea. Kela seuraa vuosittain tukea nostavien opiskelijoiden opintojen edistymistä. 1.8.2011 alkaen opiskelijan on pitänyt suorittaa 5,0 opintopistettä jokaista opintotukikuukautta kohden. Ennen lukuvuotta 2011 – 2012 opiskelijoiden tuli suorittaa 4,8 opintopistettä tukikuukautta kohti. Jos opintopisteet jäävät vuoden aikana vajaiksi tukikuukausiin nähden, Kela vaatii opiskelijalta selvitystä aiheesta. Mikäli opiskelijan selvitystä opintojen viivästymisestä ei pidetä riittävänä, Kela voi lakauttaa opintotuen maksamisen. Jos ilmenee, että tukea nostaneella opiskelijalla ei ollut aikomustakaan opiskella, opintotuki voidaan periä takaisin. (Kela 2012.)

4.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulu-uudistus

Opetus- ja kulttuuriministeriön ajama ammattikorkeakoulu-uudistus vaatii nykyiseen ammattikorkeakoulutoimintaan merkittäviä muutoksia lähivuosien aikana. Ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamista koskevan selvityksen perusteella koulutuksessa on korjausliikkeen aika; korkeakoulujen verkko on hajanainen ja sirpaloitunut, sekä koulutuksesta on liikatarjontaa. Lisäksi kansainvälisissä ja kansallisissa arvioinnissa painotetaan koulutus- ja tutkimustoiminnan laadun ja tehokkuuden parantamista. Uudistustyöhön ajavat myös hallitusohjelmaan sisällytetyt menosäästöt, jotka kuntaosuudet huomioon otettuna ovat ammattikorkeakoulujen kohdalla yhteensä 121 miljoonaa euroa. Ammattikorkeakoulut ovat jo aloittaneet uudistustyöt omaaloitteisesti tiivistämällä sirpaloitunutta kouluverkostoaan; viime vuosien aikana ammattikorkeakoulujen määrä on vähentynyt viidellä, ja toimipisteitä on vähennetty. (Salminen & Ylä-Anttila 2010, 9-10; Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2011, 28; Ammattikorkeakoulujen toimilupien uudistaminen 2012, 1–2.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön ammattikorkeakoulu-uudistuksen lähtökohdat on kirjattu hallitusohjelmaan loppukesällä 2011 (Valmisteluaikataulu 2011, 1). Hallitusohjelma asettaa tavoitteeksi uudistaa ammattikorkeakoulutuksen rahoitusjärjestelmää koulutuksen tavoitteita paremmin tukevaksi, nopeuttaa työelämään siirtymistä, tehostaa hallintoa sekä parantaa opetuksen ja tutkimuksen laatua. Korkeakoulutoiminnan perusrahoitusvastuu siirretään valtiolle. (Ammattikorkeakoulutuksen uudistamisen suuntaviivat 2011, 2; Pääministeri Jyrki Kataisen... 2011, 34.) Ammattikorkeakoululain uudistamista koskeva hallituksen esitys on saatu valmiiksi kesällä 2012, ja muutettavan lainsäädännön lausuntokierros päättyi syyskuun 2012 lopulla. Esitys käsitellään eduskunnassa keväällä 2013, ja rahoitusta, toimilupia sekä koulutusvastuuta koskeva uudistettu ammattikorkeakoululaki on tarkoitus saada voimaan 1. tammikuuta 2014. (Ammattikorkeakoulutuksen uudistamisen suuntaviivat 2011, 2; Valmisteluaikataulu 2011, 1–2.)

Ammattikorkeakoulu-uudistuksessa ammattikorkeakoulujen nykyinen lupakäytäntö puretaan, ja vastaisuudessa ammattikorkeakoulut luetellaan laissa. Koulutusvastuusta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Oikeudellista asemaa vahvistetaan muodostamalla ammattikorkeakouluista itsenäisiä oikeushenkilöitä joko osakeyhtiöinä tai säätiöinä. Nuorten koulutustarjontaa supistetaan erityisesti kulttuurin ja viestinnän, matkailun, tekniikan sekä liikenteen koulutusosalalla noin 2200 aloittajalla vuonna 2013. Ammattikorkeakoulujen yksikkörakenteita kehitetään niin, että ne tarjoavat laadullisesti tasavertaista opetusta ja opiskelijapalveluita sekä tekevät opetustoiminnastaan työelämälähtöisempää. Valtio asettaa toiminnan kannalta tavoitteita ja seuraa niiden toteutumista. (Ammattikorkeakoululaitoksen uudistamisen suuntaviivat 2011, 1–2.)

Valtion taloudellisesta tilanteesta johtuen ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmän uudistamisessa toteutetaan valtionosuuksiin kohdistuva 51 miljoonan euron säästövelvoite, joka toteutetaan asteittain vuoteen 2015 mennessä. Kustannustasojen nousun kompensatiosta luvataan kuitenkin huolehtia. Uudistuksen myötä valtiosta tulee ammattikorkeakoulujen perusrahoittaja, ja samalla luovutaan kustannussidonnaisuudesta. Valtionrahoituksen periaatteet ovat kaikille ammattikorkeakouluille samat oikeushenkilömuodosta riippumatta. Uusi rahoitusmalli voidaan ottaa käyttöön vuoden 2014 alusta. (Ammattikorkeakoulutuksen uudistamisen suuntaviivat 2011, 1–2.)

Ammattikorkeakoulujen lausuntokierrokselta tullut palaute on ollut pääasiassa uudistuksia kannattavaa. Sinänsä oikeansuuntaisten ja tarpeellisten nähtyjen uudistusten valmisteluun toivottiin avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta. Laajalti kannatettiin ammattikorkeakoulujen rahoituspohjan uudistamista, missä perusrahoitus siirtyy valtion vastuulle. Myös vakavaraisuuden vahvistusta sijoitusten turvin sekä rahoituksen sitomista indeksiin toivottiin. Toisaalta rahoituksen riittävyys ja asteittain toteutettavat leikkaukset herättävät epäilyksiä koko uudistuksen onnistumisesta. Ammattikorkeakoulujen itsestä oikeushenkilöasemaa ja toimilupakäytännöstä luopumista kannatettiin useissa lausunnoissa. Muutamissa lausunnoissa puolestaan todettiin, että osakeyhtiö- ja säätiömallien lisäksi valmistelulähtökohtana olla tarjolla muitakin vaihtoehtoisia toimintamalleja. (Lausuntoyhteenveto ammattikorkeakoululaitoksen... 2011, 2–4.)

Ammattikorkeakoulutoiminta elää suurten muutosten aikaa. Rahoitusmallin muuttuminen valtiovetoiseksi, toimintamallien yhtenäistäminen joko säätiö- tai osakeyhtiömuotoiseksi sekä tulevat leikkaustoimenpiteet aloituspaikoissa sekä taloudellisissa menoissa luovat koulutoimintaan epävarmuutta. Suomen ammattikorkeakouluverkosto on hyvin laaja ja sirpaloitunut, ja uudistusten toteuttaminen nopealla aikataululla maailmanlaajuisen epävakaa taloudellisen tilanteen aikana on suuri haaste. Vielä ei tiedetä, miten hallitusohjelman linjaukset sekä ammattikorkeakoulu-uudistus lopulta vaikuttavat opiskelijoiden elämään ja opiskeluun. Opintotuki sidotaan indeksiin 1.9.2014 ja opintotukea kehitetään tukemaan päätoimista opiskelua ja siten nopeampaa siirtymistä työelämään (Jyrki Kataisen hallituksen... 2011, 35). Tämä saattaisi käytännössä tarkoittaa opintotuen määrän korottamista tai opintolainan merkityksen korostamista opiskelijan toimeentulon lähteenä. Toisaalta puheet nopeammasta valmistumisesta sekä päätoimisen opiskelun korostamisesta saattaisivat käytännössä merkitä tutkintojen suositeltujen valmistusaikojen lyhentämistä tai opintotuen kehittämisestä lainapainotteisemmaksi.

5 OPINTOJEN PITKITTÄMINEN JA KESKEYTYMINEN

Opiskelijalta odotetaan, että hän suorittaa tutkintonsa tavoiteajassa, saa tutkintonsa valmiiksi ja siirtyy työelämään. Jos opintie ei kuitenkaan ole mutkaton ja erilaiset opiskelua estävät asiat haittaavat opiskelua, tämä voi näkyä käytännössä opintojen pitkittymisenä tai keskeytymisenä. Aikaisemman tutkimustiedon (Mannisenmäki & Valtari 2005; Kalima 2011) mukaan opintojen pitkittyminen ja keskeytyminen ovat ongelmia, joiden tausta on moniulotteinen. Opintojen pitkittymisen ja keskeytymisen vaikutus on laaja; ongelma koskettaa paitsi yksilöä – opiskelijaa, jonka opinnot venyvät tai keskeytyvät – myös yhteisöä ja yhteiskuntaa.

5.1 Opintojen pitkittyminen

Opintojen pitkittymisestä puhutaan silloin, kun opiskelija ei suorita opintojaan suositellussa ajassa. Ammattikorkeakoululain 2003/351 mukaan kokopäiväisesti opiskelevan täytyy suorittaa opintonsa enintään yhtä vuotta pidemmässä ajassa, kuin on suositeltu kyseisen tutkinnon suhteen. Jos opiskelija ei saa suoritettua opintojaan vuoden lisäajasta huolimatta, hän menettää opiskeluoikeutensa. Opiskelija voi kuitenkin anoa opiskeluaikaa jatkokaudeksi yhdeksi vuodeksi kerrallaan erityisen syyn perusteella, jolloin ammattikorkeakoulu voi myöntää lisäaikaa opintojen suorittamiseen. (9.5.2003/351.)

Vuonna 2003 ammattikorkeakoulututkinnon suorittamiseen meni keskimäärin neljä vuotta, ja opiskelijat olivat valmistuessaan keskimäärin 26-vuotiaita (Tilastokeskus 2005a, Mannisenmäen & Valtarin mukaan 2005, 75). Vuoden 2010 loppuun mennessä 40 prosenttia suoritti ammattikorkeakoulututkinnon alle neljässä ja puolessa vuodessa. Neljässä ja puolessa vuodessa opintonsa suorittaneista 54 prosenttia oli naisia ja 24 prosenttia miehiä. (Tilastokeskus 2010.)

Helsingin ammattikorkeakoulussa nuorisoasteen koulutuksessa normiajassa eniten tutkintonsa valmiiksi saivat sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijat 58,1 prosentin läpäisyasteella. Tekniikan ja liikenteen toimialan opiskelijoiden läpäisyaste normiajassa oli 22,5 prosenttia. Kun normiaikaan lisättiin vuosi, sosiaali-, terveystieteiden ja liikunta-alan läpäisyprosentti oli 68,4 ja tekniikan- ja liikenteen alan 38,2 prosenttia. (Kalima 2011, 32.)

Opintojen pitkittyminen ja keskeytyminen ovat olleet merkittävä ongelma Suomen ammattikorkeakouluissa. Kun ensimmäisten ammattikorkeakoulussa opiskelevien opiskeluaika päättyi vuonna 2001, pitkittymisten, opiskelun jatkumisen ilman tutkinnon suorittamista ja keskeytymisen yleisyys herättivät tarpeen tutkia ilmiöiden syitä. (Kalima 2011, 18, 25.) Pitkittyminen ja keskeytyminen ovat ongelmia, jotka saattavat liittyä toisiinsa. Pitkittyminen voi näet olla keskeytymiseen johtava tekijä (Kalima 2001, 36).

Opiskelijan opintojen pitkittymisen taustalla voi olla lukuisia syitä. Mannisenmäen ja Valtarin (2005, 80) mukaan opintojen pitkittyminen on monimuotoinen ongelma:

Syitä siihen voidaan hakea lukuisista eri tekijöistä: valintakoejärjestelyistä, opinto-oikeuden määrittelystä, tutkintojärjestelmästä, koulutustarjonnasta, opetusjärjestelyistä, opintojen ohjauksesta, opiskelijoiden työssäkäynnistä, opiskelun osa-aikaisuudesta, joillakin aloilla selkeiden ammattikuvien puuttumisesta, yliopistojen resursseista ja niiden jakautumisesta, opintotutkijajärjestelmästä sekä kunkin alan työllisyystilanteesta ja palkkatasosta. (Mannisenmäki & Valtari 2005, 80.)

Opintojen pitkittymistä on yritetty ehkäistä Suomessa erilaisten hankkeiden avulla. Opetusministeriö käynnisti vuonna 2000 yhteistyöhankkeita, esimerkiksi Oped-projektit, joiden tavoitteena oli edistää opintoja ammattikorkeakouluissa. (Kalima 2011, 19.) Oped-hanke, eli Opintojen edistämisen ja tukemisen -hanke, koostui eri ammattikorkeakouluissa toteutettavista osaprojekteista, joiden teemoina olivat muun muassa ammattikorkeakoulupedagogiikan kehittäminen, opintojen keskeytyminen ja opintojen ohjaaminen (Oped – Opintojen edistäminen ja tukeminen, 2000).

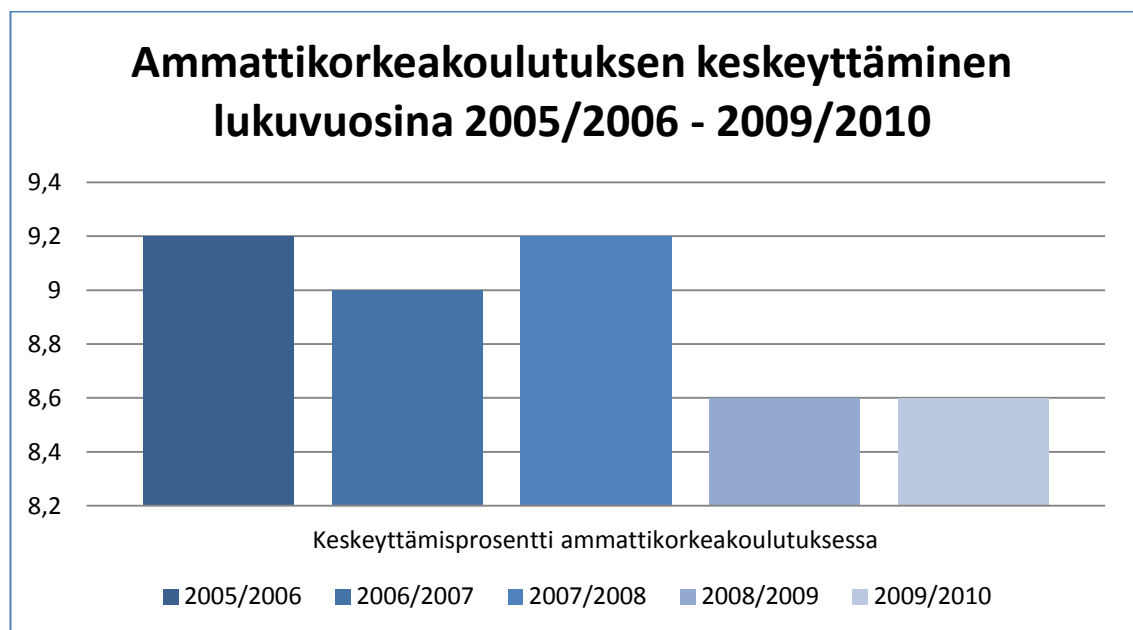
5.2 Opintojen keskeyttäminen

Opintojen keskeyttämisestä on kyse, kun opiskelija poistuu opiskelupaikastaan ilman tutkintoa. Voidaan puhua myös opintojen tilapäisestä keskeyttämisestä, jos syynä on hoitovapaa, äitiys- tai vanhempainloma, asevelvollisuuden suorittaminen, sairasloma,

ansiotyö tai jokin muu syy (Amkota-tilastot 2000, Kaliman mukaan 2011, 26). Mannisenmäen ja Valtarin (2005, 76) mukaan opintojen keskeyttäminen on yleisempää ammattikorkeakouluissa kuin yliopistoissa. Vuonna 2003 9,5 prosenttia ammattikorkeakoululaisista keskeytti opintonsa (Mannisenmäki & Valtari 2005, 76). Tampereen ammattikorkeakoulussa tutkintonsa keskeytti 9,7 prosenttia opiskelijoista vuonna 2006 (Amkota 2006, Penttilän 2008, 17 mukaan).

Tuoreimpien Tilastokeskuksen tilastojen (2012) mukaan lukuvuonna 2009 – 2010 kaikista tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijoista 5,5 prosenttia keskeytti opintonsa lukuvuonna eikä jatkanut opiskelua muussa kyseiseen tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Ammattikorkeakoulutuksessa keskeyttämisprosentti oli 8,6 prosenttia. Keskeyttämisprosentti oli edelliseen vuoteen verrattuna pysynyt lähes ennallaan. (Tilastokeskus 2012.)

TAULUKKO 1. Ammattikorkeakoulutuksen keskeyttämisprosentit (Tilastokeskus 2012)

Opintojen keskeyttämisen syyt vaihtelevat. Kaliman tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opiskelijoista nosti esille neljä yleisintä keskeyttämisen syytä nuorisosaasteen opiskelijoilla vuodesta 2001 vuoteen 2007. Nämä neljä syytä olivat ansiotyöhön siirtyminen, ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyöminen, opiskeluoikeuden päättyminen, ja syy, jota ei tiedetä. Vuonna 2001 neljänneksi tärkein syy keskeyttämiseen oli toiseen

ammattikorkeakouluun siirtyminen. Tilastollisesti tärkein opintojen keskeyttämisen syy nuorisoasteen ammattikorkeakoulutuksessa vuonna 2007 oli kuitenkin opiskeluoikeuden menettäminen ilmoittautumisvelvollisuuden laiminlyönnin vuoksi. (Kalima 2011, 29–30.)

Yhteiskunnan näkökulmasta opintojen keskeyttämistä pidetään ongelmana ja kielteisenä asiana. Yksilön näkökulmasta keskeyttäminen ei kuitenkaan ole välttämättä aina kielteinen asia. Opiskelija saattaa keskeyttämisen jälkeen miettiä uudelleen uravalintaansa ja hakeutua opiskelemaan alaa, jonka kokee paremmin omakseen kuin alan, jonka opiskelun keskeytti. Keskeyttäminen ei myöskään aina johda ammattitaidottomuuteen tai työttömyyteen. Osa keskeyttäneistä siirtyy työelämään ilman tutkintoa ja osa jatkaa opiskelua koulutuksessa, joka on aiempaa arvostetumpi. Opintojen keskeyttäminen voi siis olla yksilölle positiivinen asia, jos hän kokee keskeyttämisen oikeana ratkaisuna ja uusien valintojen teon mahdollisuuden väylänä kohti omien tavoitteidensa toteutumista. (Kalima 2011, 33–34.)

Opintojen keskeytyminen on joka tapauksessa yhteiskunnallisesti merkittävä ongelma talouden näkökulmasta. Kun opiskelija keskeyttää opintonsa neljän vuoden jälkeen valmistumatta ammattiin, yhteiskunta menettää opintorahan ja asumistuen muodossa noin 18 000 euroa. Myös ammattikorkeakoulujen näkökulmasta opintojen keskeytyminen on taloudellinen taakka. Vuonna 2005 ammattikorkeakoulut menettivät valtionosuuksena 7188 euroa jokaista opiskelijaa kohden, joiden opinnot pitkittyivät yli säännönmukaisen opiskeluajan tai keskeytyivät. Vuonna 2005 ammattikorkeakoulut saivat rahoitusta vain normiajalla opiskelevista opiskelijoista. Helsingin ammattikorkeakoulu menetti kyseisenä vuonna yhteensä noin 10,2 miljoonaa euroa opinnoissaan pitkittyneistä ja keskeyttäneistä opiskelijoista. Lakimuutoksen seurauksena rahoitusperuste kuitenkin muuttui vuonna 2006. (Kalima 2011, 35–37.) Ammattikorkeakoulut alkoivat saada rahoituksen käyttökustannuksiinsa opiskelijamäärien ja opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella (29.12.2009/1705).

6 OPISKELUA ESTÄVÄT JA EDISTÄVÄT TEKIJÄT

Kokemuksemme mukaan ammattikorkeakouluopiskelua koskevia tutkimuksia on tehty jonkin verran. Korkeakouluopiskeluun liittyviä tutkimuksia on useita (Mikkola & Nurmi 2001; Berndtson 2004; Mannisenmäki & Valtari 2005; Penttilä 2008; Kalima 2011), mutta osa niistä on tehty 1980-luvulla, jolloin nykyistä ammattikorkeakoulujärjestelmää ei ollut vielä perustettu. Samoin monet 1990-luvun alussa tehdyt opiskelua käsittelevät tutkimukset koskevat enemmän yliopisto- kuin ammattikorkeakouluopiskelua. Käymme seuraavaksi läpi työmme kannalta keskeisiä tutkimuksia, jotka ovat kartoittaneet ammattikorkeakouluopiskelun edistäviä ja estäviä tekijöitä. Osassa käsittelemistämme tutkimuksissa on tutkittu myös korkeakouluopintojen pitkittymistä ja keskeytymistä.

6.1 Edistävät tekijät

Riitta Kalima on tutkinut väitöskirjassaan opiskelun pitkittymistä ja keskeytymistä Helsingin ammattikorkeakoulussa. Kalima mainitsee opiskelua edistäviksi tekijöiksi muun muassa opiskelija- ja työelämälähtöisen opetuksen, opinto-ohjauksen sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen opetustilanteissa. (Kalima 2011, 103–109). Opiskelijalähtöisessä opetuksessa on Kaliman (2011, 258) mukaan merkityksellistä, miten opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aikaisempi osaaminen sekä heidän vaikutusmahdollisuutensa opetettavan aiheen sisältöön. Ohjaustoiminnassa tärkeäksi koettiin opintoihin liittyvä ohjaus, ohjaavien opettajien ja opiskelijatuutoreiden antama ohjaus sekä opintososiaaliin asioihin liittyvä ohjaus (Kalima 2011, 105). Sosiaalisen vuorovaikutuksen kannalta on tärkeää, että opiskeluryhmä on sopivan kokoinen, opettajan ohjaamaa lähiopetusta on riittävästi ja opiskelijan työmäärä kursseilla on sopiva (Kalima 2011, 109). Kaliman (2011, 7) mukaan opintojen keskeyttämistä ja pitkittymistä voitaisiin vähentää kehittämällä ja joustavoittamalla opetus- ja ohjaustoimintaa sekä tutkintojärjestelmiä.

Eija Mannisenmäki ja Maarit Valtari mainitsevat tutkimuksessaan opiskelua edistäviksi tekijöiksi muun muassa opetuksen laadun, oman alan työkokemuksen sekä perheen tuen ja opiskelijayhteisön merkityksen (Mannisenmäki & Valtari 2005, 60–61, 66–68, 95–97, 107–112). Opetuksen laadussa merkitsevät esimerkiksi perustellut opetusratkaisut, asi-

antuntevuus, kannustus ja palaute (Mannisenmäki & Valtari 2005, 66–67). Työssäkäynti on merkittävää esimerkiksi oppimisen, toimeentulon ja vaihtelevuuden kannalta. Työssäkäynti voi lisäksi edistää valmistumisen jälkeistä työllistymistä sekä parantaa työelämävalmiuksia. Vaikka yleisesti ajatellaan, että työssäkäynti haittaa opiskelua, tutkimuksen mukaan 10 prosenttia opiskelijoista kuitenkin koki työssäkäynnin edistäneen opiskelua. (Mannisenmäki & Valtari 2005, 107, 112.)

Opiskelijayhteisö tukee opiskelijaa sosiaalistumaan omaan opintoalaansa muun tuutorinnin ja ohjauksen avulla. Uusi opiskelija kohtaa monenlaisia haasteita opintoja aloittaessaan; opiskelun aloittaminen voi tarkoittaa uutta paikkakuntaa, ympäristöä, uusiin ihmisiin tutustumista sekä verkostojen luomista. Tällöin opiskelijayhteisön merkitys ja siihen sosiaalistuminen korostuu. (Mannisenmäki & Valtari 2005, 61.) Opiskelua edistävänä tekijänä voidaan pitää myös perheeltä saatua sosiaalista, taloudellista ja aineellista tukea. (Mannisenmäki & Valtari 2005, 96–97.)

Taru Berndtson on tehnyt opiskelijatutkimuksen opiskelijoiden toimeentulosta ja toimeentulon ongelmista. Berndtsonin (2004, 38) mukaan opintoja edistäviä tekijöitä ovat esimerkiksi työssäkäynti. Työssäkäynti saattaa edesauttaa toimeentulon ja elintason kohentumista, millä on usein myönteinen vaikutus opiskelijan elämänlaatuun ja opinnoissa jaksamiseen. Berndtsonin (2004, 38) mukaan työssäkäynti edistää myös työkokemuksen monipuolistumista, verkostoitumista sekä kontaktien luomista. Opiskeluaikana luodut suhteet työelämään voivat edesauttaa työllistymistä opiskelijan valmistuttua.

Työskentelyn lisäksi opiskelijan toimeentulolle merkittävää on vanhempien ja muiden läheisten antaman taloudellisen tuki. 40 prosenttia haastatelluista opiskelijoista kertoi saaneensa taloudellista tukea vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan lokakuussa 2003. Keskimääräinen tuen määrä oli noin sata euroa. Opintolainaa nostamattomilla opiskelijoilla vanhempien tai sukulaisten antama taloudellinen tuki oli merkittävä osa toimeentuloa. (Berndtson 2004, 46–47.)

Jyri Mikkolan ja Jouni Nurmen raportti kertoo ensimmäisen ja kolmannen vuoden ammattikorkeakouluopiskelijoiden arjesta. Mikkolan ja Nurmen (2001, 100–104, 108) mukaan opintoja edistävät esimerkiksi motivaatio ja sitoutuminen opiskeluun sekä tyytyväisyys opintoihin ja koulutukseen. Opiskelijaa motivoivat opiskelemaan muun muassa

oman osaamisen parantaminen, erityistietojen ja taitojen hankkiminen, elämässä eteenpäin pääseminen sekä tietyn ammatin saavuttaminen. Raportin mukaan opiskelumotivaatio on yhteydessä yleiseen opiskelutyytyväisyyteen. (Mikkola & Nurmi 2001, 100–101.)

Edellä esiteltyjen tutkimusten mukaan opiskelijan opiskelumotivaatio on keskeinen, opiskelijasta itsestään lähtöisin oleva opiskelua edistävä tekijä. Opiskelija- ja työelämä-lähtöinen opetus sekä opetustilanteiden luonteva vuorovaikutus vaikuttavat myönteisesti opetuksen laatuun. Opinnoissa ja opintososiaalisissa asioissa opiskelijalla tulisi tarvittaessa olla mahdollisuus toimivaan ohjaukseen. Ohjaustoiminnan ja lähimmäisten lisäksi opiskelija saa tukea opiskelijayhteisöltään, joka vahvistaa opiskelijan kiinnittymistä opiskeluympäristöön, vertaisryhmiin sekä opiskelualaan. Myös työssäkäynti voi edistää opiskelua vahvistamalla opiskelijan taloudellista tilannetta ja sosiaalisia verkostoja. Varsinkin omalla alalla työskentelevän opiskelijan on mahdollista verkostoitua ja luoda suhteita työelämään jo opiskeluaikana.

6.2 Estävät tekijät

Riitta Kaliman (2011, 105–106) mukaan ohjaukseen liittyvät ongelmat estävät opiskelua. Kehitettävää olisi muun muassa henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (hops) liittyvässä ohjauksessa sekä henkilökohtaisiin asioihin ja uraan liittyvässä ohjauksessa. Tutkimuksen kohteena olleista Helsingin ammattikorkeakoulun opiskelijoista vain 14,7 prosenttia kokivat saaneensa riittävästi ohjausta hopsin laatimisessa. 57,3 prosenttia piti hopsin laatimiseen saatua ohjausta riittämättömänä. Henkilökohtaisissa asioissa liian vähän ohjausta koki saaneensa 47 prosenttia vastaajista. Uraohjaukseen liittyvissä asioissa ohjaukseen oli tyytyväisiä vain 12 prosenttia. (Kalima 2011, 105–106.) Myös opinnäytetyön ohjauksen puutteellisuus voi hankaloittaa opintojen suorittamista sekä lisätä opintojen keskeyttämisen riskiä (Kalima 2011, 117). Tutkimuksen mukaan ohjaus on opiskelijoille tärkeää opintojen edistymisen kannalta. Opiskelijat, jotka eivät koskaan olleet harkinneet opintojen keskeyttämistä, kokivat saaneensa enemmän ohjausta, kuin opintojen keskeyttämistä harkinneet (Kalima 2011, 117).

Mikäli opiskelija ei koe opiskeluaan tyydyttäväksi, se voi hankaloittaa opiskelua. Kaliman mukaan opiskelijat, jotka eivät kokeneet opiskelemaansa alaa tärkeäksi, harkitsivat muita useammin opintojen keskeyttämistä. Myös opiskelijayhteisöön sopeutuminen sekä vastuunotto opiskelusta olivat heikompaa näillä opiskelijoilla. Tutkimuksen perusteella opintoihin tyytymättömyyttä aiheuttaa muun muassa se, että opiskelija ei välttämättä pääse opiskelemaan haluamalleen alalle. (Kalima 2011, 117.) Monilla opiskelu sijoittuu nuoruuteen, johon liittyy kauaskantoisten valintojen tekemistä, yksilöllisiä kehitystehtäviä sekä kehittymistä. Varsinkin nuorella iällä omaa opiskelua ja tulevaisuutta suuntaavien valintojen tekeminen saattaa olla vaikeaa. (Mannisenmäki & Valtari 2005, 17.)

Opetuksen laatuun liittyvät ongelmat heikentävät opiskelumotivaatiota. Kaliman mukaan opintojen keskeyttämistä harkinneet opiskelijat kokivat opetuksen laadun heikoksi. Myös opetusryhmien koolla näytti olevan yhteys opiskelun keskeyttämisen harkintaan. Opetuksen ja ohjauksen laatua heikentäviä tekijöitä olivat lisäksi opiskelun liiallinen vaativuus, työelämälähtöisyyden sekä palautteen puute, joustamattomat opetusjärjestelyt, ilmapiiriongelmat sekä ohjauksen puuttuminen. Muita korkeakouluopiskelun keskeyttämisen harkintaan liittyviä kielteisiä tekijöitä olivat opetussuunnitelman jatkuva muuttuminen, harjoittelupaikkojen puuttuminen, kieliopinnot (pakkoruotsi), opetuksen haasteiden puuttuminen, mielenkiinnottomat aineet, työntekijöiden motivaatio-ongelmat sekä liian teoreettinen opetus. Myös työssäkäynti, taloudellinen tilanne sekä henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen liittyvät tekijät, esimerkiksi masennus, stressi, lisäsivät keskeyttämisen harkintaa. (Mannisenmäki & Valtari 2004, 66–67; Kalima 2011, 117–118.)

Opintoihin epävarmana hakeutuminen heikentää merkittävästi opintojen edistymistä. Kaliman (2011, 118) mukaan opintojen keskeyttämistä harkinneista opiskelijoista 64,3 prosenttia oli hakeutunut epävarmana nykyiseen koulutukseensa. Epävarmuus saattaa johtua siitä, että opiskelija ei ole voinut harkita ura- tai koulutusvalintaansa riittävästi. Opiskelijalla voi mennä yleissivistävien opintojen jälkeen kahdesta kolmeenkin vuotta, kunnes hän tietää, mitä hän haluaa tulevaisuudessa opiskella (Komonen 2001, 225–226, Kaliman 2011, 140 mukaan). Opiskelijat saattavat miettiä opiskelupaikan tai alan vaihtoa myös koulutukseen hakeutumisen jälkeen päästäkseen haluamalleen alalle (Liljander 1996, 1, Kaliman 2011, 140 mukaan).

Opiskeluun liittyvää epävarmuutta lisää koulutusinflaatio, joka tarkoittaa kouluttautumisen lisääntymisestä johtuvaa koulutuksen statuksen ja arvostuksen vähenemistä. Koulutustaso, joka ennen riitti takaamaan pysyvän ja riittävän elintason, esimerkiksi vakituisen työpaikan, ei enää takaa nykyisille sukupolville samanlaista varmuutta työllistymisestä ja hyvinvoinnista. Koulutusinflaatiosta johtuen nykyisten opiskelijoiden on opiskeltava aikaisempia sukupolvia pidemmälle saavuttaakseen vastaavan sosioekonominen aseman. (Aro 2003, 313–328, Mannisenmäen & Valtarin 2004, 32–33 mukaan.)

Terveystilaan vaikuttavat fyysiset ja psyykkiset tekijät voivat hankaloittaa opiskelua. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia kartoittaneen selvityksen mukaan tavallisimpia fyysisiä oireita ovat niska- ja hartiakivut, nuha ja tukkoisuus, päänsärky, väsymys ja heikotus. Noin 13 prosenttia tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista ilmoitti kärsivänsä niska- ja hartiakivuista lähes joka päivä. Nuha ja tukkoisuus häirtasivat lähes 10 prosenttia opiskelijoista. Noin puolet kärsi satunnaisista päänsäryistä, ja 19 prosentille päänsärky oli viikoittainen tai jokapäiväinen vaiva. Vähiten opiskelijoita vaivasivat hammaskivut, raajojen ja nivelten kivut sekä iho-ongelmat. (Erola 2004, 44.)

Opiskelijoita vaivaavia psyykkisiä oireita ovat muun muassa väsymys ja heikotus, jännittyneisyys ja hermostuneisuus, uni- ja nukahtamisvaikeudet sekä masentuneisuus ja ahdistuneisuus. Väsymyksestä tai heikotuksesta kärsi tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista viikoittain tai päivittäin 23 prosenttia. Jännittyneisyys ja hermostuneisuus vaivasivat satunnaisesti vähän alle puolta tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista. Päivittäin tai viikoittain oireita oli noin 20 prosentilla. Satunnaisia uni- ja nukahtamisvaikeuksia oli 37 prosentilla vastanneista opiskelijoista, päivittäin tai viikoittain oireet vaivasivat noin 20 prosenttia opiskelijoista. Satunnaista masentuneisuutta ja ahdistuneisuutta oli 35 prosentilla vastanneista, viikoittain oireita oli 10 prosentilla ja päivittäin tai lähes päivittäin neljällä prosentilla. Puolet opiskelijoista ei kuitenkaan kärsinyt masentuneisuudesta tai ahdistuneisuudesta lainkaan. (Erola 2004, 44–45, 47–48.)

Opiskelijan mielenterveyden ongelmien taustalla saattavat olla osittain opiskeluun liittyvät tekijät. Elämässä-lehden artikkelissa ”Opiskelu voi koetella mielenterveyttä” opiskelija kertoo väärältä tuntuneen alavalinnan osaltaan vaikuttaneen masennustilan kehittymiseen. Myös opiskelun tuottama stressi voi vaikuttaa psyykkiseen jaksamiseen. Vaikka enemmistö opiskelijoista ei kärsi psyykkisistä ongelmista, lähes kolmanneksella

opiskelijoista on psyykkisiä ongelmia. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön ylilääkäri Pauli Tossavainen on huolissaan erityisesti syrjäytyneistä nuorista, joten hän painottaa riittävän ohjauksen, tuen ja varhaisen puuttumisen merkitystä. (Hemming 2012, 14–15.)

Ohjaukseen ja opintojen suunnitteluun liittyvät ongelmat ovat yleisiä. Parannettavaa olisi varsinkin henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan liittyvässä ohjauksessa sekä henkilökohtaisiin asioihin ja uraan liittyvässä ohjauksessa. Lisäksi tyytymättömyys opetuksen laatuun ja suunnitteluun saattaa lisätä opintojen keskeyttämisen riskiä.

Opiskelun kannalta on ongelmallista, jos opiskelija ei koe opiskelevansa oikealla alalla. Varsinkin nuorilla alavalintaan voi liittyä epävarmuutta, ja opiskelua sekä tulevaisuutta koskevien päätösten tekeminen voi olla vaikeaa. Epävarmuutta opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun aiheuttaa myös koulutusinflaatio, jonka vuoksi opiskelijoiden on opiskeltava aikaisempia sukupolvia pidemmälle saavuttaakseen vastaavan sosioekonomisen aseman.

Opiskelijan fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen liittyvät ongelmat voivat haitata opiskelua. Fyysisiä vaivoja ovat esimerkiksi niska- ja hartiakivut, nuha ja tukkoisuus sekä päänsärky. Aikaisemman tutkimustiedon mukaan (Erola 2004; Hemming 2012) lähes kolmannes opiskelijoista kärsii ainakin satunnaisesti psyykkisistä ongelmista, ja oireilu voi olla monipuolista. Opiskelija saattaa kärsiä esimerkiksi väsymyksestä, jännittyneisyydestä, ahdistuneisuudesta tai masentuneisuudesta.

7 TUTKIMUSASETELMA JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Opinnäytetyö koostuu aikaisempaan tutkimustietoon pohjautuvasta teoriaosasta sekä itse kerätystä aineistosta ja sen käsittelystä. Tutkimusosa on sekä laadullinen että määrällinen eli monimenetelmällinen. Pääasiassa tutkimus on laadullinen, mutta myös määrällisiä kysymyksiä käytetään kyselyä toteutettaessa.

7.1 Tutkimustehtävät

Joissakin Tampereen ammattikorkeakoulun opintolinjoissa opiskelun pitkittyminen tai keskeytyminen on huomattavan yleistä. Opinnäytetyössä ensi-sijaisena tutkimustehtävänä on kartoittaa ja vertailla opiskelua edistäviä ja estäviä tekijöitä sosiaalialan koulutusohjelman sekä paperi-, tekstiili-, ja kemianteollisuuden koulutusohjelman välillä. Toissijaisena tutkimustehtävänä tutkimme, kokevatko vertailuun valittujen koulutusohjelmien opiskelijat valmistumisesta aikataulupaineita.

Valitsimme sosiaalialan koulutusohjelma vertailukohteeksi, sillä sen yhteydessä opintojen pitkittyminen tai keskeytyminen on Tampereen ammatti-korkeakoulun johtavan opinto-ohjaaja Anne Mustosen mukaan harvinaisempaa. Vuonna 2010 sosiaalialan koulutusohjelmasta eronneita oli aloituspaikkoihin suhteutettuna 7,1 %. Paperi-, tekstiili- ja kemianteollisuuden koulutusohjelmasta sen sijaan erosi 19,3 % vuoden 2010 aloituspaikkoihin suhteutettuna. (Mustonen 2012.)

Erittelimme tutkimuksessa esille tulevat tekijät yksilöllisiin (opiskelijälähtöiset tekijät), yhteisöllisiin (kouluyhteisö ja muut sosiaaliset yhteisöt) ja yhteiskunnallisiin (yhteiskunnalliset arvot ja odotukset) tekijöihin. Tämän tutkimuksen yhteydessä yksilöllisillä tekijöillä tarkoitamme opiskelijan yksityiselämään liittyviä asioita, kuten esimerkiksi fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Tähän sisältyy muun muassa opiskelijan elämäntilanteeseen tai opiskelumotivaatioon liittyvät tekijät. Yhteisöllisillä tekijöillä tarkoitamme opiskelijan opiskeluympäristöön liittyviä asioita, kuten esimerkiksi opinto-ohjelmaa ja sen sisältöä, opiskeluryhmän ilmapiiriä ja muiden ihmissuhteiden merkitystä opiske-

lulle. Yhteiskunnallisilla tekijöillä tarkoitamme muun muassa nyky-yhteiskunnan arvo-
maailman odotuksia, jotka kohdistuvat opiskeluun ja opiskelijaan.

7.2 Tutkimusaineisto ja kohderyhmä

Opinnäytetyön tutkimusaineisto koostuu neljästä teemahaastattelusta sekä kahdelle
opiskelijaryhmälle toteutetusta kontrolloidusta kyselystä. Opinnäytetyön kohderyhmänä
olivat kaksi Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijaryhmää sekä yhteensä neljä
haastateltua opiskelijaa sosiaalialan koulutusohjelmasta ja paperi-, tekstiili- ja kemian-
tekniikan koulutusohjelmasta.

Seuraavaksi esittelemme muutamia perustietoja kohderyhmästä. Kysyimme kyselyyn
osallistuneilta opiskelijoilta ikää, koulutusohjelmaa ja suuntautumisvaihtoehtoa, opinto-
jen vaihetta, opintojen suositeltua suoritusaikaa sekä arvioitua valmistumisaikaa.

TAULUKKO 2. Sosiaalialan opiskelijoiden ikäjakauma

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
20 - 25	10	63	10	63
26 - 30	2	13	12	75
30 - 35	3	19	15	94
alle 20	1	6	16	100
Yht.	16	100	16	100

TAULUKKO 3. Tekniikan opiskelijoiden ikäjakauma

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
20-25	10	91	10	91
26-30	1	9	11	100
Yht.	11	100	11	100

63 (n =10) prosenttia sosiaalialan opiskelijoista olivat 20–25 vuoden ikäisiä. Paperi-,
tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoissa nuorten opiskelijoiden osuus oli kuitenkin
suurempi, 91 prosenttia (n = 10). Vain yksi tekniikan opiskelija oli 26–30 -vuotias, ja
yksi tekniikan opiskelija ei ilmoittanut ikäänsä.

Sosiaalialan koulutusohjelman suositeltu suoritus aika on kolme ja puoli vuotta, ja paperi-, tekstiili- ja kemianteekniikan suositeltu suoritus aika on neljä vuotta. Kaikki kyselyyn vastanneet sosiaalialan opiskelijat olivat toisen vuoden opiskelijoita. Valtaosa paperi-, tekstiili- ja kemianteekniikan opiskelijoista oli neljännen vuoden opiskelijoita ($n = 10$), mutta vastanneiden joukossa oli myös yksi kolmannen vuoden sekä yksi kolmen ja puolen vuoden opiskelija.

TAULUKKO 4. Sosiaalialan opiskelijoiden arvioitu valmistumisaika

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
suositellussa ajassa	13	81	13	81
myöhemmin kuin suositellussa ajassa	0	0	13	81
etuajassa	3	19	16	100
Yht.	16	100	16	100

TAULUKKO 5. Tekniikan opiskelijoiden arvioitu valmistumisaika.

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
suositellussa ajassa	10	83	10	83
myöhemmin kuin suositellussa ajassa	2	17	12	100
etuajassa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Sosiaalialan opiskelijoista 81 ($n = 13$) prosenttia arvioi valmistuvansa opinnoista ajallaan, ja loput 19 ($n = 3$) prosenttia oli valmistumassa etuajassa. Paperi-, tekstiili-, ja kemianteekniikan opiskelijoista 83 ($n = 10$) prosenttia arvioi valmistuvansa opinnoista ajallaan, ja 17 prosenttia ($n = 2$) arvioi valmistuvansa myöhemmin.

7.3 Tutkimusmenetelmät

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2006, 152) mukaan laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen, jolloin tutkimustyössä kohdetta pyritään tutkimaan kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivinen tutkimus ei pyri selittämään tai muodostamaan yleispäteviä teorioita, vaan ensisijaisena tavoitteena on tulkita ja ymmärtää tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä (Koivula, Suihko & Tyrväinen 2003,

31). Opinnäytetyön tutkimusosan aineistonhankinnan menetelminä käytimme teema-haastattelua sekä haastatteluiden pohjalta muotoiltua kyselyä, jonka toteutimme kahdel-le opiskelijaryhmälle.

Teemahaastattelu asettuu lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimaastoon, jossa tutkittavan aiheen teemat ovat etukäteen tiedossa, mutta varsinainen haastatteluti-lanne on muodoltaan vapaa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 197). Teemahaastatte-lulla ”pystytään tutkimaan erilaisia ilmiöitä ja hakemaan vastauksia erilaisiin ongel-miin” (Tuomi, Sarjajärvi 2009, 74). Valitsimme teemahaastattelun yhdeksi aineiston hankinnan menetelmäksi, sillä se sopii opinnäytetyömme aiheen tutkimiseen.

Teemahaastattelujen pohjalta teimme kyselylomakkeen, jossa oli monivalintakysymyk-siä sekä avoimia kysymyksiä. Toteutimme kyselyn kontrolloidusti eli informoidusti. Informoidulla kyselyllä tarkoitetaan sitä, että tutkija jakaa kyselylomakkeet henkilökoh-taisesti. Hän on myös läsnä kyselytilanteessa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 185-186.)

7.4 Tutkimuksen toteuttaminen

Haastattelimme kahta sosiaalian opiskelijaa sekä kahta paperi-, tekstiili- ja kemiantek-niikan opiskelijaa. Haastatteluissa oli kolmannen ja neljännen vuoden opiskelijoita. Teemahaastatteluvastausten litteroinnin jälkeen aloimme luoda vastausten pohjalta ky-selylomaketta. Kyselylomake käsitteli osittain teemahaastattelun kysymysten aihealuei-ta, mutta teimme kyselyyn parannuksia ja lisäkysymyksiä teemahaastatteluiden käsitte-lyn aikana nousseiden huomioidemme ja uusien ajatusten perusteella.

Toteutimme kyselyn kontrolloidusti yhdelle sosiaalian opiskelijaryhmälle sekä yhdelle paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijaryhmälle. Kyselyyn vastasi yhteensä 16 opiskelijaa sosiaalian koulutusohjelmasta sekä 12 opiskelijaa paperi-, tekstiili- ja ke-mianteollisuuden koulutusohjelmasta. Sosiaalian opiskelijat olivat toisen vuoden opiskelijoita, ja paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat olivat neljännen vuoden opiskelijoita.

7.5 Aineiston analysointi

Litteroimme ja ryhmittelimme nauhoitetut teemahaastattelut teema-alueittain 42 kategoriaan, esimerkiksi opiskelualaan ja alavalintaan, opetukseen, ohjaukseen elämäntilanteeseen tai ihmissuhteisiin liittyviin asiakokonaisuuksiin. Näin oleellinen tieto oli helpompi paikallistaa laajasta litteroidusta aineistosta. Kyselylomakkeiden monivalintakysymysten vastausvalinnat siirsimme Excel -pohjaisiin havaintomatriiseihin, joista muodostimme frekvenssitaulukoita Tixel 10 -tilasto-ohjelmalla. Kyselylomakkeiden avointen kysymysten vastaukset siirsimme Word-taulukoihin ja etsimme vastauksista tutkimustehtävien kannalta oleellisimmat asiat.

TAULUKKO 6. Esimerkki avointen kysymysten vastausten analysoinnista.

Alkuperäiset vastaukset	Teemat	Pelkistys/ oleelliset asiat (+/-)	Johtopäätökset/ tulkinta	Huomiot
<p>7. Onko sinulla harrastuksia? Kyllä, mitä?</p> <p><u>Opiskelija 1T</u> kuntosali, lenkkeily</p> <p><u>Opiskelija 2T</u> salilla käyminen, lenkkeily</p> <p><u>Opiskelija 3T</u> kuntosali yms.</p> <p><u>Opiskelija 4T</u> kuntosali, lautailu, paini, juokseminen</p> <p><u>Opiskelija 5T</u> ulkoilu ja kuntoliikunta</p> <p><u>Opiskelija 6T</u> urheilua ja kieliä</p> <p><u>Opiskelija 7T</u> sähly, lenkkeily</p> <p><u>Opiskelija 8T</u> liikunta</p> <p><u>Opiskelija 9T</u> jalkapallo, jääkiekko</p> <p><u>Opiskelija 10T</u> koiran ulkoilutus, tennis, uinti, valokuvaus</p> <p><u>Opiskelija 11T</u> tennis, kalastus</p>	HARRASTUKSET	<p>+ Kaikilla on liikuntapainotteisia harrastuksia.</p> <p>+ Yleisimpiä ovat ulkoilu (ulkoilu, lenkkeily, juokseminen, kuntoliikunta), salilla käynti sekä joukkuelajit</p>	+ Harrastustottumukset viittaavat terveellisiin elämäntapoihin, joilla on todennäköisesti myönteistä vaikutusta myös opiskelun kannalta.	

Opiskelija 12T ratsastus ja agility				
--	--	--	--	--

7.6 Tutkimusetiikasta

Opinnäytetyön teoriaosaa kirjoitettaessa olemme pyrkineet ottamaan huomioon tekijänoikeudet viittaamalla lähteisiin selkeästi ja sisällyttämällä kaikki lähteet opinnäytetyön lähdeluetteloon. Lähteiden luotettavuutta arvioidessamme olemme pääasiassa käyttäneet 2000-luvulta peräisin olevia lähteitä ja etsineet tietoa useammista lähteistä.

Arvoimme teemahaastatteluun osallistuvat opiskelijat ja laitoimme heille sähköpostitse haastattelukutsun saatekirjeineen. Kerroimme saatekirjeessä, että haastattelu nahoitetaan. Pyrimme tekemään teemahaastatteluihin ja kyselyyn kysymyksiä, jotka eivät johdattelisi opiskelijoita. Testasimme kyselyn toimivuutta kahdella vapaaehtoisella sosiaalialan opiskelijalla ennen varsinaisten kyselyiden toteuttamista. Otimme testaaajien muutosehdotukset huomioon.

Teemahaastatteluita ja kyselyitä tehdessämme pyrimme suojaamaan haastateltavien anonymiteettiä. Haastateltaville kerrottiin, että he voivat osallistua haastatteluun nimettömästi ja vapaaehtoisesti. Olimme tarkkoja anonymiteetin suhteen, koska varsinkin tekniikan opiskeluryhmät ovat pieniä. Lisäksi kerroimme, että haastatteluissa ja kyselyissä saatuja tietoja käytetään ainoastaan opinnäytetyön tietolähteenä. Mikäli haastateltava halusi, että emme käytä jotain hänen haastattelussa kertomaansa tietoa tai näkemystä opinnäytetyössämme, kunnioitimme hänen toivettaan.

Säilytimme haastatteluaineistoa suositusten mukaan niin, että aineisto ei joutuisi ulkopuolisten luettavaksi. Kerroimme kyselyihin ja haastatteluihin osallistuneille, että haastatteluaineisto tuhoetaan, kun aineisto on käsitelty ja raportoitu opinnäytetyötä varten. Haastatteluaineistoa käsitellessämme pyrimme puolueettomuuteen, mutta vahva hypoteesimme tutkimuksen tuloksista saattoi mahdollisesti vaikuttaa tutkimustuloksista tehtyihin johtopäätöksiin. Otimme myös huomioon, että opinnäytön tutkimustuloksista ei voi tehdä Tampereen ammattikorkeakoulun sosiaalialan tai paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelmia koskevia yleistyksiä, sillä aineistomme oli pieni.

Lisäksi kyselyyn osallistuneet toisen vuoden sosiaalialan- ja neljännen vuoden tekniikan opiskelijat olivat opinnoissaan niin eri vaiheissa, että meidän oli otettava tämä huomioon tulosten luotettavuutta ajatellen. Neljättä vuotta opiskelevilla paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilla oli kuitenkin pidempi kokemus ammattikorkeakoulussa opiskelusta, kuin toista vuotta aloittavilla sosiaalialan opiskelijoilla. Arvioimme tulosten luotettavuutta lisää johtopäätöksissä.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Seuraavaksi esitellään opinnäytetyön tutkimustyön tulokset. Tutkimustulokset on jaoteltu opinnäytetyön teoriaosan mukaisesti yksilölliseen, yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen näkökulmaan. Kunkin näkökulman tulosten esittelyn jälkeen oleelliset huomiot on koottu tiivistelmätaulukoihin.

8.1 Yksilöllinen näkökulma, sosiaalialan opiskelijat

Opinnäytetyön tässä osassa käydään läpi tutkimuksen yksilöllinen näkökulma sosiaalialan opiskelijoiden kohdalta. Yksilöllinen näkökulma käsittelee sosiaalialan opiskelijoiden terveyttä, vapaa-aikaa, elämäntilannetta, taloudellista tilannetta sekä työssäkäyntiä.

8.1.1 Terveys

Kyselyn terveyttä koskevassa osiossa sosiaalialan opiskelijoita pyydettiin arvioimaan terveydentilaansa. Kysymykset koskivat sitä, millainen terveydentilanne on ollut opiskeluaikana, onko siinä ollut muutoksia ja ovatko mahdolliset muutokset olleet myönteisiä vai kielteisiä opiskelun sujumisen kannalta.

TAULUKKO 7. Terveys, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvä	13	81	13	81
tydyttävä	3	19	16	100
välttävä	0	0	16	100
huono	0	0	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kaikki 16 kyselyyn vastannutta sosiaalialan opiskelijaa arvioi terveydentilansa joko hyväksi tai tyydyttäväksi. 81 prosenttia (n = 13) vastanneista arvioi terveydentilansa hyväksi, ja 19 prosenttia (n = 3) arvioi terveydentilansa tyydyttäväksi.

TAULUKKO 8. Terveyden muutokset, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	4	25	4	25
ei	10	63	14	88
en osaa sanoa	2	13	16	100
Yht.	16	100	16	100

63 prosenttia (n = 10) vastanneista opiskelijoista arvioi, ettei heidän terveydentilassa ollut opiskelun aikana tapahtunut muutoksia. 25 prosenttia (n = 4) arvioi terveydentilassaan tapahtuneen muutoksia, ja 13 prosenttia (n = 2) ei osannut sanoa, onko muutoksia tapahtunut.

TAULUKKO 9. Muutosten laatu, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
myönteisiä	2	29	2	29
kielteisiä	5	71	7	100
Yht.	7	100	7	100

Terveydentilan muutosten laatua koskevaan kysymykseen vastasi seitsemän opiskelijaa kuudestatoista. 29 prosenttia (n = 2) arvioi opiskelun aikaisten terveydentilan muutosten olleen myönteisiä, kielteisiksi muutokset arvioi 71 prosenttia (n = 5) tähän kysymykseen vastanneista.

8.1.2 Vapaa-aika

Vapaa-aikaan liittyen opiskelijoilta kysyttiin, onko heillä omasta mielestään riittävästi vapaa-aikaa, onko heillä harrastuksia ja millaisia sekä antavatko harrastukset arkeen voimavaroja.

TAULUKKO 10. Vapaa-ajan määrä, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
liian paljon	0	0	0	0
sopivasti	7	47	7	47
jonkin verran	4	27	11	73
liian vähän	4	27	15	100
ei lainkaan	0	0	15	100
en osaa sanoa	0	0	15	100
Yht.	15	100	15	100

Kyselyyn vastanneista sosiaalian opiskelijoista melkein puolet ($n = 7$) vastasi vapaa-aikaa olevan sopivasti. Loput vastanneista arvioivat vapaa-aikaa olevan jonkin verran ($n = 4$) tai liian vähän ($n = 4$).

Teemahaastateltujen sosiaalian opiskelijoiden mukaan vapaa-aika on vaihtelevasti. Työn määrä vaihtelee jaksoittain todella paljon, ja kiireisten periodien aikana vapaa-aikaa saisi olla enemmän.

Mmm heh, se [vapaa-aikaa] vaihtelee kovasti. Hmm, välillä sitä on ihan riittävästi, kun toi opiskelu ei oo ollu kauheen semmosta tasasta että. Työmäärät vaihtelee jaksoittain ihan hirveesti. Välillä sitä on reilusti ja välillä sitten taas niin, sitä ei oo juuri lainkaan. Tai siis, no on sitä nyt aina jonkin verran, mutta... Niinku ei että, ei tarpeeks aina. (Haastateltava 2 2012.)

Kyselyyn vastanneista sosiaalian opiskelijoista neljä vastasi, ettei heillä ole harrastuksia. Yksi heistä oli kuitenkin maininnut työnteon opiskelijoiden harrastuksia käsittelevässä kysymyksessä. Niiden, jotka olivat vastanneet harrastavansa jotakin, harrastukset vaihtelivat. Suuri osa harrastuksista liittyi liikuntaan ja urheiluun. Kaikkien kahdentoista opiskelijan, jotka vastasivat harrastavansa jotain, harrastuksiin kuului liikunta jossain muodossa. Vastauksissa mainittiin koripallo, kuntosali, erilaiset jumpat, lenkkeily, tanssi ja juokseminen. Muita vastauksissa mainittuja harrastuksia olivat lukeminen, venäjän opiskelu, askartelu, ruoanlaitto, neulominen, ja käsityöt.

Teemahaastatteluun osallistuneet kaksi sosiaalian opiskelijaa mainitsivat molemmat myös liikunnan osaksi harrastuksiaan. Liikuntaan liittyvät harrastukset olivat ratsastus, ulkoilu koiran kanssa, tennis, luonnossa liikkuminen ja retkeily. Haastateltava 2 lisäsi

liikuntaan liittyvien harrastusten joukkoon lukemisen. Haastateltava 1 nimesi harrastukseen myös leipomisen ja kotona touhuamisen:

– – sit mä oon ehkä vähän semmonen, kotihiiri mä tykkään siellä touhuta kaikenmoista omaa pientä. (Haastateltava 1 2012.)

TAULUKKO 11. Harrastukset ja voimavarat, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	10	83	10	83
jonkin verran	1	8	11	92
harrastuksilla ei ole juuri vaikutusta voimavaroihini	1	8	12	100
en	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kysymykseen, joka koski harrastuksesta saatavia voimavaroja, vastasi 12 sosiaalian opiskelijaa. Valtaosa (n = 83) koki harrastusten antavan voimavaroja arkeensa. Yksi opiskelija vastasi harrastuksilla olevan jonkin verran vaikutusta voimavaroihinsa ja yksi opiskelija arvioi, ettei harrastuksilla ole juuri vaikutusta voimavaroihin.

8.1.3 Oma elämäntilanne

Opiskelijoita pyydettiin kertomaan, mitkä heidän henkilökohtaiseen elämäänsä ja omaan elämäntilanteeseensa liittyvät tekijät tukevat opiskelua. Lisäksi heiltä kysyttiin, mitkä asiat henkilökohtaisessa elämässä haittaavat tai hidastavat opiskelua.

Kyselyyn vastanneet sosiaalian opiskelijat mainitsivat vastauksissaan seuraavia opiskelua tukevia yksilöllisiä tekijöitä: harrastukset ja riittävä vapaa-aika, liikunta, työssäkäynnin tuomat lisäansiot, terveys, motivaatio opiskella ja kiinnostus alaa kohtaan. Näistä yksilöllisistä tekijöistä harrastukset ja riittävä vapaa-aika esiintyivät eniten vastauksissa.

Harrastuksilla ja muulla mielekkäällä vapaa-ajalla on suuri merkitys opiskelussa jaksamiseen. (Sosiaalian opiskelija 3 2012.)

Opiskelua haittaavista tai hidastavista tekijöistä kysyttäessä vastauksissa esiintyivät henkilökohtaiset huolet ja murheet, huoli taloudellisesta tilanteesta, stressi, väsymys, vapaa-ajan puute, pitkä koulumatka, harrastusten aikaa vievyys, terveysongelmat ja niistä aiheutuvat poissaolot sekä työssäkäynnin aikaa vievyys. Tämän kysymyksen vastauksissa oli enemmän vaihtelevuutta kuin opiskelua edistäviä tekijöitä kartoittavan kysymyksen vastauksissa, joten mikään edellä mainituista tekijöistä ei ollut vastauksissa selkeästi yleisempi kuin muut.

Jos on jotain murheita tai ongelmia, niin se haittaa/häiritsee opiskeluun keskittymistä. (Sosiaalialan opiskelija 1 2012.)

Olen kova stressaamaan sekä koulujutuista että ihmissuhdeasioista. (Sosiaalialan opiskelija 4 2012.)

Jotkin harrastukset [vievät liikaa aikaa], sairastelu [poissaolot]. (Sosiaalialan opiskelija 10 2012.)

8.1.4 Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti

Opiskelijoiden taloudellista tilannetta kartoitettiin kysymällä, millainen on heidän taloudellinen tilanteensa, saavatko he opintotukea tai muuta etuutta opiskeluaikanaan ja kuinka opintotuki tai vaihtoehtoinen etuus riittää kattamaan kuukausittaisia menoja. Työssäkäyntiin liittyen selvitettiin, kuinka moni opiskelijoista käy töissä opintojen ohella ja millaisia vaikutuksia opiskeluun työssäkäynnillä mahdollisesti on.

TAULUKKO 12. Taloudellinen tilanne, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvä	5	31	5	31
tydyttävä	7	44	12	75
välttävä	2	13	14	88
huono	1	6	15	94
en osaa sanoa	1	6	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kun sosiaalialan opiskelijoita pyydettiin arvioimaan taloudellista tilannettaan, 44 prosenttia (n = 7) vastanneista arvioi taloudellisen tilanteensa olevan tyydyttävä. Arviot taloudellisesta tilanteesta kuitenkin vaihtelivat. Vastanneista taloudellisen tilanteensa

arvioi olevan hyvä 31 prosenttia ($n = 5$), välttävä 13 prosenttia ($N = 2$) ja huono 6 prosenttia ($n = 1$). Yksi opiskelija ei arvioinut taloudellista tilannettaan. Teemahaastattelussa haastateltu sosiaalialan opiskelija arvioi, että joskus taloudellinen tilanne on tiukka, mutta tarvittaessa perhe tai poikaystävä voi auttaa.

TAULUKKO 13. Etuudet, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
opintotuki	13	81	13	81
muu tuki	3	19	16	100
Yht.	16	100	16	100

Opintotukea sai kyselyyn vastanneista sosiaalialan opiskelijoista 81 prosenttia ($n = 13$). Loput 19 prosenttia ($n = 3$) saivat jotain muuta etuutta. Yksi opiskelijoista sai parhailaan ansiosidonnaista päivärahaa (sopimus kahdeksi vuodeksi, minkä jälkeen mahdollisesti opintotukea), toinen sai työttömyysetuutta ja kolmas kuntoutusrahaa.

TAULUKKO 14. Opintotuen tai muun etuuden riittävyys, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvin	2	13	2	13
tydyttävästi	5	31	7	44
välttävästi	3	19	10	63
huonosti	6	38	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kyselyssä tiedusteltiin, kuinka opintotuki tai opiskelijan muu saama etuus riittää kattamaan kuukausittaisia menoja. Vastanneista sosiaalialan opiskelijoista 38 prosenttia ($n = 6$) oli sitä mieltä, että opintotuki tai muu etuus riitti kuukausittaisiin kuluihin huonosti. 31 prosenttia ($n = 5$) piti etuuden riittävyttä tyydyttävänä ja 19 prosenttia ($n = 3$) välttävänä. 13 prosenttia ($n = 2$) vastanneista arvioi kuitenkin tuen riittävyden hyväksi.

TAULUKKO 15. Työssäkäynti, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä, osa-aikainen työsuhde	8	50	8	50
kyllä, kokopäiväinen työsuhde	0	0	8	50
ei	8	50	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kyselyyn osallistuneista sosiaalialan opiskelijoista puolet kävi töissä opintojen ohella muulloinkin kuin loma-aikoina. Kukaan opiskelijoista ei työskennellyt kokopäiväisessä työsuhteessa.

TAULUKKO 16. Työssäkäynnin vaikutus opiskeluun, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	4	50	4	50
ei	3	38	7	88
en osaa sanoa	1	13	8	100
Yht.	8	100	8	100

Niitä, jotka vastasivat käyvänsä töissä opiskelun ohella, pyydettiin vastaamaan kysymykseen, jossa heidän piti arvioida, vaikuttaako työssäkäynti heidän opintoihinsa. Puolet vastaajista vastasi työssäkäynnin vaikuttavan opiskeluun. Kolme opiskelijaa vastasi, ettei työssäkäynti vaikuta opintoihin ja yksi ei osannut sanoa, vaikuttaako työssäkäynti opintoihin.

Ne kyselyyn vastanneet sosiaalialan opiskelijat, jotka arvioivat työssäkäynnin opintojen ohella vaikuttavan opiskeluunsa, vastasivat seuraavaan kysymykseen. Opiskelijoilta kysyttiin, miten työssäkäynti vaikuttaa opiskelun sujumiseen myönteisesti ja kielteisesti. Myönteisiksi vaikutuksiksi nimettiin työkokemus ja rahahuolien helpottaminen.

Olen oman alan töissä, joten saan koulussa teorialle tukea käytännöstä ja toisinpäin. (Sosiaalialan opiskelija 2 2012.)

Ei tarvitse stressata rahoista, joten opiskelukin ”maistuu” paremmin. (Sosiaalialan opiskelija 11 2012.)

Opiskelijoista, jotka arvioivat työssäkäynnin vaikuttavan opiskeluunsa, vain kaksi vastasi työssäkäynnillä olevan myös kielteisiä vaikutuksia opiskelun sujumiseen. Molemmat vastaukset liittyivät työssäkäynnin viemään aikaan, jolloin opiskelulle ei jää riittävästi aikaa.

Vapaa-aikaa ei jää, jolloin voisi rentoutua ja ”ladata akkuja” opiskelua varten. (Sosiaalialan opiskelija 2 2012.)

Teemahaastatteluun osallistuneista sosiaalialan opiskelijoista toinen kävi töissä opintojensa ohella. Hän arvioi tekevänsä töitä noin kymmenen tuntia viikossa, riippuen koulun

vaativuudesta. Haastateltava oli sitä mieltä, että työssäkäynti opiskelun ohella ei ollut häirinnyt hänen opiskeluaan. Hän asetti opiskelun etusijalle, eikä esimerkiksi lähtenyt töihin kesken tunnin. Lisää aiheesta keskustellessa kävi ilmi, että opiskelijan työpaikka jousti tarvittaessa työssäkäynnin suhteen, mikä helpotti koulun ja työssäkäynnin yhteensovittamista.

8.1.5 Opiskeluun suhtautuminen

Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden omaa suhtautumista opiskeluun sekä opiskelun kokemista ja sujumista. Opiskeluun suhtautumista kartoitettiin esittämällä opiskelijoille kysymyksiä, jotka koskivat motivaatiota, opiskelutapaa, alan kokemista oikeaksi, opiskelun tuottamaa iloa ja stressiä sekä kurssien suorittamista ajallaan.

TAULUKKO 17. Motivaatio, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvä	10	63	10	63
tydyttävä	5	31	15	94
välttävä	1	6	16	100
huono	0	0	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kymmenen kuudestatoista kyselyyn vastanneesta sosiaalialan opiskelijasta vastasi motivaationsa opiskella olevan hyvä. Viisi opiskelijaa piti motivaatiotaan tyydyttävänä. Vain yksi opiskelija arvioi motivaationsa olevan välttävä. Yksikään kyselyyn osallistuneista sosiaalialan opiskelijoista ei kuitenkaan arvioinut motivaatiotaan huonoksi.

TAULUKKO 18. Sosiaalialan opiskelijoiden oman opiskelutavan löytäminen

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	14	88	14	88
ei	0	0	14	88
en osaa sanoa	2	13	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kyselyssä kysyttiin, ovatko opiskelijat löytäneet oman tapansa opiskella. Lukuun ottamatta kahta vastausta (en osaa sanoa), kaikki arvioivat löytäneensä oman tapansa opiskella.

TAULUKKO 19. Sosiaalialan opiskelijoiden alan kokeminen oikeaksi

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	12	75	12	75
ei	0	0	12	75
en osaa sanoa	4	25	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kun sosiaalialan opiskelijoilta kysyttiin, kokevatko he opiskelevansa oikealla alalla, 75 prosenttia (n = 12) vastasi myöntävästi. Kukaan opiskelijoista ei vastannut kysymyksen kieltävästi, mutta 25 prosenttia (n = 4) vastasi kysymykseen ”en osaa sanoa”.

TAULUKKO 20. Opiskelun tuottama ilo, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	13	81	13	81
jonkin verran	3	19	16	100
vähän	0	0	16	100
ei	0	0	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan, onko opiskelu tuottanut heille iloa. Kyselyyn osallistuneista sosiaalialan opiskelijoista peräti 81 prosenttia (n = 13) oli sitä mieltä, että opiskelu on tuottanut iloa. Loput 19 prosenttia (n = 3) vastasivat, että opiskelu oli tuottanut iloa jonkin verran.

TAULUKKO 21. Opiskelun tuottama stressi, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	8	50	8	50
jonkin verran	6	38	14	88
vähän	2	13	16	100
ei	0	0	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Vastapainoksi opiskelijoita pyydettiin arvioimaan, onko opiskelu tuottanut stressiä. 50

prosenttia (n = 8) vastanneista sosiaali-alan opiskelijoista vastasi opiskelun tuottaneen stressiä. 38 prosenttia (n = 6) vastasi opiskelun tuottaneen stressiä jonkin verran, ja 13 prosenttia (n = 2) vähän. Näin ollen jokainen kyselyyn vastannut opiskelija oli kokenut opiskeluun liittyvää stressiä, osa enemmän osa vähemmän.

TAULUKKO 22. Kurssien suorittaminen ajallaan, sosiaali-alan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	15	94	15	94
ei	1	6	16	100
Yht.	16	100	16	100

Opiskeluun suhtautumiseen liittyvän osion lopussa kysyttiin vielä, ovatko opiskelijat saaneet suoritettua kurssit siinä aikataulussa kuin suositellaan. Sosiaali-alan opiskelijoista löytyi vain yksi, joka ei ollut suorittanut kaikkia kursseja suositellussa aikataulussa. Loput vastanneista olivat suorittaneet kaikki kurssit tavoiteajassa opintosuunnitelman mukaisesti.

8.2 Yksilöllinen näkökulma, tekniikan opiskelijat

Opinnäytetyön tässä osassa käydään läpi tutkimuksen yksilöllinen näkökulma paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden osalta. Yksilöllinen näkökulma käsittelee tekniikan opiskelijoiden terveyttä, vapaa-aikaa, elämäntilannetta, taloudellista tilannetta sekä työssäkäyntiä.

8.2.1 Terveys

Kyselyn terveyttä koskevassa osiossa paperi-, tekstiili ja kemiantekniikan opiskelijoita pyydettiin arvioimaan terveydentilaansa. Opiskelijoilta kysyttiin opintojen aikaisesta terveydentilasta, mahdollisista terveyden muutoksista opiskelun aikana sekä terveyden tilan muutosten vaikutuksista opiskelun sujumiseen.

TAULUKKO 23. Terveys, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvä	12	100	12	100
tydyttävä	0	0	12	100
välttävä	0	0	12	100
huono	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kaikki kyselyyn osallistuneet paperi-, tekstiili ja kemiantekniikan opiskelijat vastasivat kysymykseen ja arvioivat terveydentilansa hyväksi.

TAULUKKO 24. Terveystilan muutokset, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	0	0	0	0
ei	11	92	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

92 prosenttia (n = 12) kyselyyn osallistuneista paperi-, tekstiili ja kemiantekniikan opiskelijoista arvioi, että heidän terveydentilassaan ei ollut tapahtunut merkittäviä muutoksia opiskelun aikana. Kahdeksan prosenttia (n = 1) ei osannut sanoa, oliko hänen terveydentilassaan tapahtunut muutoksia.

TAULUKKO 25. Terveystilan muutosten laatu, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
myönteisiä	4	67	4	67
kielteisiä	2	33	6	100
Yht.	6	100	6	100

Terveystilan jatkokysymyksessä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoita pyydettiin arvioimaan, onko mahdollisilla terveydentilan muutoksilla ollut myönteisiä tai kielteisiä vaikutuksia, jotka vaikuttavat opiskeluun. Tähän kysymykseen vastasi kuusi kahdestatoista opiskelijasta. Neljä opiskelijaa arvioi terveydentilan muutosten olevan myönteisiä. Kielteisiksi muutoksia arvioi kaksi opiskelijaa.

8.2.2 Vapaa-aika

Vapaa-aikaan liittyen paperi-, tekstiili- ja kemianteekniikan opiskelijoilta kysyttiin, onko heillä omasta mielestään riittävästi vapaa-aikaa. Lisäksi opiskelijoilta kysyttiin, onko heillä harrastuksia ja millaisia sekä antavatko harrastukset arkeen voimavaroja.

TAULUKKO 26. Vapaa-ajan määrä, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
liian paljon	0	0	0	0
sopivasti	6	50	6	50
jonkin verran	5	42	11	92
liian vähän	1	8	12	100
ei lainkaan	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Yksitoista kyselyyn vastanneista paperi-, tekstiili- ja kemianteollisuuden opiskelijoista arvioi, että heillä on vapaa-aikaa sopivasti tai jonkin verran. Ainoastaan yksi opiskelija kahdestatoista vastanneesta arvioi, että vapaa-aikaa on liian vähän. Kukaan ei arvioinut, että vapaa-aikaa olisi liikaa.

Kaikilla kyselyyn osallistuneilla paperi-, tekstiili- ja kemianteollisuuden opiskelijoilla oli harrastuksia. Jokaisen harrastukset olivat pääasiassa liikunnallisia, joista useimmin mainittiin lenkkeily ja kuntosalilla käyminen. Muina liikuntapainotteisina harrastuksina mainittiin joukkuepelit (jalkapallo, jääkiekko, sähly), lautailu, paini, agility, ratsastus sekä koiran ulkoilutus. Liikunnallisten aktiviteettien lisäksi harrastuksina mainittiin kielet ja valokuvaus.

TAULUKKO 27. Harrastukset ja voimavarat, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä, saan harrastuksistani voimavaroja	8	67	8	67
saan voimavaroja jonkin verran	4	33	12	100
harrastuksilla ei ole juuri vaikutusta voimavaroihini	0	0	12	100
en saa harrastuksistani voimavaroja	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, saavatko he harrastuksista voimavaroja arkeensa. Kaksi kolmasosaa vastanneista (n = 8) opiskelijoista arvioi, että he saavat harrastuksistaan voimavaroja. Loppu kolmannes (n = 4) arvioi, että he saavat jonkin verran voimavaroja.

Myös teemahaastatteluun osallistuneet kaksi paperi-, tekstiili- ja kemianteollisuuden opiskelijat arvioivat vapaa-aikansa riittäväksi. Haastateltujen opiskelijoiden harrastukset olivat niin ikään liikunnallisia.

Joo mul on koira niin tietysti sen kanssa tulee lenkkeilyä ja sit käyn salilla ja jumpissa ja... Ja tietysti näen kavereita ja, tällaita. Tämmöstä perus. (Haastateltava 4 2012.)

Molemmat haastateltavat arvioivat saavansa harrastuksistaan voimavaroja.

*No on, et kyl ne on semmosia omia hetkiä * naureskelua *. (Haastateltava 3 2012.)*

8.2.3 Oma elämäntilanne

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden elämäntilannetta kartoitettiin avoimen kysymysten avulla. Kysymyksessä kahdeksan opiskelijaa pyydettiin pohtimaan henkilökohtaisen elämän ja elämäntilanteen pohjalta sitä, mitkä yksilölähtöiset tekijät tukevat opiskelua. Kysymyksessä yhdeksän opiskelijaa pyydettiin puolestaan pohtimaan, mitkä yksilölähtöiset tekijät haittaavat tai hidastavat opiskelua.

Opiskelua edistävinä tekijöinä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat mainitsivat motivaation sekä kunnianhimon. Myös harrastukset sekä työnteko mainittiin edistäviksi tekijöiksi useammassa vastauksessa. Muita opiskelua tukevia tekijöitä olivat urheilu sekä vanhemmilta saatu rahallinen tuki.

Opiskelua estävinä ja hidastavina tekijöinä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat mainitsivat motivaation puutoksen tai sen heikkenemisen opintojen myötä. Kaksi opiskelijaa mainitsi laiskuuden haittaavaksi tekijäksi. Toisaalta työssäkäynnin ja opiskelun yhteensovittaminen tiukkoine aikatauluineen haittasivat opintoihin keskittymistä.

Tällä hetkellä ei mitkään suuret asiat [haittaa opiskelua], mutta välillä aikaa ei tunnu olevan riittävästi kaikkien annettujen koulutehtävien tekemiseen, koska lukujärjestykset ovat aika tiukkoja. (Tekniikan opiskelija 5, 2012.)

8.2.4 Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti

Kyselyssä kartoitettiin paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden taloudellista tilannetta kysymällä, millainen heidän taloudellinen tilanteensa on, saavatko he opintotukea tai muuta etuutta opintoaikanaan sekä kuinka opintotuki riittää kattamaan opiskelijoiden kuukausittaiset kulut. Työssäkäyntiin liittyen selvitettiin, kuinka moni opiskelijoista käy töissä opintojen ohella ja millaisia vaikutuksia opiskeluun työssäkäynnillä mahdollisesti on.

TAULUKKO 28. Opiskelijoiden taloudellinen tilanne, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvä	4	33	4	33
tydyttävä	6	50	10	83
välttävä	2	17	12	100
huono	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemia- ja kemiantekniikan opiskelijoista puolet (n = 6) arvioi taloudellisen tilanteensa tyydyttäväksi. 33 prosentilla (n = 4) opiskelijoista taloudellinen tilanne oli hyvä ja 17 prosentilla (n = 2) huono.

TAULUKKO 29. Etuudet, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
opintotuki	10	83	10	83
muu tuki	0	0	10	83
ei tukea	2	17	12	100
Yht.	12	100	12	100

Valtaosa kyselyyn vastanneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista sai opintotukea. Kaksi opiskelijaa ei saanut tukea tai muita etuuksia. Yksi opiskelija kuitenkin kertoi saavansa osinkotuloja.

TAULUKKO 30. Opintotuen riittävyys, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvin	1	8	1	8
tydyttävästi	4	33	5	42
välttävästi	1	8	6	50
huonosti	6	50	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, kuinka opintotuki riittää kattamaan heidän kuukausittaiset kulunsa. Puolet (n = 6) arvioi opintotuen riittävän kuukausittaisiin kuluihin huonosti. Hyväksi tai tyydyttäväksi tuen riittävyyden arvioi 42 prosenttia (n = 5) opiskelijoista. Yksi opiskelija arvioi opintotuen riittävyydeltään välttäväksi.

TAULUKKO 31. Työssäkäynti, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä, osa-aikainen työsuhde	5	42	5	42
kyllä, kokopäiväinen työsuhde	0	0	5	42
ei	7	58	12	100
Yht.	12	100	12	100

Yli puolet (n = 7) kyselyyn vastanneista paperi-, tekstiili- ja kemianteollisuuden opiskelijoista ei käynyt töissä opiskeluaikanaan. Osa-aikaisessa työsuhhteessa oli 42 (n = 5) prosenttia opiskelijoista. Kokopäiväistä työtä ei tehnyt kukaan.

TAULUKKO 32. Työssäkäynnin vaikutus opiskeluun, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	1	25	1	25
ei	3	75	4	100
en osaa sanoa	0	0	4	100
Yht.	4	100	4	100

Työssäkäynnin vaikutuksia arvioivaan kysymykseen vastasi neljä opiskelijaa viidestä osa-aikatyötä tekevästä paperi-, tekstiili- ja kemianteekniikan opiskelijasta. Kolme opiskelijaa arvioi, että työssäkäynnillä ei ole vaikutusta opiskelun sujumiseen. Kaksi opiskelijaa vastasi kuitenkin jatkokysymyksiin, joilla kartoitettiin työnteon myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia opiskeluun. Myönteisinä vaikutuksina opiskelijat mainitsivat taloudellisen tilanteen vahvistumisen sekä työssäkäynnin toimimisen opiskelua motivoivana tekijänä.

Motivoi lukemaan koulun loppuun, koska nykyinen työ ei ole loppuelämän työnä mieleinen. (Tekniikan opiskelija 12 2012.)

Kielteisinä tekijöinä opiskelijat mainitsivat työnteon opiskelulta pois viemän ajan sekä sitä myötä kielteisen vaikutuksen arvosanoihin. Ongelmana nähtiin myös työ- ja opiskeluajan päällekkäisyys.

Teemahaastatteluun osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemianteollisuuden opiskelijoista molemmilla oli kokemusta yhtäaikaista opiskelusta ja työnteosta. Ensimmäinen haastateltava kertoi tekevänsä määräaikaista sopimuksella muun kuin oman alan työtä keskimäärin kahdeksan tuntia viikossa. Haastateltava koki opiskelunaikaisen työnteon olevan omalta kannaltaan hyvä asia, sillä työskentely toi lisätuloja. Toisaalta yhtäaikaisten opiskelu ja työnteke olivat tuntuneet haastatellusta raskaaltakin.

– – jos on ollu rankka viikko koulussa ja sitten menee heti perjantaina koulun jälkeen töihin ja on lauantai-sunnuntai, ja sit taas maanantaina kouluun niin tietysti silloin se välillä tuntuu vähän että, että tarvis ehkä jonku vapaapäivänkin johonkin väliin mutta ei nyt siis silleen mitenkään ylitsepääsemättömän raskasta. (Haastateltava 4 2012.)

Toinen haastateltava oli aikaisemmin käynyt osa-aikaisessa vieraan alan työssä, jonka hän työn ja opiskelun yhteensovittamiseen liittyvistä ongelmista johtuen päätti kuitenkin lopettaa.

– – sopimus oli kyllä kymmenen tuntia viikko mutta kyllähän sinne täältä melkein joka päivä tuli lähettyä sitte viidestä yhdeksään vielä istumaan kun pääsi ensin täältä pois – – Kaikki illat meni siihen ja kaikki se et se ei kerinny enää keskittyä siihen mitä täällä niinku opetettiin vaikka ois halunnu. (Haastateltava 3 2012.)

8.2.5 Opiskeluun suhtautuminen

Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden omaa suhtautumista opiskeluun sekä kokemusta opiskelusta ja sen sujumisesta. Opiskeluun suhtautumista kartoitettiin esittämällä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoille kysymyksiä, jotka koskivat motivaatiota, opiskelutapaa, alan kokemista oikeaksi, opiskelun tuottamaa iloa ja stressiä sekä kurssien suorittamista ajallaan.

TAULUKKO 33. Opiskelumotivaatio, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
hyvä	2	17	2	17
tydyttävä	3	25	5	42
välttävä	6	50	11	92
huono	1	8	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Puolet (n = 6) kyselyyn osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista arvioi opiskelumotivaationsa välttäväksi. 25 prosenttia (n = 3) arvioi motivaationsa tyydyttäväksi, ja 17 (n = 2) prosenttia hyväksi. Kahdeksan prosenttia (n = 1) opiskelija arvioi opiskelumotivaationsa huonoksi.

TAULUKKO 34. Oman opiskelutavan löytäminen, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	5	42	5	42
ei	1	8	6	50
en osaa sanoa	6	50	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyssä kysyttiin, ovatko opiskelijat löytäneet tai oppineet itsellensä parhaiten soveltuvan opiskelutavan. Puolet (n = 6) kyselyyn osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista eivät osanneet sanoa, onko oma opiskelutapa löytynyt. 42 prosenttia (n = 5) vastasi löytäneensä itsellensä luontaisen tavan opiskella. Kahdeksan prosenttia (n = 1) vastaajista arvioi, että omaa opiskelutapaa ei ollut löytynyt.

TAULUKKO 35. Opiskelualan kokeminen oikeaksi, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	7	58	7	58
ei	4	33	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

Seuraavaksi kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, kokivatko he opiskelevansa oikealla alalla. Reilu puolet (n = 7) opiskelijoista arvioivat opiskelevansa oikealla alalla. Neljä opiskelijaa ei kokenut opiskelevansa oikealla alalla, ja yksi opiskelija vastasi, ettei osaa sanoa.

TAULUKKO 36. Opiskelun tuottama ilo, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	0	0	0	0
jonkin verran	9	75	9	75
vähän	3	25	12	100
ei	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyssä kysyttiin, onko opiskelu tuottanut opiskelijoille iloa. Kukaan ei vastannut kysymykseen täysin myöntävästi eikä kieltävästi. Kyselyyn osallistuneista paperi-, teks-

tiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista 75 prosenttia (n = 9) arvioi, että opiskelu oli tuottanut jonkin verran iloa. 25 prosenttia (n = 3) vastaajista arvioi, että opiskelu oli tuottanut vain vähän iloa.

TAULUKKO 37. Opiskelun tuottama stressi, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	6	50	6	50
jonkin verran	6	50	12	100
vähän	0	0	12	100
ei	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, onko opiskelu tuottanut stressiä. Kaikki opiskelijat arvioivat opiskelun tuottavan vähintään jonkin verran stressiä. Puolet (n = 6) opiskelijoista vastasi kysymykseen täysin myöntävästi.

TAULUKKO 38. Kurssien suorittaminen ajallaan, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	12	100	12	100
ei	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kaikki kyselyyn osallistuneet paperi-, tekstiili ja kemiantekniikan opiskelijat kertoivat suorittaneensa tähänastiset kurssit tavoiteajassa opintosuunnitelman mukaisesti.

8.3 Yksilöllinen näkökulma, tiivistelmätaulukot ja tulosten vertailu

TAULUKKO 39. Yksilöllinen näkökulma, opiskelua edistävät tekijät

	sosiaalialan ko. (n = 16)	tekniikan ko. (n = 12)
Yksilöllinen näkökulma edistävät tekijät	<p>Terveys: Suurimmalla osalla (n = 13) opiskelijoista terveydentila oli hyvä.</p> <p>10 opiskelijan terveydentilassa ei ollut tapahtunut opiskelun aikana muutoksia.</p>	<p>Terveys: Kaikki opiskelijat arvioivat terveydentilansa hyväksi, eikä kenelläkään ollut tapahtunut muutoksia terveydentilassa opiskelun aikana.</p>
	<p>Vapaa-aika: Valtaosalla (n = 11) vapaa-aikaa oli sopivasti (n = 7) tai jonkin verran (n = 4).</p> <p>Kaikilla harrastavilla oli jokin liikuntapainotteinen harrastus. Vastanneista opiskelijoista 11 arvioi saavansa harrastuksistaan voimavaroja.</p>	<p>Vapaa-aika: Lähes kaikki (n = 11) kokivat, että vapaa-aikaa on sopivasti (n = 6) tai jonkin verran (n = 5).</p> <p>Kaikilla opiskelijoilla oli harrastus, joista suurin osa liittyi liikuntaan. Kaikki opiskelijat (n = 12) arvioivat saavansa harrastuksistaan voimavaroja.</p>
	<p>Oma elämäntilanne: Omassa elämässä vaikuttavista tekijöistä opiskelua edistäviksi mainittiin useimmin riittävä vapaa-aika ja harrastukset.</p> <p>Muita opiskelijoiden mainitsemissä edistäviä tekijöitä olivat terveys, motivaatio ja kiinnostus omaa alaa kohtaan sekä työssäkäynnin tuomat lisäansiot.</p>	<p>Oma elämäntilanne: Vastauksissa mainittiin lähinnä yhteisöllisiä tekijöitä (esimerkiksi perhe ja ystävät). Muutamina yksilöllisinä tekijöinä mainittiin motivaatio, kunnianhimo, työssäkäynti ja urheilu.</p>
	<p>Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti: Työssäkäynnin edistävinä tekijöinä mainittiin työkokemus ja rahahuolien helpottaminen.</p> <p>Työssäkäynnin vaikutus opiskeluun koettiin pääasiassa myönteiseksi.</p>	<p>Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti: Työssäkäynnin edistävinä tekijöinä mainittiin taloudellisen tilanteen vahvistuminen.</p> <p>Työssäkäynti lisäsi yhden opiskelijan kohdalla motivaatiota opiskella ja valmistua.</p>
	<p>Opiskeluun suhtautuminen: Lähes kaikilla opiskelumotivaatio oli hyvä tai tyydyttävä. 63% (n = 10) motivaatio oli hyvä (kyselyn mahdollistama paras vaihtoehto).</p>	<p>Opiskeluun suhtautuminen: Reilu puolet (n = 7) koki opiskeluvansa oikealla alalla.</p> <p>Valtaosa (n = 9) opiskelijoista koki, että opiskelu oli tuottanut</p>

	<p>Lähes kaikki (n = 14) olivat löytäneet itsellensä parhaiten sopivan tavan opiskella.</p> <p>Suurin osa (n = 12) koki opiskelevansa oikealla alalla.</p> <p>Opiskelu tuotti kaikille (n = 16) opiskelijoille iloa vähintään jonkin verran.</p>	jonkin verran iloa.
--	--	---------------------

Sosiaalialan ja paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden terveydentilassa ei ollut juuri eroavaisuuksia. Vapaa-aika oli molempien koulutusohjelmien opiskelijoille tärkeää. Moni molempien koulutusohjelmien opiskelijoista arvioi, että vapaa-aikaa on sopivasti tai jonkin verran. Monilla oli lisäksi jokin liikuntapainotteinen harrastus, ja pääasiassa opiskelijat kokivat harrastukset voimavarojen lähteeksi. Molempien koulutusohjelmien opintojen ohessa työssäkäyvät opiskelijat arvioivat, että työstä saadut lisäansiot helpottivat rahahuolia.

Koulutusohjelmien välisissä edistävissä tekijöissä oli eroja opiskeluun suhtautumisesta. Sosiaalialan opiskelijoilla oli hyvä opiskelumotivaatio, he olivat tyytyväisiä alavalintaan ja kokivat löytäneensä itsellensä parhaiten soveltuvan tavan opiskella. Paperi- tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden vastauksissa opiskelumotivaatiossa ja alan kokemisessa oikeaksi oli enemmän vaihtelua, ja he olivat epävarmempia oman opiskelutapansa löytämisestä.

TAULUKKO 40. Yksilöllinen näkökulma, opiskelua estävät tekijät

	sosiaaliala ko. (n = 16)	tekniikan ko. (n = 12)
Yksilöllinen näkökulma, estävät tekijät	Terveys: Viisi opiskelijaa arvioi, että terveydentilassa oli tapahtunut kielteisiä muutoksia.	Terveys: Ei mainittavaa.
	<p>Vapaa-aika: Osa opiskelijoista (n = 4) arvioi, että vapaa-aikaa on liian vähän.</p> <p>Teemahaastattelussa tuli ilmi, että vapaa-aikaa on tiukkojen periodien (jaksojen) aikana liian vähän.</p>	Vapaa-aika: Vain yksi opiskelija arvioi, että vapaa-aikaa on liian vähän.

	<p>Oma elämäntilanne: Opiskelua estäviksi tekijöiksi mainittiin henkilökohtaiset huolet ja murheet, stressi, väsymys, terveysongelmat ja niistä aiheutuvat poissaolot, huoli taloudellisesta tilanteesta, vapaa-ajan puute, harrastusten aikaa vievyys pitkä koulumatka sekä työssäkäynnin aikaa vievyys.</p>	<p>Oma elämäntilanne: Opiskelua estäviksi tekijöiksi mainittiin heikko motivaatio tai motivaation laskeminen opintojen myötä, laiskuus, kiire sekä työssäkäynnin ja opiskelun yhteensovittamisen ongelmat.</p>
	<p>Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti: Yli puolet (n = 9) koki opintotuen tai muun etuuden riittävyyden välttäväksi tai huonoksi.</p> <p>Kaksi opiskelijaa arvioi taloudellisen tilanteensa välttäväksi ja yksi huonoksi.</p> <p>Opiskelun ohella työssäkäynnin varjopuoliksi mainittiin vapaa-ajan puuttuminen ja se, ettei kouluun ehdi panostaa tarpeeksi (esimerkiksi tentteihin lukemisen kärsii).</p>	<p>Taloudellinen tilanne ja työssäkäynti: Puolet (n = 6) arvioi opintotuen tai muun etuuden riittävän huonosti kuukausittaisiin menoihin. Yksi opiskelija arvioi tuen välttäväksi ja neljä tyydyttäväksi.</p> <p>Työssäkäynnin kielteisiksi puoliksi arvioitiin opiskelulta pois jäävä aika, kielteinen vaikutus arvosanoihin sekä työ- ja opiskeluajan päällekkäisyys.</p> <p>Teemahaastattelut mainitsivat, että opiskelukyky kärsii ja voimat hupenevat, jos työtunteja on liikaa opiskelun ohessa.</p>
	<p>Opiskeluun suhtautuminen: Puolet (n = 8) opiskelijoista vastasivat täysin myöntävästi, kun heitä pyydettiin arvioimaan, tuottaako opiskelu stressiä. Kuusi opiskelijaa arvioi kokevansa jonkin verran stressiä ja kaksi vähän.</p> <p>Yhden opiskelijan opiskelumotivaatio oli välttävä.</p>	<p>Opiskeluun suhtautuminen: Kaikki opiskelijat kokivat stressiä. Puolet (n = 6) vastasi täysin myöntävästi stressistä kysyttäessä. Puolet (n = 6) koki stressiä jonkin verran.</p> <p>Puolet (n = 6) arvioi opiskelumotivaationsa välttäväksi, ja yksi huonoksi.</p> <p>Neljä opiskelijaa koki opiskelevansa väärällä alalla.</p>

Sosiaalialan että paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelmien opiskelijoista kaikki kokivat stressiä vähintään vähän. Täysin myöntävästi stressiä kartoittaneeseen kysymykseen vastasi puolet molempien koulutusohjelmien opiskelijoista. Molempien koulutusohjelmien työssäkäyvät opiskelijat toivat esiin työssäkäynnin aikaa vievyyden ja työaikojen yhteensovittamisen vaikeudet opiskelun kanssa. Taloudelliseen tilanteeseen

seen liittyen molempien koulutusohjelmien opiskelijat arvioivat opintotuen tai muiden etuuksien riittävän huonosti kuukausittaisiin kuluihin.

Osa sosiaalialan opiskelijoista koki, että vapaa-aikaa on liian vähän. Avointen kysymysten vastauksissa sosiaalialan opiskelijat toivat esiin opiskelua estävinä tekijöinä henkilökohtaisen elämän huolet. Tekniikan opiskelijat puolestaan toivat esille lähinnä suoraan opiskeluun tai koulutukseen liittyviä tekijöitä, kuten huonon opiskelumotivaation. Lisäksi peräti neljä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijaa koki opiskelevansa väärällä alalla.

8.4 Yhteisöllinen näkökulma, sosiaalialan opiskelijat

Opinnäytetyön tässä osassa käydään tutkimuksen yhteisöllistä näkökulmaa koskevat tulokset sosiaalialan opiskelijoiden osalta. Yhteisölliseen näkökulmaan sisältyy koulu-yhteisöön ja koulutusohjelmaan, opetukseen ja ohjaukseen, opiskelijayhteisöön sekä muihin ihmissuhteisiin liittyviä tutkimustuloksia.

8.4.1 Koulu-yhteisö ja koulutusohjelma

Kyselyn avulla haluttiin selvittää, millainen merkitys koulu-yhteisöllä ja koulutusohjelmalla on opiskelun sujumiselle. Koulun merkitystä opiskeluun kartoitettiin kysymällä, mitkä asiat koulutusohjelmassa ovat hyvää ja toimivaa. Jatkokysymyksenä kysyttiin, mikä asiat koulutusohjelmassa (esimerkiksi opiskelutilat, hallinto, tiedonkulku, opetus, ohjaus, kurssit, palaute) tukevat opiskelua.

Opiskelijat mainitsivat seuraavia koulutusohjelmaan liittyviä myönteisiä tekijöitä: opetus, ohjaus, kurssien sisältö, palautteen saanti, koulutusohjelman rentous, hyvät ryhmäkoot, hyvät opetustilat, opettajien myönteisyys, opettajilta saatu tuki ja opettajien helppösi lähestyttävyyys.

Opetus, ohjaus sekä kurssit ovat pääasiassa olleet todella hyviä. Myös palautteen saanti on ollut hyvää. (Opiskelija 1 2012.)

Pidän siitä, että suurin osa opettajista on myönteisiä ja tukevia kurssien aikana. Opiskelutilat ovat ihan viihtyisät ja henkilökohtaisesti minulla ei ole valitettavaa. (Opiskelija 7 2012.)

Sosiaalialan koulutuspaikka Pyynikki on mukavan pieni, opettajia on helppo lähestyä. (Opiskelija 9 2012.)

Opetussisällöt ovat mielenkiintoisia, mahdollisuus jonkin verran vaikuttaa kurssin sisältöön. Opetus on hyvänlaatuista. (Opiskelija 15 2012.)

Teemahaastatteluun osallistuneiden sosiaalialan opiskelijoiden mukaan koulutusohjelmassa toimivaa olivat jotkin kurssikokonaisuudet sekä kokemus siitä, että opettajat ovat päteviä ja asiantuntevia.

Vaikee ehkä mainita jotain yksittäistä mutta, siis osahan niin kun mitä on ollu jotain niin kun kursseja ja muita niin jotkut kurssikokonaisuudet on ollu tosi hyviä. – – no voi myös mainita että siis muutamia ihan semmosia hyviä opettajia – – (Haastateltava 1 2012.)

– – eka vuonna oli hyviä nää ohjaukseen liittyvät kurssit, oikeestaan kaikkikin. Ja tota, kehityspsykologia tänä vuonna oli hyvä. – – Harjoittelut on ollu hyviä, niihin oon ollut tyytyväinen. (Haastateltava 2 2012.)

Kysymyksessä 16 puolestaan kysyttiin, mitkä kouluyhteisöön ja koulutusohjelmaan liittyvät asiat haittaavat tai hidastavat opiskelua. Sosiaalialan opiskelijat nimesivät tällaisiksi tekijöiksi tiedonkulun puutteellisuuden koskien esimerkiksi muutoksia, opettajien väliset ristiriidat, huonot opiskelutilat (esimerkiksi huono sisäilma ja liian pienet luokat), koulutusohjelman väljyyden, erillisyyden Tampereen ammattikorkeakoulun pääkampuksesta, tiukan läsnäolopakon ja siitä tulevat ongelmat (esimerkiksi sairauspoissaolojen suhteen), kurssi- ja työmäärän vaihtelevuuden periodeittain, joidenkin kurssien laadun, tietokoneiden vähyyden koululla opiskelijoiden määrään nähden, toteutussuunnitelmien puutteellisuuden sekä palautteen ja ohjauksen puutteellisuuden. Kolme eniten tyytymättömyyttä herättänyttä tekijää kouluyhteisöön tai koulutusohjelmaan liittyen olivat tiedonkulku, luokkatilat ja ongelmat tiukan läsnäolopakon suhteen. Yhdeksän kuudestatoista opiskelijasta kirjoitti vastauksessaan tiedonkulun ongelmista koulun sisällä.

Myös tiedonkulku talossa opettajien välillä ja opettajilta opiskelijoille tökkii välillä tosi pahasti. Esim. luokkatilamuutokset ei tule meille tiedoksi lainkaan, lukkareita ja totsuja muokataan viikoittain ja tuntuu, että aina aamuisin täytyy tarkistaa, muuttuuko joku. (Opiskelija 11 2012.)

Tiedonkulku ja avoimuus on välillä vähän hukassa. (Opiskelija 15 2012.)

Välillä epäselvää ja asiat muuttuvat todella usein... (Opiskelija 16 2012.)

Vaikka luokkatiloja toisaalta keuhuttiin, ne olivat silti herättäneet osassa vastanneista opiskelijoista tyytymättömyyttä. Tiloissa oli esimerkiksi huono sisäilma tai luokat olivat liian pieniä.

Huonot opiskelutilat ja niiden sisäilma heikentää opiskelua ja keskittymistä. (Opiskelija 2 2012.)

Tilat ovat välillä liian pienet/ilmanvaihto huonoa. (Opiskelija 5 2012.)

Neljä kyselyyn vastanneista opiskelijoista kertoi sairauspoissaolojen tuottaneen ongelmia kurssien suorittamisessa. Opiskelijoiden mukaan jotkut opettajat eivät jousta tarpeeksi poissaoloasioissa. Sairauspoissaolojen takia annetut korvaavat tehtävät tuottivat päänvaivaa ja harmittivat opiskelijoita.

— — jotkut opettajat eivät jousta tarpeeksi. (esim. jos on ekan tunnin kipeänä -> ei pääse koko kurssille). (Opiskelija 15 2012.)

— — joidenkin kurssien poissaolojen tiukkuus on hieman liian häiritsevää. Esim. jos ryhmästämmä olisi kipeä tai lääkäriissä yms. voi siitä aiheutua hirveän paljon extra tehtäviä. (Opiskelija 7 2012.)

Mahdollisten sairaspöissaolojen korvaavuus, mutta niitä on nyt käsitelty paljon keskustellen ja inhimillistären. (Opiskelija 8 2012.)

Kurssit joissa saa olla määrätty määrä poissaoloja esim. max 2. Sairastapauksissa on parempi istua koulussa kipeänä kuin sairastaa kotona ja tehdä kohtuuttoman suuria korvaavia tehtäviä -> ei tue jaksamista. (Opiskelija 12 2012.)

Teemahaastatteluun osallistuneet opiskelijat toivat esiin osittain samoja asioita kuin kyselyyn vastanneet opiskelijat. Tiedonkulun epäselvyyksien lisäksi he nostivat esiin, että joillakin kurseilla asioita käsitellään liian hitaasti tai aiheisiin jäädään jumiin. Lisäksi joidenkin kurssien epämääräinen sisältö aiheutti toiselle haastateltavalle turhautumista.

— — et ei ehkä saa ihan välttämättä siitä opettajan ajatuksesta aina kiinni, että mitä se niinku ajaa takaa tai sitten se asia on sellanen, josta vaan itsellä sattuu oleen jo tietoo niin sit se on niinku, turhauttavaa tai sillai et

”no kyl määh nyt niinku nyt tiedän tän et miks tästä jauhetaan näin kauan?” – (Haastateltava 1 2012.)

– – mutta se [tiedonsaanti] on vähän semmosta, sitä tulee niin kun, niin monelta eri kanavalta. Siis, pitäis seurata sähköpostia ja moodlee ja sitten niitä... toteutussuunnitelmia ja... – – Mutta sitten semmonen mihin mä oon ollu tosi tyytymätön – – esimerkiks niinku vapaavalintaisista kursseista niin... ne tulee niin... ... myöhään ne tiedot niistä ajankohdista, että milloin se kurssi järjestetään, milloin se toteutuu, minä päivänä, mihin kelloaikaan. Että semmonen niinku etukäteen suunnittelu on ihan mahdollonta... – – Ei voi sanoa, että joihinkin opettajiin olisin tyytymätön, vaan joidenkin opettajien, niinku opetustyyliin. Että niillä olis paljonkin annettavaa, mutta jotenkin se tahtoo sitten... joillakin... ei vaan saa niinkun... ...jotenkin sitä... et... pyöritellään vähän sillain niinkun samaa asiaa, eikä päästä niinku eteenpäin tai syvemmälle tai ei saada ryhmää mukaan keskusteluun. (Haastateltava 2 2012.)

8.4.2 Opetus ja ohjaus

Opetuksen ja ohjauksen laatua kartoitettiin kyselyssä kysymällä opiskelijoiden arviota opetuksen laadusta ja siitä, miten riittävästi he ovat kokeneet saaneensa opiskeluaikana ohjausta, palautetta ja kannustusta opintojensa suhteen.

TAULUKKO 41. Opetuksen laatu, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kiitettävä	1	6	1	6
hyvä	14	88	15	94
tyytyttävä	1	6	16	100
välttävä	0	0	16	100
huono	0	0	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kyselyyn osallistuneista sosiaalialan opiskelijoista 88 prosenttia (n = 14), eli neljätoista opiskelijaa kuudestatoista arvioi opetuksen laadun hyväksi. 6 prosenttia (n = 1) arvioi opetuksen laadun olevan kiitettävä ja 6 prosenttia arvioi laadun tyydyttäväksi. Prosenttien perusteella kyselyyn osallistuneet opiskelijat ovat tyytyväisiä opetuksen laatuun, koska kukaan ei arvioinut opetusta välttäväksi tai huonoksi.

TAULUKKO 42: Ohjauksen määrä, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
riittävästi	6	38	6	38
jonkin verran	8	50	14	88
liian vähän	2	13	16	100
ei lainkaan	0	0	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Opiskelijoilta kysyttiin, saavatko he mielestään riittävästi ohjausta nykyisessä koulutusohjelmassaan. Vastanneista sosiaalian opiskelijoista 50 prosenttia (n = 8) vastasi saavansa ohjausta jonkin verran ja 38 prosenttia (n = 6) arvioi saavansa ohjausta riittävästi. 13 prosenttia (n = 2) koki kuitenkin saavansa ohjausta liian vähän.

TAULUKKO 43. Palautteen määrä, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
riittävästi	2	13	2	13
jonkin verran	11	69	13	81
liian vähän	2	13	15	94
ei lainkaan	1	6	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Palautteen määrään sosiaalian opiskelijat eivät olleet aivan yhtä tyytyväisiä. 81 prosenttia (n = 13) koki saavansa ohjausta riittävästi tai jonkin verran, mutta 13 prosenttia (n = 2) koki saavansa palautetta liian vähän ja 6 prosenttia (n = 1) vastasi, ettei saa palautetta lainkaan.

TAULUKKO 44. Kannustuksen määrä, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
riittävästi	4	25	4	25
jonkin verran	10	63	14	88
liian vähän	1	6	15	94
ei lainkaan	1	6	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kun opiskelijoilta kysyttiin, kuinka riittävästi he saavat opettajilta kannustusta, suuri osa, 63 prosenttia (n = 10), vastasi saavansa kannustusta jonkin verran. 25 prosenttia (n

= 4) oli sitä mieltä, että kannustusta sai riittävästi. 6 prosenttia (n = 1) kuitenkin koki saavansa kannustusta liian vähän, ja 6 prosenttia koki, ettei saanut sitä lainkaan.

8.4.3 Opiskelijayhteisö

Kyselyn avulla kartoitettiin opiskelijoiden kokemusta omasta opiskelijayhteisöstä. Tässä kyselyn osiossa opiskelijoilta kysyttiin, millainen ilmapiiri heidän opiskeluryhmässään on, tuntevatko he kuuluvansa opiskeluryhmään, ovatko he saaneet kavereita nykyisessä koulussaan, ovatko he mahdollisesti kärsineet yksinäisyydestä opiskeluaikana ja ovatko he kohdanneet kiusaamista koulussaan.

TAULUKKO 45. Opiskeluryhmän ilmapiiri, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kiitettävä	5	33	5	33
hyvä	8	53	13	87
tydyttävä	2	13	15	100
välttävä	0	0	15	100
huono	0	0	15	100
en osaa sanoa	0	0	15	100
Yht.	15	100	15	100

Kyselyyn vastanneet sosiaalian opiskelijat arvioivat opiskeluryhmän ilmapiirin yleisesti ottaen hyväksi. 33 prosenttia (n = 5) piti ilmapiiriä kiitettävänä, 53 prosenttia hyvänä (n = 8) ja 13 prosenttia (n = 2) tyydyttävänä. Taulukosta puuttuu yhden opiskelijan vastaus, koska hän oli vastannut kysymykseen sekä ”hyvä” että ”tydyttävä”. Kukaan kysymykseen vastannut ei kuitenkaan pitänyt ryhmän ilmapiiriä välttävänä tai huonona.

Opiskeluryhmän ilmapiiriä kommentoitiin myös aiemmin avoimessa kysymyksessä 15. Opiskelijat mainitsivat, että hyvä yhteishenki ja koulukaverit lisäävät voimavaroja ja tukevat opiskelua.

Hyvä yhteishenki on erittäin tärkeä ja voimavaroja antava asia. (Opiskelija 1 2012.)

– – kun koulussa on kavereita, jaksaa joka aamu tulla kouluun. (Opiskelija 4 2012.)

Opiskelutovereilta saa paljon tukea & yhteisön henki on hyvä. (Opiskelija 5 2012.)

Hyvä ryhmähenki omassa luokassa. Useimmiten avoimuus toteutuu hyvin. (Opiskelija 14 2012.)

TAULUKKO 46. Opiskeluryhmään kuulumisen tunne, sosiaalialan opiskelijat

	Lkm	%	Kum. lkm	Kum-%
kyllä	15	94	15	94
ei	1	6	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Vaikka kaikki kyselyyn osallistuneet opiskelijat pitivät opiskeluryhmän ilmapiiriä vähintään tyydyttävänä, yksi opiskelija arvioi silti, ettei niin sanotusti kuulu porukkaan opiskeluryhmässään. Kaikki muut opiskelijat kokivat kuuluvansa ryhmään. Opiskelijoilta kysyttiin myös, ovatko he saaneet kavereita koulustaan. Kaikki kuusitoista opiskelijaa vastasivat tähän kysymykseen myönteisesti.

Kun opiskelijoilta kysyttiin myöhemmin kyselylomakkeessa opiskeluyhteisöön ja muihin ihmissuhteisiin liittyvien tekijöiden merkityksestä opiskelulle, vastauksissa tuli ilmi usein esille opiskelukavereiden merkitys. Kysymyksessä 33 pyydettiin kertomaan ystävien merkityksestä opiskelun sujumiselle, ja vastausten joukossa oli muutama opiskelukavereihin liittyvä vastaus. Vastauksissa mainittiin, että opiskelukaverit tukevat jaksamista ja tuovat koulunkäyntiin mielekkyyttä.

Ystävien tapaaminen koulun ulkopuolella auttaa jaksamaan arkea, ja koulussa taas on kiva käydä kun on hyviä kavereita. (Opiskelija 11 2012.)

Opiskelutoverit kannustavat erilaisissa tehtävissä ja tenttiin valmistautumisessa. Tuovat päivään iloa ja hauskuutta erilaisten keskusteluiden kautta. Jaksan paremmin sekä saan heiltä motivaatiota. (Opiskelija 14 2012.)

Koulukavereiden merkitys opiskelua tukevana tekijänä mainittiin myös henkilökohtaiseen elämään liittyviä edistäviä tekijöitä kartoittavan kysymyksen 8 vastauksissa.

Ystävät koulussa ovat päivän ilo ja juttuseura mikä on todella tärkeää. (Opiskelija 3 2012.)

Kavereiden kanssa vietetty aika. Erityisesti opiskelutovereiden kanssa jutellaan paljon koulusta ja jaetaan tunteita. (Opiskelija 4 2012.)

TAULUKKO 47. Yksinäisyys opiskeluaikana, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	1	6	1	6
jonkin verran	2	13	3	19
ei	13	81	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Kun opiskelijoilta kysyttiin, ovatko he kokeneet yksinäisyyttä opiskeluaikana, 81 prosenttia (n = 13) vastasi, ettei ole kokenut yksinäisyyttä. Kuitenkin 19 prosenttia (n = 3) oli kokenut yksinäisyyttä vähintään jonkin verran.

TAULUKKO 48. Koulukiusaaminen, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä, olen ollut kiusaamisen uhri	1	6	1	6
kyllä, olen kuullut tai nähnyt että kiusaamista on tapahtunut	4	25	5	31
kyllä, olen osallistunut kiusaamiseen	0	0	5	31
en ole kohdannut kiusaamista	11	69	16	100
Yht.	16	100	16	100

Viimeisessä opiskelijayhteisöön liittyvässä kysymyksessä tiedusteltiin, ovatko opiskelijat kohdanneet koulukiusaamista. Yksi opiskelija vastasi olleensa kiusaamisen uhri ja 25 prosenttia (n = 4) vastasi kuulleensa tai nähneensä, että kiusaamista on tapahtunut. Tulosten perusteella kiusaamista on esiintynyt ammattikorkeakoulussa jonkin verran, vaikka 69 prosenttia (n = 11) vastasi, ettei ole kohdannut kiusaamista koulussaan.

8.4.4 Muut ihmissuhteet

Kyselyssä kartoitettiin opiskelijayhteisön lisäksi muiden ihmissuhteiden merkitystä opiskelemiselle. Ihmissuhteisiin liittyvän osion kysymykset koskivat parisuhdetta, ystävien merkitystä ja läheisten tarjoamaa tukea. Sosiaalialan opiskelijat mainitsivat myös kysymyksen 8 vastauksissa paljon läheisiin ja ihmissuhteisiin liittyviä opiskelua tukevia

tekijöitä. Kysymyksessä 8 opiskelijoita pyydettiin kertomaan, mitkä asiat heidän henkilökohtaisessa elämässään tukevat opiskelua.

TAULUKKO 49. Parisuhde, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	10	63	10	63
ei	6	38	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Sosiaalialan opiskelijoista 63 prosenttia (n = 10) vastasi olevansa parisuhteessa ja 38 prosenttia (n = 6) vastasi, ettei ole parisuhteessa. Parisuhteen merkitys opiskelijoille ja heidän opintoihinsa tuli ilmi avoimen kysymyksen 8 vastauksissa, joissa kolme opiskelijaa mainitsi parisuhteella olevan positiivinen merkityksen.

Seuraavaksi opiskelijoilta kysyttiin avoimen kysymyksen muodossa, millainen merkitys ystävillä on heidän opintojensa sujumiseen. Jokainen kyselyyn vastannut sosiaalialan opiskelija piti ystävien merkitystä opinnoillensa positiivisena. Ystävät auttoivat jaksamaan, heiltä sai tukea ja he toivat vaihtelua opiskeluarkeen.

Ystävät ovat todella tärkeä asia elämässäni. Ystävät auttavat jaksamaan, vaikkei aina olisi iloinen tai jos motivaatio on joskus hakusessa. Ystävät vaikuttavat opiskelujen sujumiseen positiivisesti. (Opiskelija 1 2012.)

Suuri, heiltä saa ns. vertaistukea ja heidän kanssaan saa myös ajatukset välillä pois koulumaailmasta. (Opiskelija 2 2012.)

Todella tärkeä ja suuri merkitys. Ihmissuhteet eri elinympäristöissä kantaa aina ja tuo iloa päivään arjen askareissa. (Opiskelija 3 2012.)

Helpottaa paljon kun saa tukea ja voimaa jaksaa. Kaverit auttaa myös tehtävissä & tenttiin valmistautumisessa. (Opiskelija 5 2012.)

TAULUKKO 50. Sosiaalialan opiskelijoiden saama tuki läheisiltä

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	15	100	15	100
ei	0	0	15	100
en osaa sanoa	0	0	15	100
Yht.	15	100	15	100

Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan, saavatko he tukea läheisiltään tarvittaessa. Sosiaalialan opiskelijoista yhtä opiskelijaa lukuun ottamatta kaikki vastasivat saavansa tukea läheisiltään. Opiskelija, joka ei vastannut kysymykseen kyllä, vastasi kysymykseen sekä kyllä että ei. Hän avasi vastaustaan seuraavassa kysymyksessä, jossa sai avoimesti kertoa, millaista tukea läheisiltä saa:

Toisinaan tsemppataan, toisinaan ei ymmärretä opiskelun mukanaan tuomaa työmäärää ja kuormitusta. (Opiskelija 15 2012.)

Opiskelijoiden, jotka olivat vastanneet saavansa tukea läheisiltä, mukaan saatu tuki oli apua, neuvoja, tsemppaamista, henkistä ja taloudellista tukea, kuuntelua, keskustelua, lastenhoidossa auttamista, kannustusta sekä apua koulutehtävien ja tenttien kanssa.

Henkistä tukea, voin jakaa stressini, ilot ja surut heille ja vanhemmiltani saan myös taloudellista tukea aina välillä. (Opiskelija 2 2012.)

Juttuseuraa ja seuraa yleensäkin. Rakkautta! (Opiskelija 3 2012.)

Varmasti tsemppausta ja läheisyyttä, iloa ja positiivisuutta. Kuuntelemista & keskustelua. (Opiskelija 7 2012.)

Läheiset auttavat lasten sairastuessa hoitamalla heitä. (Opiskelija 8 2012.)

Kannustusta, puoliso järjestää minulle aikaa koulutehtävien tekemiseen (hoitaa silloin lapsiamme). (Opiskelija 9 2012.)

Läheisten antamaan tukeen ja merkitykseen liittyviä vastauksia esiintyi toisinaan myös henkilökohtaiseen elämään liittyviä edistäviä tekijöitä kartoittavan kysymyksen vastauksissa.

Ihmissuhteiden antama piristys, voima ja vertaistuki. – – Myös kotona kunnossa oleva parisuhde ja vanhempiin ja sisarusten vuorovaikutus ovat elämän suola. (Opiskelija 3 2012.)

Kaveripiiri, perhe & poikaystävä. Lemmit tuovat vaihtelua ja iloa elämään. (Opiskelija 5 2012.)

Poikaystäväni ja perheeni antavat minulle voimavaroja opiskeluun tuemalla ja olemalla vain elämässäni. Myös ystävät ovat tärkeitä. (Opiskelija 7 2012.)

Perhe tukee opiskeluani. Elämäni on tasapainoista. Lapset rytmittävät arkea, joka toisaalta (vaikka lasten asiat vievät aikaa) myös motivoi opiskelamaan tehokkaasti. (Opiskelija 9 2012.)

8.5 Yhteisöllinen näkökulma, tekniikan opiskelijat

Opinnäytetyön tässä osassa käydään tutkimuksen yhteisöllistä näkökulmaa koskevat tulokset tekniikan opiskelijoiden osalta. Yhteisölliseen näkökulmaan sisältyy kouluyhteisöön ja koulutusohjelmaan, opetukseen ja ohjaukseen, opiskelijayhteisöön sekä muihin ihmissuhteisiin liittyviä tutkimustuloksia.

8.5.1 Kouluyhteisö ja koulutusohjelma

Kyselyssä selvitettiin, millainen merkitys kouluyhteisöllä ja koulutusohjelmalla on opiskelun sujumiselle. Koulun merkitystä opiskeluun kartoitettiin kysymällä, mitkä asiat koulutusohjelmassa ovat hyvää ja toimivaa. Jatkokysymyksenä kysyttiin, mikä asiat koulutusohjelmassa (esimerkiksi opiskelutilat, hallinto, tiedonkulku, opetus, ohjaus, kurssit, palaute) tukevat opiskelua.

Kyselyyn osallistuneet paperi-, tekstiili ja kemiantekniikan opiskelijat mainitsivat vastauksissaan opiskelua tukeviksi tekijöiksi hyvin aikataulutetut ja suunnitellut opinnot, muutamat hyvin toteutetut ja mielenkiintoiset kurssit sekä hyvät ja kannustavat opettajat. Opetuksen laatua ja suunnittelua koskevien tekijöiden lisäksi kannustava luokkahenki ja opiskelutoverit mainittiin opiskelua tukevinä tekijöinä. Myös luokkatilat mainittiin myönteisinä tekijöinä useammassa vastauksessa.

Opiskelutilat ovat hyvät ja kursseilla on sopiva määrä ihmisiä. Tiedonkulukin on pääosin hyvää. Opetus myös tietenkin tukee opiskeluani. (Tekniikan opiskelija 2, 2012.)

Hyvin aikataulutetut ja suunnitellut opinnot. Osa kursseista hyviä ja mielenkiintoisia. (Tekniikan opiskelija 3, 2012.)

Teemahaastatteluun osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista toinen kertoi olevansa tyytyväinen opetukseen ja toinen harjoitteluun liittyviin asioihin.

Ensimmäinen teemahaastateltu piti pitkään työelämässä olleiden opettajien laajaa tietotaitoa sekä työpaikkatutustumiskäyntejä myönteisinä asioina. Toinen teemahaastateltu piti palkallisia harjoittelujaksoja myönteisenä asiana.

— — *[Opettajat] tietää mitä opettaa, he on niin kauan ollu työelämässä ennen ku he on tullu tänne, ni et se tavallaan et kuin suuren tietomäärän heiltä on saanu — ei monessa paikassa välttämättä ois saanu semmosta tietoa, ja et ku kysyy vaikka jotain ei välttämättä nyt aiheeseen liittyvääkään heiltä, niin se saa vastauksen. Niin se on mun mielestä ollu semmonen, hyvä juttu. (Haastateltava 3, 2012.)*

— — *mutta nytte me tehään kesän aikana aina harjoittelu tavallaan niinku kesätöitten ohessa. Sit siitä tietysti saa palkkaa niin se on mun mielestä ihan, silleen toimiva [asia]. (Haastateltava 4, 2012.)*

Kysymyksessä 16 kysyttiin, mitkä koulu yhteisöön ja koulutusohjelmaan liittyvät asiat puolestaan haittaavat tai hidastavat opiskelua. Kyselyyn osallistuneiden paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden kirjoittamat estäviä ja hidastavia tekijöitä käsittelevät vastaukset olivat huomattavasti laajempia ja monipuolisempia kuin myönteisiä tekijöitä käsittelevät vastaukset. Vaikka opetus nähtiin useammassa vastauksessa myös myönteisessä valossa opiskelua tukevista tekijöistä kysyttäessä, opetuksen laadun kritiikki oli huomattavasti yleisempää. Opetuksen ja kurssien laatuun liittyvät ongelmat mainittiin kaikkein useimmin, yhteensä yhdeksässä vastauksessa kahdestatoista.

— — *Opetuksen taso voisi olla parempi, sillä monet opettajat olettavat meidän tietävän valmiiksi joitakin asioita. — — (Tekniikan opiskelija 1, 2012.)*

Opetus tapahtuu välillä hirveällä kiireellä, eikä kurssin asioita ehditä käymään kunnolla läpi. — — Muutamilla opettajilla ei ole myöskään minäkäänlaista taitoa tehdä kurssista ja aiheesta mielenkiintoista ja oli aihe kuinka mielenkiintoinen tahansa, opettaja saa sen todella tylsäksi ja pui-sevaksi. Ohjaus ei myöskään ole aina ollut hyvää — — (Tekniikan opiskelija 2, 2012.)

Opetuksen laadussa on suurta vaihtelevuutta eri opettajien välillä. Myös joidenkin kurssien sisältö on kyseenalainen. — — (Tekniikan opiskelija 3, 2012.)

— — *opintoja liian laajasti eri osa-alueilta, ja osa opettajista voisi lopettaa jatkuvien diojen pyörittämisen ja keskittyä käytännön osaamiseen ja opettamiseen. (Tekniikan opiskelija 4, 2012)*

Liiallinen työn määrä koettiin ongelmaksi viidessä vastauksessa, joissa kolmessa mainittiin liian suuri työmäärä suhteutettuna kurssista saatuihin opintopisteisiin. Opiskelijoiden mukaan joidenkin asioiden käsittelyyn oli käytetty liikaa aikaa, joidenkin kurssien työmäärää pidettiin suurena ja jatkuva raportointi koettiin raskaaksi.

– – *Jotkut kurssit ovat työmäärältään olleet aika raskaita, vaikka kurssi laajuudessaan on ollut aika pieni (esim. 2 op.). (Tekniikan opiskelija 5, 2012.)*

Todella paljon ”turhia” kursseja tai sitten niihin käytetään suhteettoman paljon aikaa ja opintopisteitä kokonaisuuteen nähden. – – (Tekniikan opiskelija 1, 2012.)

– – *Lisäksi joudumme raporttoimaan todella paljon, joka on hieman turhauttavaa ja rasittavaa. Esimerkiksi harjoittelusta raportointi tuntuu todella raskaalta, koska kesäisin ei ehdi paljoo lomailla ja vuorotyö on melko raskasta. (Tekniikan opiskelija 1, 2012.)*

Opintojen ja opetuksen aikataulutukseen ja joustavuuteen sekä tiedonkulkuun liittyviä ongelmia mainittiin muutamissa vastauksissa. Huono luokkahenki mainittiin opiskelua haittaavaksi tekijäksi yhdessä vastauksessa.

– – *joustamattomat opettajat, kurssien järjestäminen vain tiettyyn aikaan vuodesta. (Tekniikan opiskelija 8, 2012.)*

Kurssien jakautuminen epätasaisesti lukuvuoden aikana -> Syksyllä huomattavasti vähemmän kursseja kuin keväällä. (Tekniikan opiskelija 9, 2012.)

– – *Informaatiokaan ei ihan aina pelaa halutulla tavalla. (Opiskelija 3, 2012.)*

Opiskelua estävistä ja tyytymättömyyttä aiheuttavista tekijöistä kysyttiin myös teema-haastatelluilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta. Kyselyyn vastanneiden tavoin myös teema-haastelluilla opiskelijoilla tyytymättömyyttä aiheutti opetukseen ja opintojen järjestämiseen liittyvät asiat. Ensimmäinen teema-haastateltu kertoi epäpätevien sijaisten aiheuttavan tyytymättömyyttä. Toisen haastatellun mukaan tyytymättömyyttä aiheuttavat opettajat sekä yleisesti opiskeluasioiden hoitamiseen liittyvät vaikeudet. Hän myös koki, että opiskelijoiden asiat eivät kiinnosta opettajia.

Meillä on ollu joitain sijaisia, jotka ei oo sit ihan niinku tavallaan et ne on vaan temmattu meille jostain. Ja ne ei oo ikinä ees välttämättä opettanu Tamkissa yhtään mitään, eikä missään muuallakaan. – – (Haastateltava 3, 2012.)

– – [opettajat] on aika epäpäteviä ja vaikka niille yrittää kysyä jotain oikeesti aiheeseen liittyvää niin ne ei osaa vastata tai sit ne vaan hermostuu. – – Et mun mielest niinku ylipäättään tommonen asioitten hoitaminen niin se on, tehty jotenki tosi semmoseks hankalaks. Just niitten opettajien takia koska niillä, tuntuu et niilläkään ei välttämättä ole kiinnostusta sit niinku, auttaa ja, tavallaan ymmärtää opiskelijoita. (Haastateltava 4, 2012.)

8.5.2 Opetus ja ohjaus

Opetuksen ja ohjauksen laatua kartoitettiin kyselyssä kysymällä paperi-, tekstiili ja kemiantekniikan opiskelijoiden arviota opetuksen laadusta ja siitä, miten riittävästi he ovat kokeneet saaneensa opiskeluaikana ohjausta, palautetta ja kannustusta.

TAULUKKO 51. Opetuksen laatu, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kiitettävä	0	0	0	0
hyvä	1	10	1	10
tydyttävä	5	50	6	60
välttävä	4	40	10	100
huono	0	0	10	100
en osaa sanoa	0	0	10	100
Yht.	10	100	10	100

Kyselyyn osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista viisi arvioi opetuksen olevan laadultaan tyydyttävää. Neljä vastanneista arvioi opetuksen välttäväksi. Yksi vastaaja arvioi, että opetus on laadultaan hyvää. Kahden opiskelijan vastausta ei voinut tilastoida, sillä vastauksissa oli valittu useampi kuin yksi vaihtoehto. Molemmissa tapauksissa vaihtoehtoista oli ympyröity hyvä ja tyydyttävä.

TAULUKKO 52. Ohjauksen määrä, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
riittävästi	2	17	2	17
jonkin verran	8	67	10	83
liian vähän	2	17	12	100
ei lainkaan	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, kuinka paljon he ovat saaneet opintoihin ja opiskeluun liittyvää ohjausta opiskeluaikanaan. Kahdeksan opiskelijaa kahdestatoista arvioi, että he olivat saaneet jonkin verran ohjausta. Riittävästi ohjasta olivat arvionsa mukaan saaneet kaksi opiskelijaa, samoin kaksi opiskelijaa koki saaneensa liian vähän ohjausta.

TAULUKKO 53. Palautteen määrä, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
riittävästi	0	0	0	0
jonkin verran	8	67	8	67
liian vähän	3	25	11	92
ei lainkaan	0	0	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, miten he ovat saaneet opettajilta palautetta opinnoistaan. Kyselyyn osallistuneet paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista kukaan ei arvioinut saaneensa riittävästi palautetta. 67 prosenttia (n = 8) vastaajista arvioi saaneensa palautetta jonkin verran. Liian vähän palautetta arvioi saaneensa 25 prosenttia (n = 3). 8 prosenttia (n = 1) vastanneista ei antanut arviota.

TAULUKKO 54. Kannustuksen määrä, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
riittävästi	0	0	0	0
jonkin verran	5	42	5	42
liian vähän	4	33	9	75
ei lainkaan	3	25	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneita paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoita pyydettiin arvioimaan opinnoissaan saamaansa kannustuksen määrää. Kukaan vastanneista ei arvioinut saaneensa kannustusta riittävästi. Viisi opiskelijaa kahdestatoista arvioi saaneensa kannustusta jonkin verran, ja liian vähän kannustusta koki saaneensa neljä opiskelijaa. Kolme opiskelijaa arvioi, että he eivät olleet saaneet kannustusta lainkaan.

Opetusta ja ohjausta kartoitettaessa kysyttiin myös, olivatko opiskelijat olleet vaihdossa. Yksi kahdestatoista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan kertoi olleensa vaihdossa. Kun kyselyssä vastaajaa pyydettiin arvioimaan vaihdon mahdollisia vaikutuksia opintoihin, kyseinen opiskelija kertoi vaihdolla olleen myönteisiä vaikutuksia ammattikorkeakouluopintojensa sujumiseen.

Vaihto-opiskelu on vaikuttanut positiivisesti opintoihini, sillä en vaihdossa opiskellut omaa koulutusohjelmaani – on ollut mukava taas saada opiskella sitä alaa, mikä minua oikeasti kiinnostaa. (Tekniikan opiskelija 2, 2012.)

8.5.3 Opiskelijayhteisö

Kyselyssä kartoitettiin paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden kokemuksia omasta opiskelijayhteisöstä. Opiskelijoilta kysyttiin, millainen ilmapiiri heidän opiskeluryhmässään on, tuntevatko he kuuluvansa opiskeluryhmään, ovatko he saaneet kavereita nykyisessä koulussaan, ovatko he mahdollisesti kärsineet yksinäisyydestä opiskeluaikana ja ovatko he kohdanneet kiusaamista koulussaan.

TAULUKKO 55. Opiskeluryhmän ilmapiiri, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kiitettävä	1	8	1	8
hyvä	8	67	9	75
tydyttävä	1	8	10	83
välttävä	2	17	12	100
huono	0	0	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneet paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista 75 prosenttia (n = 9) arvioi opiskeluryhmän ilmapiirin joko hyväksi tai kiitettäväksi. 17 prosenttia (n = 2) arvioi ilmapiirin välttäväksi. Tyydyttäväksi ilmapiirin arvioi kahdeksan prosenttia (n = 1).

Kyselyyn osallistuneet paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat kommentoivat opiskeluilmapiiiriä myös avoimessa kysymyksessä 15. Opiskelijayhteisön merkitystä pohdittiin seuraavasti:

Luokan henki kannustava. Suuri osa opettajista on kannustavia ja hyviä opettajia. (Tekniikan opiskelija 7, 2012.)

Hyvät opiskelutoverit. (Tekniikan opiskelija 4, 2012.)

Myös teemahaastatteluun osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin opiskeluilmapiiirin vaikutuksista. Opiskeluilmapiiirin liittyen opiskelija kertoi, että hän viettää aikaa muiden opiskelijoiden kanssa myös kouluajan ulkopuolella.

Tosi hyvä [luokkahenki] – – ollaan vietetty yhteisiä illanviettojakin ihan sillai vaan niinku, et, ei liity mitenkään kouluun ja tehty kaikenlaista muuta sitte, et. (Haastateltava 3, 2012.)

TAULUKKO 56. Ryhmään kuulumisen tunne, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	11	92	11	92
ei	0	0	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

Ryhmään kuulumisen tunnetta kyselyyn osallistuneet paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat arvioivat hyvin yksimielisesti. 11 opiskelijaa kahdestatoista tunsivat kuuluvansa opiskeluryhmäänsä. Yksi opiskelija ei osannut sanoa kantaansa. Kaikki kyselyyn vastanneet opiskelijat kertoivat myös saaneensa kavereita koulussa.

TAULUKKO 57. Yksinäisyyden kokeminen, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	0	0	0	0
jonkin verran	1	8	1	8
ei	11	92	12	100
en osaa sanoa	0	0	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneista kahdestatoista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista yksitoista ei kokenut itseään yksinäiseksi. Yksi vastaajista oli kokenut jonkin verran yksinäisyyttä.

TAULUKKO 58. Koulukiusaamisen kohtaaminen, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä, olen ollut kiusaamisen uhri	1	8	1	8
kyllä, olen kuullut tai nähnyt että kiusaamista on tapahtunut	2	17	3	25
kyllä, olen osallistunut kiusaamiseen	0	0	3	25
en ole kohdannut kiusaamista	9	75	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin koulukiusaamisesta. Yhdeksän opiskelijaa arvioi, etteivät he olleet kohdanneet kiusaamista. Kaksi opiskelijaa arvioi kohdanneensa kiusaamista, ja yksi opiskelija kertoi olleensa kiusaamisen uhri.

8.5.4 Muut ihmissuhteet

Kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin opiskelijayhteisön lisäksi muiden ihmissuhteiden merkitystä opiskelemiselle. Ihmissuhteisiin liittyvän osion kysymykset koskivat parisuhdetta, ystävien merkitystä ja läheisten tarjoamaa tukea. Sosiaalialan opiskelijoiden tavoin myös tekniikan opiskelijat mainitsivat kysymyksen 8 vastauksissa läheisiin ja ihmissuhteisiin liittyviä opiskelua tukevia tekijöitä. Kysymyksessä 8 opiskelijoita pyydettiin kertomaan, mitkä asiat heidän henkilökohtaisessa elämässään tukevat opiskelua.

TAULUKKO 59. Parisuhde, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	6	55	6	55
ei	5	45	11	100
en osaa sanoa	0	0	11	100
Yht.	11	100	11	100

Parisuhteesta kysyttäessä kysymykseen vastasi 11 paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijaa. 55 prosenttia (n = 6) kertoi olevansa parisuhteessa. 45 prosenttia (n = 5) ei ollut parisuhteessa.

Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan opiskelijayhteisön ja muiden ihmissuhteiden merkitystä avoimessa kysymyksessä 33. Kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, millainen merkitys ystävillä on opiskeluiden sujumisen kannalta. Ystävät nähtiin tärkeänä voimavarana opinnoissa jaksamisen kannalta. Ystävien koettiin tuovan tukea ja vaihtelua elämään opiskeluarjen vastapainoksi.

Ystävillä on positiivinen vaikutus, he auttavat, kun stressaa ja ovat muutenkin aina kannustavia opiskelujeni suhteen. He myös auttavat yleisesti jaksamaan ja nauttimaan elämästä. (Tekniikan opiskelija 2, 2012.)

Suuri, niiden [ystävien] avulla jaksaa. Saa välillä muutakin ajateltavaa kuin koulu ja piristää arkea. (Tekniikan opiskelija 3, 2012.)

Ystävät ovat tukena ja heidän kanssa on mukava viettää vapaa-aikaa ja näin tasapainottaa elämää. (Tekniikan opiskelija 10, 2012.)

TAULUKKO 60. Läheisiltä saatu tuki, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	11	92	11	92
ei	0	0	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

11 opiskelijaa kahdestatoista kyselyyn osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijasta arvioi saavansa tukea läheisiltään. Yksi opiskelija ei osannut sanoa kantaansa. Avoimessa jatkokysymyksessä opiskelijoilta kysyttiin, millaista tukea he saavat läheisiltään. Vastauksissa korostui läheisten antama kannustus ja henkinen tuki.

Varsinkin äitini jaksaa aina olla todella kannustava ja auttaa aina tarvittaessa, jos apua tarvitsen (saman alan insinööri). Poikaystäväni on myös todella tsemppaava ja jutteleminen hänen kanssaan auttaa aina purkamaan myös koulustressiä. (Tekniikan opiskelija 2, 2012.)

He kannustavat, sekä joskus auttavat myös vaikeissa kouluasioissa. (Tekniikan opiskelija 5, 2012.)

Riippuen tilanteesta, opintoihin olen saanut tukea ja välillä ihan elämänsäkin kun aina asiat eivät mene suunnitelmien mukaan. (Tekniikan opiskelija 10, 2012.)

Henkisen puolen vahvistamista ja äärimmäisessä hädässä rahallista. (Tekniikan opiskelija 11, 2012.)

Myös henkilökohtaiseen elämään liittyviä edistäviä tekijöitä kartoittavaan kysymykseen kahdeksan vastatessaan paperi-, tekstiili ja kemiantekniikan opiskelijat pohtivat ystävien ja ihmissuhteiden merkitystä.

Kannustava perhe, johon on todella hyvät ja lämpimät välit, ihana poikaystävä ja ystävät. Hyvät sosiaaliset suhteet vaikuttavat paljon opiskeluun ja motivaatioon. (Tekniikan opiskelija 2, 2012.)

Perhe ja ystävät suurimmaksi osaksi. Niiden avulla jaksaa. (Tekniikan opiskelija 3, 2012.)

Opiskelua tukevat ystävät ja perhe, joilta saa paljon tukea opiskelussa. (Tekniikan opiskelija 5, 2012.)

Teemahaastatteluun osallistuneet paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat arvioivat vanhempien merkityksen opiskelun kannalta myönteiseksi. He saivat vanhemmiltaan kannustusta ja tukea.

Kyl [vanhemmat] jossain määrin [tukevat] vaikkei he oo mitenkään ikinä opiskellu edes ylioppilaisiksi asti et on sen verran niinku niin, kyllä he kovasti niinku kuitenkin kannustaa että, kannattaa opiskella. – – (Haastattava 3, 2012.)

*– – vanhemmat kannustaa ja jos joskus tuntuu että mikään ei suju niin ne on silleen et ”joo joo kyllä tää, hyvin sä vedä”. * naurua * (Tekniikan opiskelija 4, 2012.)*

8.6 Yhteisöllinen näkökulma, tiivistelmätaulukot ja tulosten vertailu

TAULUKKO 61. Edistävät tekijät, yhteisöllinen näkökulma.

	sosiaalialan ko. (n = 16)	tekniikan ko. (n = 12)
Yhteisöllinen näkökulma edistävät tekijät	<p>Kouluyhteisö ja koulutusohjelma: Opiskelijat olivat tyytyväisiä opetuksen laatuun, ohjaukseen ja kursseihin.</p> <p>Opiskelijoiden ja opettajien välinen vuorovaikutus koettiin opintoja edistäväksi. Opettajilta saa tukea ja he ovat helposti lähestyttäviä.</p> <p>Pienet ryhmäkoot</p> <p>Teemahaasteltujen mukaan opiskelua edistävät hyvät kurssikokonaisuudet, hyvät opettajat ja harjoittelut.</p>	<p>Kouluyhteisö ja koulutusohjelma: Opiskelijat olivat tyytyväisiä opiskelutiloihin.</p> <p>Opetus ja tiedonkulku varauksin; osa kursseista hyviä ja mielenkiintoisia.</p> <p>Palkalliset harjoittelut</p> <p>Kannustava luokkahenki ja opiskelutoverit.</p>
	<p>Opetus ja ohjaus: 14 opiskelijaa (n = 16) arvioi opetuksen laadun hyväksi. Yksi opiskelija arvioi tason kiitettäväksi ja yksi tyydyttäväksi.</p> <p>Kuusi opiskelijaa (n = 16) koki saavansa riittävästi ohjausta, ja kahdeksan arvioi saavansa jonkin verran ohjausta.</p> <p>Yli puolet (n = 13) oli vähintään melko tyytyväisiä palautteen määrään.</p> <p>Yli puolet (n = 14) koki saavansa kannustusta riittävästi tai jonkin verran.</p>	<p>Opetus ja ohjaus: Vaihto-opiskelu oli vaikuttanut yhden opiskelijan opiskelumotivaatioon myönteisesti.</p>
	<p>Opiskelijayhteisö: Yli puolet (n = 13) arvioi opiskeluryhmän ilmapiirin joko hyväksi tai kiitettäväksi. Koulukavereiden ja hyvän ilmapiirin merkitys mainittiin useasti myös avoimissa kysymyksissä.</p> <p>Lähes kaikki (n = 15) kokivat kuuluvansa opiskeluryhmään.</p> <p>Suurin osa (n = 13) ei ollut kokenut yksinäisyyttä.</p>	<p>Opiskelijayhteisö: Valtaosa opiskelijoista (n = 8) arvioi opiskeluryhmän ilmapiirin hyväksi. Luokkahenki sai myönteistä palautetta myös avoimissa kysymyksissä ja teemahaastattelussa.</p> <p>Lähes kaikki (n = 11) kokivat kuuluvansa opiskeluryhmään.</p> <p>Lähes kukaan (n = 11) ei ollut kokenut yksinäisyyttä.</p>

		Suurin osa (n = 9) ei ollut kohdannut kiusaamista.
	<p>Muut ihmissuhteet: Kaikki kyselyyn vastanneet opiskelijat arvioivat ystävillä olevan myönteistä vaikutusta opinnoilleen.</p> <p>Läheiset auttavat jaksamaan, heiltä saa vertaistukea ja he tuovat kouluarkeen muuta sisältöä.</p> <p>Opiskelijat vastasivat saavansa tukea avun, neuvonnan, tsemppaamisen, henkisen ja taloudellisen avun, kuuntelun, keskustelun, lastenhoidon ja kannustuksen muodossa.</p>	<p>Muut ihmissuhteet: Opiskelijat arvioivat ystävillä ja muilla ihmissuhteilla olevan opintojen kannalta ainoastaan myönteisiä vaikutuksia.</p> <p>Sosiaaliset suhteet vaikuttavat opiskeluuntoon ja motivaatioon.</p> <p>Vastausten perusteella ystävät auttavat jaksamaan ja nauttimaan elämästä sekä tuovat muuta ajateltavaa ja piristävät arkea.</p>

Molemmissa koulutusohjelmissa opiskeluryhmän ilmapiiri arvioitiin pääosin hyväksi, ja koulukavereiden myönteinen vaikutus opiskelulle mainittiin molempien koulutusohjelmien opiskelijoiden vastauksissa. Valtaosa sosiaalialan sekä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista koki kuuluvansa opiskeluryhmään, eivätkä yksinäisyyden tai kiusaamisen kokemukset olleet yleisiä. Lisäksi ystävien ja muiden ihmissuhteiden myönteinen merkitys tuli esille molemmissa koulutusohjelmissa.

Sosiaalialan opiskelijat olivat pääosin tyytyväisiä opetuksen laatuun, ohjaukseen ja kursseihin. He arvioivat saavansa kannustusta vähintään jonkin verran. Yli puolet sosiaalialan opiskelijoista oli melko tyytyväisiä saamaansa palautteen määrään, ja opettajien ja opiskelijoiden välistä vuorovaikutusta pidettiin toimivanana. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat pitivät opiskelua edistävinä tekijöinä lähinnä palkallisia harjoitteluja sekä hyviä opiskelutiloja.

TAULUKKO 62. Estävät tekijät, yhteisöllinen näkökulma

	sosiaalialan ko. (n = 16)	tekniikan ko. (n = 12)
Yhteisöllinen näkökulma estävät tekijät	<p>Koulu yhteisö ja koulutusohjelma: Ongelmat tiedonkulussa näkyivät todella monen opiskelijan vastauksissa.</p> <p>Läsnäolopakko ja sen joustamattomuus sairaustapauksissa.</p> <p>Luokkatiloihin liittyvät ongelmat, esimerkiksi huono sisäilma tai tilojen pieni koko.</p> <p>Muita mainittuja estäviä tekijöitä: henkilökunnan ristiriidat, koulutusohjelman väljyys; kurssi- ja työmäärän vaihtelu periodeittain, sijainti Pyynikillä erillään pääkampuksesta, kurssien laatu, toteutussuunnitelmien puutteellisuus, palautteen ja ohjauksen puutteellisuus sekä tietokoneiden vähyys opiskelijamäärään suhteutettuna.</p> <p>Teemaahaastattelussa tuli esiin turhat ja epämääräiset kurssit, tiedon saanti asioissa liian myöhään, joidenkin opettajien opetustyyli.</p>	<p>Koulu yhteisö ja koulutusohjelma: Vastausten perusteella vahvasti kielteisenä koettiin opetuksen laatuun liittyvät tekijät.</p> <p>Laatuun liittyvinä kielteisinä tekijöinä mainittiin esimerkiksi kiire, asioiden pintapuolinen käsittely, opetuksen latteus, opetuksen laadun vaihtelevuus, ohjauksen puutteellisuus, kehnot sijaiset, käytännön puuttuminen opetuksesta sekä opetuksen vaikeaselkoisuus.</p> <p>Liiallinen työmäärä. Työmäärä ja opintojen laajuus opintopisteissä eivät vastaa toisiaan.</p> <p>Jatkuva raportointi esimerkiksi harjoittelujaksoilla.</p> <p>Opetuksen joustamattomat järjestelyt: kurssien jakautuminen epätasaisesti lukuvuoden aikana.</p> <p>Opiskeluun liittyvien asioiden hoitamisen monimutkaisuus.</p>
	<p>Opetus ja ohjaus: Kaksi opiskelijaa vastasi saavansa liian vähän ohjausta</p> <p>Yksi opiskelija koki, ettei saa palautetta lainkaan, kaksi koki saavansa palautetta liian vähän.</p> <p>Yksi opiskelija vastasi, ettei hän saa kannustusta lainkaan, yksi koki saavansa kannustusta liian vähän.</p>	<p>Opetus ja ohjaus: Opetuksen laatu arvioitiin suurelta osin joko tyydyttäväksi (n = 5) tai välttäväksi (n = 4).</p> <p>Opintoihin liittyvää ohjausta ei ole riittävästi. Vain kaksi opiskelijaa koki saaneensa riittävästi ohjausta.</p> <p>Kukaan ei kokenut saavansa riittävästi palautetta.</p> <p>Kannustusta ei saa riittävästi. Seitsemän opiskelijaa kahdestatoista koki saavansa liian vähän tai ei lainkaan kannustusta.</p>
	<p>Opiskelijayhteisö: Yhtä opiskelijaa oli koulukiusattu, neljä opiskelijaa oli kuullut tai nähnyt, että kiusaamista oli tapahtunut.</p>	<p>Opiskelijayhteisö: Kaksi opiskelijaa koki opiskeluryhmän ilmapiirin välttäväksi.</p> <p>Yksi opiskelija oli kokenut jonkin verran yksinäisyyttä.</p>

	<p>Yksi opiskelija ei tuntenut kuuluvansa ryhmään.</p> <p>Yksi opiskelija oli kokenut yksinäisyyttä opiskeluaikanaan, kaksi opiskelijaa oli kokenut yksinäisyyttä jonkin verran.</p>	<p>Yhtä opiskelijaa oli koulukiusattu, ja kaksi opiskelijaa oli havainnut kiusaamista.</p>
	<p>Muut ihmissuhteet: Yksi opiskelija kertoi, että läheiset eivät aina ymmärrä koulun tuottamaa työmäärää ja kuormitusta.</p>	<p>Muut ihmissuhteet: Ei mainittavaa.</p>

Yhteisiä opiskelua estäviä tekijöitä molemmissa koulutusohjelmissä olivat opiskeluun liittyvän työmäärän epätasainen jakautuminen periodeittain sekä kiusaamiskokemukset. Molemmissa koulutusohjelmissä oli opiskelija, jota oli koulukiusattu nykyisten opintojen aikana. Myös useampi opiskelija molemmista koulutusohjelmista oli kohdannut koulukiusaamista.

Sosiaalialan opiskelijoilla opiskelua estäviä tekijöitä olivat tiedonkulun ongelmat opettajien ja opiskelijoiden välillä, läsnäolopakon joustamattomuus myös sairastapauksissa sekä opiskelutiloihin liittyvät ongelmat, esimerkiksi huono sisäilma. Vaikka opetuksen laatua pidettiin pääosin hyvänä, joitakin kursseja pidettiin epämääräisinä tai huonosti toteutettuina. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat olivat tyytymättömiä opetuksen laatuun, eivätkä he saaneet riittävästi opinnoissaan ohjausta, palautetta tai kannustusta. Työmäärä koettiin joidenkin kurssien kohdalla liian suureksi saatuihin opintopisteisiin nähden. Jatkuva raportointi koettiin uuvuttavaksi. Toisaalta tekniikan opiskelijoissa oli sosiaalialan opiskelijoihin verrattuna enemmän myös niitä, jotka arvioivat opiskeluryhmän ilmapiirin välttäväksi tai tyydyttäväksi.

8.7 Yhteiskunnallinen näkökulma, sosiaalialan opiskelijat

Opinnäytetyön tässä osassa käydään läpi tutkimustyön yhteiskunnalliseen näkökulmaan liittyviä tuloksia sosiaalialan opiskelijoiden kohdalta. Yhteiskunnalliseen näkökulmaan sisältyy tutkimustuloksia opiskeluun ja valmistumiseen liittyvistä paineiden kokemisesta, opintojen tehostamisesta sekä opiskelijoiden tulevaisuuden odotuksista.

8.7.1 Paineiden kokeminen opiskelusta ja valmistumisesta

Kyselyssä kartoitettiin myös opiskelijoiden kokemaa painetta ajallaan valmistumisesta. Paineisiin liittyen kysyttiin, kokevatko opiskelijat paineita ajallaan valmistumisesta, ja jos he kokevat niitä, miksi.

TAULUKKO 63. Paineet ajallaan valmistumisesta, sosiaalian opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	2	13	2	13
jonkin verran	3	19	5	31
vähän	3	19	8	50
ei	8	50	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

50 prosenttia (n = 8) kyselyyn vastanneista sosiaalian opiskelijoista vastasi, etteivät he koe paineita ajallaan valmistumisen suhteen. 19 prosenttia (n = 3) koki paineita vähän, 19 prosenttia koki paineita jonkin verran ja 13 prosenttia (n = 2) koki paineita. Puolet vastanneista siis kokivat paineita vähintään vähän, mutta puolet eivät kokeneet paineita ollenkaan.

Ne kahdeksan opiskelijaa, jotka olivat kokeneet paineita ajallaan valmistumisesta, vastasivat kysymykseen, jossa pyydettiin kertomaan, miksi he kokevat paineita. Paineiden syiksi nimettiin valmistumisajan painottaminen, opinnäytetyön aihevalinta, kurssien suorittaminen, opettajien asenteet valmistumisajoista sekä opiskelun ja perhe-elämän yhdistämisen ongelmat.

Vaikea valita aihe opinnäytetyöhön. Onko kaikki tarvittavat kurssit suoritettu. (Opiskelija 6 2012.)

En haluaisi stressata valmistumisesta vaan nauttia opiskeluajasta ja ottaa siitä kaiken irti. (Opiskelija 11 2012.)

Heti ensimmäisenä koulupäivänä eräs opettaja teki selväksi, että ajallaan pitää valmistua, että koulu ”saa meistä rahat”. (Opiskelija 14 2012.)

Opiskelun ja perhe-elämän yhdistämisen vaikeus. (Opiskelija 15 2012.)

8.7.2 Opintojen tehostaminen

Koska opinnäytetyössä haluttiin tutkia myös mahdollista opiskeluajan tiivistämistä ja tehostamista ja niiden herättämiä ajatuksia opiskelijoissa, kyselyssä kysyttiin, mitä hyvää ja mitä huonoa opiskelijat näkevät siinä, että suositeltuja opiskeluaikoja lyhennettäisiin.

Opiskeluaikojen lyhentämisessä nähtiin hyvinä asioina nopeampi ammattiin ja tienaanmaan pääseminen, opiskelijoiden koulutuksessa ”roikkumisen” vähentyminen, mahdollisten turhien kurssien karsiutuminen pois ja pitkien loma-aikojen jääminen pois.

Nopeampi pätevytyminen, ammatillisuus? Nopeammin palkkalistoille, opintotuki on heikko! (Opiskelija 3 2012.)

Opiskelijat eivät jäisi ”roikkumaan” kouluun, vaan saattaisivat aktiivisemmin suorittaa opiskelun. (Opiskelija 4 2012.)

Kyllä ihan järkevää mielestäni 3 kk:n kesälomat ovat ihan liian pitkiä, ainakin aikuisväelle, koska halu valmistua mahd. pian on tärkeää. (Opiskelija 8 2012.)

Huono (useimmilla) taloudellinen tilanne päättyisi aikaisemmin. Verotulot alkaisivat kertymään paremmin. (Opiskelija 14 2012.)

Kuitenkin seitsemän viidestätoista tähän kysymykseen vastanneesta oli sitä mieltä, ettei näe opintojen tehostamisessa mitään hyvää.

En oikeastaan näe opiskeluaikojen lyhentämistä hyvänä asiana. (Opiskelija 1 2012.)

Ei mitään, stressaisi vain enemmän ja asioita ei sisäistäisi välttämättä niin hyvin. (Opiskelija 5 2012.)

Ei mitään. Koulutusohjelma on jo nyt työllistävä eikä opintojen tiivistämisellä ainakaan oppimistulosta paranneta. Luultavasti keskeyttäneiden osuus kasvaisi ja opiskeluissa jaksaminen olisi heikompaa. Pikemmin toivoisin lisää vapautta suoritustapoihin. (Opiskelija 15 2012.)

Kun kysymyksessä 38 kysyttiin vielä, mikä opintoaikojen lyhentämisessä olisi huonoa, vastauksissa mainittiin lisää syitä, miksi ajatus opintojen tehostamisesta ei tuntunut suu-
resta osasta sosiaalialan opiskelijoista hyvältä. Vastauksissa mainittiin kiireen ja stressin

lisääntyminen, oppimisen heikentyminen, koulupäivien raskauden lisääntyminen, ammattitaidon heikentyminen, nuorten miettimisajan kiristyminen opiskelupaikan suhteen, opiskelupaikan mahdollinen ilmapiirin heikkeneminen, syrjäytymisriskin kasvaminen (kun ihmiset pakotetaan tiettyyn tahtiin) ja taloudellisten ongelmien mahdollinen lisääntyminen (työssäkäynnin ja opiskelun yhteensovittaminen vaikeutuisi entisestään). Tässä esimerkkejä sosiaalialan opiskelijoiden vastauksista:

Kiire haittaa opiskelusuorituksia ja lisää stressiä. Opiskeluaikojen lyhentäminen olisi edukasta vain yhteiskunnan ja sen työllistymisen kannalta, tällöin unohtuu yksilö, sen tarpeet. Ainakin omalla kohdalla opiskeluaajan lyhentäminen tulisi todennäköisesti vähentämään sisäistettävien asioiden määrää ja lisäämään stressiä. (Opiskelija 1 2012.)

Ei ehditä käydä teoreettisia asioita tarpeeksi hyvin läpi ja opiskelijat joutuvat lähtemään työmarkkinoille keskeneräisinä ja ilman riittävää tietotaitoa. Koulupäivistä tulisi myös liian rankkoja, mikä ei tue oppimista. (Opiskelija 2 2012.)

Ehtivätkö nuoret miettiä, ovatko oikealla alalla? (Opiskelija 9 2012.)

Oppikokonaisuudet suppenisivat, opetuksen laatu ja ilmapiiri voisivat kärsiä. (Opiskelija 10 2012.)

Osaamisen taso ja sisältö kapeutuvat. Pakkotahtinen opiskelu ei anna tilaa ihmisenä kasvuun, ja on mielestäni pahimmillaan jopa syrjäytymisriskiä kasvattava tekijä. (Opiskelija 13 2012.)

Tulisi paljon täydemmät lukujärjestykset ja enemmän stressiä, en tiedä pystyisikö lyhyempään aikaan saamaan kaikkea tätä mitä aiemmin on ollut, opintotuella pärjää aika huonosti niin työssäkäynti koulun ohella vaikeutuisi. (Opiskelija 16 2012.)

Myös teemahaastatteluun osallistuneilta sosiaalialan opiskelijoilta kysyttiin, mitä he ajattelevat opintojen tehostamisesta. Ensimmäisen haastateltavan mukaan kaikki opiskelijat eivät välttämättä pysyisi kiristyvässä opiskelutahdissa mukana. Toinen haastateltava toivoi, että ihmiset voisivat opiskella rauhassa, jotta ammatti-identiteettisi ehtisi kypsyä. Hän näki tehostamisessa kuitenkin myös hyviä puolia.

– – mun mielestä ihmisille pitäis antaa enemmän aikaa, koska on hyvin eritasoisia ihmisiä, ja kaikki ei välttämättä kykene siihen. Niin mun mielestä silleen niinkun... vaan ajetaan vähän asioita huonompaan suuntaan, koska... se ei niinku helpota kaikkia. Se [tehostaminen] mun mielestä vaan pahentaa sitä niinkun asiaa. (Haastateltava 1 2012.)

– – Siis, on järkevää, että se mahdollisuus on olemassa niille, jotka haluaa [valmistua nopeasti] – – Mutta kyllä mä sitten taas toi, toisaalta ajattelen, että jos on tullut suoraan... lukiosta – – eikä oo vielä... alan työkokemusta tai ylipäänsäkään työkokemusta. – – tää on kuitenkin semmonen ala, että tätä ei nyt opi ihan pelkästään – – sitä kautta, että sää saat tietyn tiedon – – vaan siinä on paljon myös semmosta kypsymistä. – – se että se... puristetaan sitten se opiskelu liian lyhyeen aikaan, niin se voi olla karhunpalvelus. – – soisin kyllä niin kun ihmisille niin kun *hieman naurahtaan* myös rauhan opiskella. – – Että kyllähän sitä toisaalta sillain ajattelee, että se kolme ja puoli vuotta... on riittävä. Mutta sitä mä en oo varma, että onko sitä nyt... miten, mikään... pakko niinku siitä lyhentää kaikilla. (Haastateltava 2 2012.)

8.7.3 Odotukset tulevaisuudesta

Kyselyn lopussa kartoitettiin vielä opiskelijoiden ajatuksia tulevaisuudesta ja työllistymisestä. Osiossa kysyttiin, uskooko opiskelija työllistyvänsä opiskelemallaan alalla valmistumisen jälkeen, uskooko opiskelija työskentelevänsä opiskelemallaan alalla vielä viiden vuoden kuluttua, uskooko opiskelija lähtevänsä jatko-opiskelemaan opiskelemaansa alaa ja onko opiskelija harkinnut alanvaihtoa.

TAULUKKO 64. Usko opiskelualalla työllistymiseen, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	16	100	16	100
ehkä	0	0	16	100
epäilen	0	0	16	100
ei	0	0	16	100
en osaa sanoa	0	0	16	100
Yht.	16	100	16	100

Usko opiskelemallaan alalla työllistymiseen valmistumisen jälkeen oli hyvin vahva kyselyyn osallistuneiden sosiaalialan opiskelijoiden keskuudessa. 100 prosenttia (n = 16) arvioi työllistyvänsä valmistumisen jälkeen.

TAULUKKO 65. Alalla työskentely viiden vuoden päästä, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	13	81	13	81
ehkä	1	6	14	88
epäilen	0	0	14	88
ei	1	6	15	94
en osaa sanoa	1	6	16	100
Yht.	16	100	16	100

Melkein kaikki sosiaalialan opiskelijat uskoivat työskentelevänsä sosiaalialalla viiden vuoden kuluttua. Yksi opiskelija vastasi kuitenkin kysymykseen ehkä, ja yksi opiskelija ei.

TAULUKKO 66. Jatko-opiskelu alalla, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	8	50	8	50
ehkä	5	31	13	81
epäilen	0	0	13	81
ei	0	0	13	81
en osaa sanoa	3	19	16	100
Yht.	16	100	16	100

Jatko-opintoihin uskoi lähtevänsä puolet kyselyyn vastanneista sosiaalialan opiskelijoista. Viisi opiskelijaa vastasi kysymykseen ehkä, ja kolme opiskelijaa ei osannut sanoa, uskovatko he lähtevänsä jatko-opiskelemaan alaa.

TAULUKKO 67. Alan vaihdon harkitseminen, sosiaalialan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	3	19	3	19
ei	12	75	15	94
en osaa sanoa	1	6	16	100
Yht.	16	100	16	100

19 prosenttia (n = 3) sosiaalialan opiskelijoista oli harkinnut alan vaihtoa. 75 prosenttia (n = 12) ei kuitenkaan ollut harkinnut alan vaihtoa. Yksi opiskelijoista ei vastannut kysymykseen myöntävästi tai kieltävästi.

Teemahaastatteluun osallistuneilta sosiaalialan opiskelijoilta kysyttiin työllistymisen ja tulevaisuuden näkymistä. Molemmat haastateltavilla oli vahva usko työllistymiseensä.

Hmm... no mielenkiinnolla odotan, että mitä se [tulevaisuus] tulee oleen. Et mi, mihin työllistyn ja... ja ja... siis ihan positiivisella mielellä odotan sitä ja ja uskon, että töitä löytyy. Et siinä mielessä on kiva opiskella, kun... kun voi oikeesti ajatella, että sitä työtä on sitten... (Haastateltava 2, 2012.)

*Hmm, no... siis sinänsä ihan hyvät [tulevaisuuden näkymät]. Että... kyl mä niinkun... ajattelen vahvasti, että kyl mä tuun jotakin töitä saamaan, kun mä valmistun. Voi olla, että ei ehkä sitten ihan heti, mutta... kyl mä niinku jotenkin uskon siihen vahvasti. Ja mää jotenkin... toivon et se sit kantaa pitkälle *nauraa*... pitkälle, mutta. (Haastateltava 1, 2012.)*

Sosiaalialalla pysymisestä myös vastaisuudessa haastatellut opiskelijat olivat yhtä mieltä. Molemmat uskoivat työskentelevänsä alalla myös tulevaisuudessa.

*Kyllä mä uskon viihtyvänä [sosiaalialalla]... ja nyt ei kyllä toista kertaa... tai ei siis että, tä tästä ei enää vaihdeta, että se on nyt paras viihtyä sitten *nauraa*. Että tota... mutta en, en... mä tiedä, miksi en viihtyisi, koska... tää on mun mielestä tosi mielenkiintoista. (Haastateltava 2, 2012.)*

– kyl mä silti jotenkin uskon, että... et ainakin sitten aina jotain sen tyypistä tulee tulee tekeen niinku... sosiaalialan... ees sivuavaa tai jotain – (Haastateltava 1, 2012.)

Toinen haastatelluista kuitenkin toi esille harkitsevansa sosiaalialalla jakokouluttautumista työskennelyään ensin jonkin aikaa.

– mua esimerkiks kauheesti kaikki terapeutin puoli ja semmonen kiinnostaa, niin se voi joskus olla, et sitten... vaikka jotain toimintaterapiaa tai muuta käy sitten joskus lukemas vähän lisää tai... jotain semmosta. (Haastateltava 1, 2012.)

8.8 Yhteiskunnallinen näkökulma, tekniikan opiskelijat

Opinnäytetyön tässä osassa käydään läpi tutkimustyön yhteiskunnalliseen näkökulmaan liittyviä tuloksia paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden kohdalla. Yhteiskunnalliseen näkökulmaan sisältyy tutkimustuloksia opiskeluun ja valmistumiseen liittyvistä paineiden kokemisesta, opintojen tehostamisesta sekä opiskelijoiden tulevaisuuden odotuksista.

8.8.1 Paineiden kokeminen opiskelusta ja valmistumisesta

Opiskelijoiden kokemaa painetta ajallaan valmistumisesta kartoitettiin valintakysymyksillä sekä avoimilla kysymyksillä. Paineisiin liittyen kysyttiin, kokevatko opiskelijat paineita ajallaan valmistumisesta, ja jos he kokevat niitä, miksi.

TAULUKKO 68. Paineiden kokeminen, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	2	17	2	17
jonkin verran	6	50	8	67
vähän	1	8	9	75
ei	2	17	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, kokevatko he paineita ajallaan valmistumisesta. 50 prosenttia (n = 6) vastaajista arvioi kokevansa valmistumisaikaan liittyviä paineita jonkin verran. Täysin myöntävästi kysymykseen vastasi 17 prosenttia (n = 2) opiskelijoista. Vähän tai ei ollenkaan paineita arvioi kokevansa 25 prosenttia (n = 3) vastaajista.

Kyselyyn vastanneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista yhdeksän vastasi avoimeen jatkokysymykseen, jossa pyydettiin kertomaan, miksi he kokevat paineita. Vastausten perusteella paineet liittyivät muun muassa kurssien kokoon saamiseen, opinnäytetyön tekemiseen, työharjoitteluun ja työelämään. Lisäksi valmistuminen ja sitä myötä opintotuen päättymisen mietitytti.

Kurssien kokoon saaminen on välillä mietityttänyt. Tällä hetkellä paineet liittyvät tutkintotyöhön ja siihen saako paikan, jossa sen voisi tehdä. (Tekniikan opiskelija 1, 2012.)

Työt puskevat niskaan ja rahat ovat vähissä. (Tekniikan opiskelija 4, 2012.)

Näyttää huonolta jos valmistun myöhässä. (Tekniikan opiskelija 6, 2012.)

Mistä töitä, mitä sitten. Mistä opparipaikka... (Tekniikan opiskelija 10, 2012.)

8.8.2 Opintojen tehostaminen

Kyselyssä kartoitettiin myös opiskeluajan tiivistämisen ja tehostamisen herättämiä ajatuksia opiskelijoissa. Kahdessa avoimessa kysymyksessä kysyttiin, mitä hyvää ja mitä huonoa opiskelijat näkevät siinä, että suositeltuja opiskeluaikoja lyhennettäisiin.

Kyselyyn osallistuneiden paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden myönteisiä vaikutuksia käsittelevistä vastauksista korostui kaksi tekijää. Mikäli suositeltuja valmistumisaikoja lyhennettäisiin, opetusta ja ajankäyttöä suunniteltaisiin paremmin. Toisena myönteisenä vaikutuksena opiskelijat näkivät mahdollisuuden siirtyä nopeammin työelämään. Nopeampi valmistuminen ja työelämään siirtyminen mainittiin vastauksissa useimmin.

Sillä [opiskeluaikojen lyhentämisellä] saataisiin turhat kurssit karsittua. (Tekniikan opiskelija 1, 2012.)

Opintojen tasapainotus. Meillä on ollut syksyisin vähän opintoja ja keväällä paljon. Tämä pitäisi saada tasapainoon. (Tekniikan opiskelija 10, 2012.)

Pääsisi nopeammin näkemään ja kokemaan oikeasti sen mitä se työ on ja voisi helpommin opiskella jotain muuta ensimmäisen koulun jälkeen. (Tekniikan opiskelija 12, 2012.)

Sosiaalialan opiskelijoiden tavoin muutama paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista vastasi jo tehostamisen myönteisistä puolista kysyttäessä, että opiskeluaikojen tiivistämisessä ei ole mitään hyvää.

En osaa sanoa elleivät tuet nouse. (Tekniikan opiskelija 4, 2012.)

Ei mitään. Karsittaisiin opintoja turhaan eikä opittua ehtisi omaksumaan. (Tekniikan opiskelija 8, 2012.)

Kielteisistä vaikutuksista kysyttäessä opiskelijoiden vastauksissa korostui kolme tekijää. Kahdeksassa vastauksesta kahdestatoista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat arvioivat, että opiskeluaikojen lyhentäminen heikentäisi opetuksen laatua. Yhtä monessa vastauksessa esiintyi huoli omasta jaksamisesta. Viidessä vastauksessa opiskelijat esittivät huolensa sosiaalisen elämän näivettymisestä. Yhdessä vastauksessa näkyi taloudellisen tilanteen heikkenemiseen liittyvä huoli.

Opetuksen taso varmasti huononisi, opiskelijoilla liikaa paineita, ei tarvittavia tietoja työelämään, koska jo nyt todella pintapuolista. (Tekniikan opiskelija 1, 2012)

Kurssit olisivat vielä enemmän pelkkiä pintaraapaisuja aiheisiin ja asioita ei siis kerettäisi käymään läpi tämänkään vertaa kuin nyt. Lyhyemmät opiskeluaikat myös tulisivat tuomaan enemmän kiirettä -> stressiä ja ahdistusta, kun elämään ei mahdu muuta kuin opiskelu. (Tekniikan opiskelija 2, 2012.)

Useat kurssit käytäisiin pintaraapaisuna, joten tarvittavaa tietotaitoa olisi erittäin vähän työelämään siirryttäessä. (Tekniikan opiskelija 5, 2012.)

Aikataulu tiukentuu -> enemmän paineita/ stressiä, burn out mahdollisuus kasvaa. Vähenevä vapaa-aika lisääntyvien töiden takia. (Tekniikan opiskelija 9, 2012.)

Tiiviimpää opetusta -> vähemmän aikaa tehdä töitä -> Vähemmän rahaa elämiseen -> Vähemmän vapaa-aikaa -> Stressiä ja masennusta (Tekniikan opiskelija 4, 2012.)

Myös teemahaastatteluun osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin näkemyksiä opintojen tehostamisesta. Toinen haastateltavista näki valmistumiselle asetettavat aikarajat myönteisenä asiana.

Niin, siinä [opintojen tehostamisessa] on tietysti puolensa ja puolensa tietysti, siis mäkin tiedän monta semmosta jotka on on niinku ollu koko ajan ihan melkein kokopäivätoisissa opiskelujen ohella, niin totta kai se venyy silloin että ei välttämättä pysty siinä määrääjassa valmistuun – – se on must ihan hyvä, et tavallaan on jotku sellaset aikarajat, missä ajassa sun tarvis valmistua, koska eks just yliopistoissakin niin siellähän roikkuu niinku, tyylin kymmen, kymmenen vuottakin tai enemmänkin jotkut ihmiset siellä vaan niinku kirjoilla, ja niillä varmaan ei oo välttämättä aikomustakaan valmistua ikinä. (Haastateltava 4, 2012)

Molempien haastateltujen näkemysten mukaan nuorilla ihmisillä tulisi kuitenkin olla riittävästi aikaa etsiä omaa itseään ja sitä, mitä elämältä haluaa. Molemmat haastateltavat toivat esille välivuosien pitämisen. Haastateltava 3 oli pitänyt kolme välivuotta lukion jälkeen. Hänen mukaansa on huono asia, jos nuoret tulevat suoraan lukiosta opiskelemaan epävarmoina valinnoistaan. Haastateltava 4 kertoi, että välivuosi olisi voinut olla hänen kohdallaan hyvä ratkaisu. Hän hakeutui kouluun suoraan lukion jälkeen ja totesi, että ala ei kiinnostanutkaan häntä. Haastateltu ei kuitenkaan keskeyttänyt opintojaan, mutta lähti valmistuttuaan opiskelemaan uutta tutkintoa.

– – et ite pidin kolme välivuotta lukion jälkeen, ja mun mielestä se oli hyvä juttu, että mun mielestä on toisaalta väärin että ihmiset tulee suoraan lukiosta. Mä ymmärrän ihmiset jotka tietää heti et mitä ne haluaa tehdä, mutta on niitä jotka tulee vaan kättelee ja ihmettelee ja mun mielestä ihminen on silloin vielä niin nuori et ei se voi päättää koko elämänsä niinku että, et ”nyt mä haluan tehdä tota”. Ja sit, vuoden päästä se onki jo ehkä ihan eri mieltä asiasta. Niin kyl mun mielestä ihmisten pitäis saada niinku, et ei tavallaan pakoteta siihen että, nyt sinun täytyy mennä tuonne – – (Haastateltava 3, 2012.)

No ainaki mulle ittelle varmaan se välivuosi olis oikeesti tehny ihan hyvää sinänsä, koska mä menin siis suoraan lukiosta siihen ekaan [tutkintoon]. Seki oli ammattikorkeakoulututkinto, ja mulla oli niinku ekat kaks vuotta oikeestaan siel koulus silleen että, että ”tää ei oo mun juttu tää ei oo mun juttu ja emmä tiedä mitä mä oikeesti haluaisin opiskella” ja, oli vähän semmosta että, että käynkö loppuun asti vai vaihanko vai lopetanko vai mitä teen. Et sinänsä, mun mielestä, jos joku tarvitsee aikaa miettimiseen, niin se pitäisi suoda. (Haastateltava 4, 2012.)

8.8.3 Odotukset tulevaisuudesta

Kyselyn viimeisessä osiossa kartoitettiin opiskelijoiden ajatuksia tulevaisuudesta ja työllistymisestä. Opiskelijoilta kysyttiin, uskovatko he työllistyvänsä opiskelemallaan alalla valmistumisen jälkeen, uskovatko he työskentelevänsä opiskelemallaan alalla vielä viiden vuoden kuluttua, uskovatko he lähtevänsä jatko-opiskelemaan opiskelemaansa alaa ja ovatko opiskelijat harkinneet alan vaihtoa.

TAULUKKO 69. Usko opiskelualalla työllistymiseen, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	5	42	5	42
ehkä	4	33	9	75
epäilen	2	17	11	92
ei	0	0	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn vastanneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista puolet (n = 6) olivat epävarmoja työllistymisestään omalle alalle. 42 prosenttia (n = 5) uskoi työllistyvänsä valmistumisen jälkeen. Yksi opiskelija ei osannut sanoa kantaansa.

TAULUKKO 70. Työskentely alalla viiden vuoden kuluttua, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	4	33	4	33
ehkä	2	17	6	50
epäilen	3	25	9	75
ei	0	0	9	75
en osaa sanoa	3	25	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kun paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta kysyttiin, uskovatko he työskentelevänsä omalla alalla viiden vuoden kuluttua, 33 prosenttia (n = 4) opiskelijoista vastasi myöntävästi. 25 prosenttia (n = 3) vastasi epäilen, ja 17 prosenttia (n = 2) vastasi ehkä. 25 prosenttia (n = 3) ei osannut sanoa kantaansa.

TAULUKKO 71. Jatko-opiskelu alalla, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	2	17	2	17
ehkä	4	33	6	50
epäilen	3	25	9	75
ei	2	17	11	92
en osaa sanoa	1	8	12	100
Yht.	12	100	12	100

Kyselyyn osallistuneista paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista puolet (n = 6) antoi varovasti tai selvästi myönteisen vastauksen jatko-opiskeluun lähtemistä arvioi-
dessaan. 33 prosenttia (n = 4) opiskelijoista vastasi ehkä, ja 17 prosenttia (n = 2) vastasi kyllä. 42 prosentilla (n = 5) opiskelijoista vastaus painottui kielteiselle kannalle, jolloin vastauksena oli joko epäilen tai ei. Yksi opiskelija ei osannut sanoa kantaansa.

TAULUKKO 72. Alan vaihdon harkitseminen, tekniikan opiskelijat

	<i>Lkm</i>	<i>%</i>	<i>Kum. lkm</i>	<i>Kum-%</i>
kyllä	4	33	4	33
ei	6	50	10	83
en osaa sanoa	2	17	12	100
Yht.	12	100	12	100

Viimeisenä kysymyksenä kyselyyn osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemianteekniikan opiskelijoilta kysyttiin, ovatko he harkinneet alan vaihtoa. Puolet (n = 6) vastaajista eivät olleet harkinneet alan vaihtoa. 33 prosenttia (n = 4) vastaajista kertoi harkinneensa alan vaihtoa. Kaksi opiskelijaa eivät osanneet sanoa kantaansa.

Kyselyyn vastanneiden lisäksi teemahaastatteluun osallistuneilta paperi-, tekstiili- ja kemianteekniikan opiskelijoilta kysyttiin työllistymisen ja tulevaisuuden näkymistä. Haastatellut arvioivat työllistymisen ja tulevaisuuden näkymiä eri tavalla. Haastateltava 3 uskoi työllistymiseensä. Haastateltava 4 puolestaan koki työllistymisen mahdollisuudet epävarmempina.

Kyllä mä uskon [työllistymiseen] kuitenkin että. Ja tavallaan et, no itellä on se että kyllä mä voin tästä vielä jatko-opiskellakin, jos se et en ole pois-sulkenu sitä mahdollisuutta et jos ei töitä saakaan. Niin joko TTY:lle jatka-maan tai sitten TAKK:iin lukemaan toi opettajan paperit tähän vielä. (Haastateltava 3, 2012.)

— nyt on ollu aika mones semmoses työpaikassa silleen et on irtisanottu hirveesti porukkaa, ja tollaite niin tietysti se ehkä lisää vielä entisestään pelkoa että saako oman alan töitä mistään. — ala on aika kasvava ja silleen niinku et tulee varmasti työpaikkoja mutta niinku varsinkin täällä Pirkanmaan alueella niin ei oo hirveesti nytten tällä hetkellä ainakaan au-ki, paikkoja. (Haastateltava 4, 2012.)

Alan vaihdon harkinnasta kysyttäessä haastatellut opiskelijat olivat yksimielisiä. Kum-pikaan heistä ei ollut harkinnut alan vaihtoa. Työn saamista pidettiin alalla pysymisen kannalta ratkaisevana.

— kun tällä alalla mitä mä nyt opiskelen, jos mä saan työpaikan, niin kyl niinku se on varmaan aika useassa paikassa se on kuitenkin se perus kahek-sasta neljään ja maanantaist perjantaihin. Niin se on kyllä niinku semmonen mistä, mistä mä tykkään niinku työaikana. Ja tota ja muutenki siis ihan mielenkiintonen ala, ja just varmasti semmonen kehittyvä — (Haas-tateltava 4, 2012.)

*En [ole harkinnut alan vaihtoa], että vaikka leipoa tykkäänkin et kondiit-toria olis seuraava vaihtoehto sit jos mitään muuta ei niinku tuu *naurua*. (Haastateltava 3, 2012.)*

8.9 Yhteiskunnallinen näkökulma, tiivistelmätaulukot ja tulosten vertailu

TAULUKKO 73. Edistävät tekijät, yhteiskunnallinen näkökulma

	sosiaalialan ko. (n = 16)	tekniikan ko. (n = 12)
Yhteiskunnallinen näkökulma, edistävät tekijät	Paineiden kokeminen opiskelusta: Puolet (n = 8) ei kokenut paineita ajallaan valmistumisesta.	Paineiden kokeminen opiskelusta: Ei mainittavaa.
	Opintojen tehostaminen: Turhiksi koettujen kurssien poisjääminen ja nopeampi valmistuminen koettiin eduksi. Toinen teemahaastatelluista oli sitä mieltä, että tehostaminen on järkevää niiden kannalta, jotka haluavat valmistua nopeammin. Hänen mukaansa kaikkia ei kuitenkaan tulisi pakottaa valmistumaan nopeammin.	Opintojen tehostaminen: Opiskelijoiden mukaan tehostamisen etuina olisi opetuksen, ajankäytön ja kurssien sijoittelun parempi suunnittelu. Nopeampi pääsy työelämään. Toinen teemahaastatelluista totesi, että opiskelulle asetetut aikarajat mahdollisesti vähentäisivät opinnoissa roikkumista.
	Odotukset tulevaisuudesta: Kaikki 16 opiskelijaa uskoivat työllistyvänsä omalle alalle. Suurin osa opiskelijoista (n = 13) uskoi työskentelevänsä alalla viiden vuoden kuluttua. Suurin osa (n = 12) ei ollut harkinnut alan vaihtoa. Molemmat teemahaastateltavat uskoivat vahvasti työllistymiseensä. Toinen kertoi, että opiskelu on mukavaa, kun voi luottaa työllistyvänsä.	Odotukset tulevaisuudesta: Melkein puolet (n = 5) uskoi työllistyvänsä omalle alalle. Puolet (n = 6) kyselyyn vastanneista sekä teemahaastateltavat (n = 2) eivät olleet harkinneet alan vaihtoa.

Kaikki kyselyyn osallistuneet sekä teemahaastatellut sosiaalialan opiskelijat uskoivat vahvasti työllistymiseen omalle alalle. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat olivat epävarmempia työllistymisestä ja alalla pysymisestä, mutta noin puolet uskoi työllistyvänsä omalle alalle. Tekniikan opiskelijoista reilu puolet ei ollut harkinnut alanvaihtoa. Sosiaalialan opiskelijoilla alan vaihdon harkinta oli vielä vähäisempää.

Opiskelijoiden mukaan opintojen tehostamisen myönteisiä puolia olisivat nopeampi valmistuminen sekä nopeampi pääsy työelämään. Opintojen tehostaminen antaisi enemmän mahdollisuuksia niille, jotka haluavat valmistua suunniteltua opiskeluaikaa nopeammin. Molempien koulutusohjelmien opiskelijoiden mukaan opintojen tehostaminen saattaisi johtaa parempaan kurssien suunnitteluun, esimerkiksi turhiksi koetut asiat karsiutuisivat pois opintosuunnitelmista.

TAULUKKO 74. Estävät tekijät, yhteiskunnallinen näkökulma

	sosiaalialan ko. (n = 16)	tekniikan ko. (n = 12)
Yhteiskunnallinen näkökulma, estävät tekijät.	<p>Paineiden kokeminen opiskelusta ja valmistumisesta: Kahdeksan opiskelijaa oli kokenut vähintään vähän paineita ajallaan valmistumisesta.</p> <p>Opiskelijoille paineita aiheuttivat opettajien asenteet ajallaan valmistumisesta ja valmistumisaikojen painottaminen, esimerkiksi opiskelijoiden kanssa keskusteltaessa.</p> <p>Jotkut paineita aiheuttavat tekijät olivat enemmän yksilöllisiä tai yhteisöllisiä kuin yhteiskunnallisia. Tällaisia olivat kurssien suorittamisen ongelmat, opinäytetyön aiheen keksiminen sekä opiskelun ja perhe-elämän yhteensovittaminen.</p>	<p>Paineiden kokeminen opiskelusta ja valmistumisesta: Yhdeksän opiskelijaa oli kokenut vähintään vähän paineita ajallaan valmistumisesta.</p> <p>Koetut paineet liittyivät esimerkiksi kurssien kokoon saamiseen, opinäytetyön tekemisen, työharjoitteluun, työelämään ja rahahuoliin.</p>
	<p>Opintojen tehostaminen: Opiskelijoiden mukaan opintojen tehostaminen lisäisi stressiä, saattaisi lisätä keskeyttäneiden määrää, opiskeluissa jaksaminen olisi heikompaa, oppimistulos saattaisi kärsiä. Lisäksi taloudellinen tilanne saattaisi heikentää, koska työssäkäynti ja opiskelu yhtäaikaisesti olisi entistä vaikeampaa.</p> <p>Toisen teemahaastattelun mukaan sosiaalialan opiskelu vaatii aikaa, jotta alan vaatimalle henkisellet kasvulle ja kypsyykselle jää tilaa. Tehostaminen on ristiriidassa tämän asian kanssa.</p>	<p>Opintojen tehostaminen: Opiskelijat arvioivat, että opintojen tehostaminen heikentäisi opetuksen laatua, vaikuttaisi kielteisesti omaan jaksamiseen ja sosiaaliseen elämään sekä heikentäisi taloudellista tilannetta.</p> <p>Teemahaastattelujen mukaan liiallinen tehostaminen voisi pakottaa nuoret hakeutumaan opiskelemaan epävarmana tai pakottaa alalle, mikä heitä ei kiinnosta.</p>

	<p>Odotukset tulevaisuudesta: Yksi opiskelija ei uskonut työskentelevänsä alalla viiden vuoden päästä.</p>	<p>Odotukset tulevaisuudesta: Neljä opiskelijaa arvioi ehkä työllistyvänsä alalle, ja kaksi opiskelijaa epäili työllistymistään.</p> <p>Viisi opiskelijaa olivat epävarmoja, työskentelevätkö he alalla viiden vuoden kuluttua.</p> <p>Neljä opiskelijaa olivat harkinneet alan vaihtoa.</p> <p>Toinen teemahaastateltava oli epävarma työllistymisestään.</p>
--	---	---

Molempien koulutusohjelmien opiskelijat olivat kokeneet paineita tavoiteaikataulussa valmistumisesta. Koulutusohjelmissa yhteinen paineita aiheuttava asia oli esimerkiksi opinnäytetyö. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista kuusi kyselyyn osallistunutta opiskelijaa ja toinen teemahaastateltava opiskelija olivat epävarmoja työllistymisestään. Tekniikan opiskelijat olivat sosiaalialan opiskelijoita epävarmempia alalla pysymisestä, ja neljä opiskelijaa oli harkinnut alan vaihtoa.

Opintojen tehostamista pidettiin molemmissa koulutusohjelmissa selvästi enemmän kielteisenä kuin myönteisenä asiana. Sosiaalialan opiskelijoiden mukaan opintojen tehostaminen lisäisi opiskeluun liittyvää stressiä, vaikuttaisi kielteisesti omaan hyvinvointiin ja jaksamiseen, heikentäisi oppimistuloksia ja lisäisi taloudellisia ongelmia kun työssäkäynnille jäisi entistä vähemmän aikaa opiskelun ohella. Lisäksi opiskelijoita huoletti, että opintojen tehostaminen voisi lisätä opintojen keskeyttämistä ja jättäisi vähemmän aikaa ammatilliselle kypsymiselle. Myös tekniikan opiskelijoiden mukaan tehostaminen vaikuttaisi kielteisesti jaksamiseen ja lisäisi taloudellisia ongelmia. Vapaa-aika vähenisi ja opetuksen laatu saattaisi heiketä. Toinen tekniikan teemahaastatelluista opiskelijoista oli huolissaan siitä, että koulutuksen tehostaminen painostaisi nuoria aikuisia opiskelemaan yhä epävarmempina aloille, jotka eivät kiinnosta heitä.

9 YHTEENVETO JA POHDINTA

Sovellamme tutkimustulosten yhteenvedossa Kristina Kuntun dynaamista opiskelukyvyn mallia. Tutkimustyön tulokset jaotellaan mallin mukaisesti omiin voimavaroihin, opiskelutaitoihin, opiskeluympäristöön sekä opetustoimintaan liittyviin opiskelua edistäviin ja estäviin tekijöihin. Tutkimuksen esiin tuomien asioiden määrittäminen opinäytetyön tutkimustehtävän mukaisesti ei kuitenkaan ollut yksiselitteistä, sillä usein samalla tekijällä oli opiskelun kannalta sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Lisäksi aineiston käsittely ja havaintojen tekeminen ihmisten subjektiivisista kokemuksista ja arvioista osoittautui haastavaksi teemahaastatteluiden ja avointen kysymysten antaman laajan ja yksityiskohtainen informaation vuoksi. Esittelemme ensin keskeiset edistävät ja estävät tekijät sosiaalialan koulutusohjelmasta. Seuraavaksi käsittelemme paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoita koskevia tuloksia.

9.1 Yhteenveto sosiaalialan koulutusohjelman tuloksista

Sosiaalialan opiskelijoilla omia voimavaroja edistävien tekijöiden joukkoon lukeutui eniten asioita. Opiskelijat kokivat pääasiassa terveydentilansa hyväksi, ja muutokset opiskelun aikaisessa terveydentilassa olivat vähäisiä. Toisaalta viisi opiskelijaa kuitenkin arvioi, että heidän terveydentilassaan oli tapahtunut kielteisiä muutoksia.

Hyvät, turvalliset ja toimivat ihmissuhteet olivat sosiaalialan opiskelijoille tärkeitä. Opiskelu- ja yksityiselämässä vaikuttavien sosiaalisten suhteiden myönteinen merkitys tuli selvästi esille. Koulukaverit koettiin kannustaviksi ja tukea antaviksi, ja heidän kanssaan pystyi jakamaan opiskeluun liittyviä kokemuksia. Ystävillä ja muilla läheisillä ihmisillä oli vastausten perusteella merkittävä vaikutus opiskelijoiden jaksamisen kannalta. Opiskelijat kokivat saavansa ystäviltään kannustusta, vertaistukea ja voimaa arjen haasteiden keskellä.

Tutkimustuloksissa nousi selvästi esiin sosiaalialan opiskelijoiden korkea opiskelumotivaatio, kiinnostuneisuus omaa alaa kohtaan sekä kokemus oikealla alalla opiskelusta. 63 prosenttia (n = 10) arvioi motivaationsa olevan kyselyn mahdollistama paras vaihtoehto,

eli hyvä. Tyydyttäväksi motivaationsa arvioi viisi opiskelijaa. Yhdestä välttävästä motivaation arviosta huolimatta yksikään opiskelija ei arvioinut motivaatiotaan huonoksi. Hyvää motivaatiota puolsi myös havainto, jonka mukaan kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden opiskelutaidot olivat vahvalla pohjalla; 88 prosenttia ($n = 14$) arvioi, että he olivat löytäneet itsellensä luontaisen ja oman tapansa opiskella. 75 prosenttia ($n = 12$) koki opiskelemaisensa alan oikeaksi, eikä kukaan kokenut opiskelevansa väärällä alalla. Neljä opiskelijaa eivät osanneet tai halunneet sanoa kantaansa.

Näimme opiskelua edistäväksi omaksi voimavaraksi myös sen, että sosiaalialan opiskelijoilla oli vahva luottamus oman alansa työllistävyyteen sekä selkeä sitoutuneisuus opiskelemallensa alalle. Kaikki opiskelijat ($n = 16$) teemahaastatteluun osallistuneet vastaajat ($n = 2$) mukaan lukien uskoivat työllistyvänsä sosiaalialalle. 81 prosenttia ($n = 13$) uskoi työskentelevänsä alalla vielä viiden vuoden kuluttua. Valtaosa ($n = 12$) sosiaalialan opiskelijoista ei ollut harkinnut alan vaihtoa. Toisaalta alalla pysymiseen liittyi jonkin verran myös epävarmuutta. Kolme opiskelijaa oli harkinnut alanvaihtoa, eikä yksi opiskelija ollut varma alalla työskentelystään viiden vuoden kuluttua.

Vapaa-ajan tilanteen katsoimme edistävän opiskelua varauksittain, sillä tutkimustulokset eivät olleet aivan yksiselitteisiä. 73 prosenttia ($n = 11$) opiskelijoista arvioi, että vapaa-aikaa on sopivasti tai jonkin verran. Jonkin verran vapaa-aikaa arvioi olevan neljä opiskelijaa, eikä kyseistä valintaa voi vastausvaihtoehdon sanallisesta muotoilusta johtuen lukea selkeästi joko myönteiseksi tai kielteiseksi asiaksi. Lisäksi teemahaastatellut arvioivat vapaa-aikaa olevan vaihtelevasti periodien epätasaisen työmäärän ja kuormituksen vuoksi, eikä muutaman tunnin lisäys vuorokauteen heidän mukaansa olisi ollenkaan huonompi asia. Vapaa-ajan yhteydessä sosiaalialan opiskelijoilta kartoitettiin myös harrastuksia, jotka olivat hyvin liikuntapainotteisia. 10 opiskelijaa arvioi saavansa harrastuksista voimavaroja.

Omia voimavaroja edistäviksi tekijöiksi päätimme varauksin nostaa myös toimeentulon sekä opiskelun aikaisen työssäkäynnin. 75 prosenttia ($n = 12$) sosiaalialan opiskelijoista arvioi taloudellisen tilanteensa joko tyydyttäväksi tai hyväksi, joista tyydyttäväksi tilanteensa arvioi viisi opiskelijaa. Teemahaastatteluun osallistunut opiskelija arvioi taloudellisen tilanteensa opiskeluaikana tiukaksi, mutta rahahuolia kohdatessaan hänellä oli kuitenkin mahdollisuus kääntyä kumppaninsa tai perheensä pariin apua saadakseen. Osa-

aikaisessa työsuhteessa oli puolet ($n = 8$) opiskelijoista, joista puolet arvioi työnteolla olevan lähinnä myönteisiä vaikutuksia opiskeluun. Työssäkäyvät opiskelijat kokivat saavansa kouluteorioiden vastapainoksi käytännönläheistä työkokemusta, ja lisäksi rahahuolet helpottivat.

Opiskelutaitoihin liittyvänä edistävänä tekijänä päätimme sosiaalialan opiskelijoiden kohdalla nostaa esille, että suurin osa opiskelijoista oli löytänyt itselleen luontaisen ja toimivan tavan opiskella. 88 prosenttia ($n = 14$) arvioi löytäneensä itsellensä soveltuvan opiskelutavan.

Opiskeluympäristöön liittyviä opiskelua edistäviä tekijöitä esiintyi tutkimustuloksissa toiseksi eniten. Tuloksista korostui kokemus opiskeluryhmän myönteisestä ilmapiiristä ja tunne opiskeluryhmään kuulumisesta. Opiskelijaryhmän ilmapiirin hyväksi tai kiitettäväksi arvioi peräti 87 ($n = 13$) prosenttia sosiaalialan opiskelijoista. Avointen kysymysten vastausten perusteella opiskeluryhmän ilmapiiri koettiin opiskelua tukevaksi, voimavaroja antavaksi ja avoimeksi. 94 prosenttia ($n = 15$) koki kuuluvansa opiskeluryhmäänsä. On kuitenkin syytä tuoda esille, että kaksi opiskelijaa oli kokenut itsensä ainakin jonkin verran yksinäiseksi opiskelun aikana. Lisäksi yksi opiskelija vastasi jääneensä opiskeluryhmänsä ulkopuolelle. Hän koki itsensä kiusatuksi.

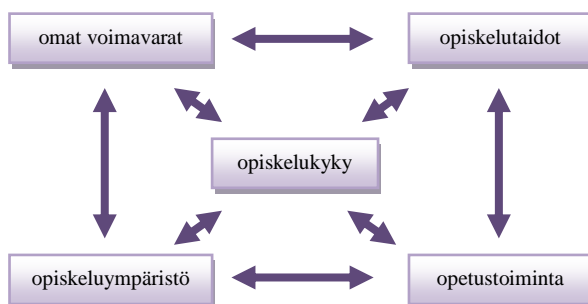
Opiskeluympäristöön liittyen sosiaalialan opiskelijat kokivat opettajien ja opiskelijoiden välisen vuorovaikutuksen pääasiassa opiskelua edistäväksi tekijäksi. Avointen kysymysten vastausten perusteella yhteisön henki koettiin hyväksi, ja opettajia pidettiin tukea antavina, myönteisinä ja helposti lähestyttävänä. Muutamana opiskelijat tosin kokivat, että henkilökunnan sisäinen eripura näkyy välillä myös opiskelijoille päin. Vastausten perusteella ei kuitenkaan voi tehdä tulkintaa tai johtopäätöksiä ristiriitojen yleisyydestä tai jatkuvuudesta.

Opetustoimintaan liittyvinä opiskelua edistävinä tekijöinä sosiaalialan opiskelijoiden kohdalla nousi selkeästi esiin tyytyväisyys opetuksen ja kurssien laatuun. Jopa 96 prosenttia ($n = 15$) arvioi opetuksen laadun joko kiitettäväksi tai hyväksi. Tosin on syytä mainita, että avointen kysymysten vastausten mukaan yksittäisiä kursseja pidettiin toisaalta toteutukseltaan tai sisällöltään epämääräisinä. Opiskelijat eivät kuitenkaan tuoneet vastauksissaan tarkemmin esille, mitä kursseja kielteinen arvio koski.

Opetuksen laadun lisäksi sosiaali-alan opiskelijat olivat pääosin tyytyväisiä opiskeluun liittyvään ohjaukseen, palautteen antoon ja kannustuksen määrään. Riittävästi tai jonkin verran ohjausta koki saaneensa 88 prosenttia (n = 14), palautetta 81 prosenttia (n = 13) ja kannustusta 88 prosenttia (n = 14) kyselyyn vastanneista sosiaali-alan opiskelijoista. Myös tällä kertaa on syytä tuoda esille, että yhdestä kahteen opiskelijaa oli kuitenkin kokenut saavansa liian vähän joko ohjausta, palautetta tai kannustusta opinnoissaan.

KUVIO 2. Keskeiset edistävät tekijät sosiaali-alan koulutusohjelmassa

- Hyvä terveydentila
- Hyvät, turvalliset ja kannustavat suhteet läheisiin
- Korkea opiskelumotiivaatio, kiinnostus omaa alaa kohtaan sekä kokemus oikealla alalla opiskelusta
- Usko omaan työllistymiseen ja alalla pysymiseen
- Vapaa aika varauksin sekä voimavaroja antavat harrastukset
- Työssäkäynti varauksin
- Itselle sopivin ja luontaisin opiskelutapa selkeytynyt

- Opiskeluryhmän myönteinen ilmapiiri ja kokemus opiskeluryhmään kuulumisesta
- Opiskelua edistävä vuorovaikutus opiskelijoiden ja koulukokemuksen välillä.
- Opettajat koetaan helposti lähestyttäväksi ja ymmärtäväisiksi.
- Tyytyväisyys opetuksen laatuun ja kursseihin
- Tyytyväisyys opiskelusta saatavaan palautteen ja kannustuksen määrään

Seuraavaksi käsitellään Kuntun opiskelukyvyn dynaamisen mallin jaottelun mukaisesti sosiaali-alan opiskelijoiden opiskelua estäviä tekijöitä. Omiin voimavaroihin liittyviä estäviä tekijöitä esiintyi kaikkein eniten. Sosiaali-alan opiskelijat toivat esille moninaisen joukon omaan elämäntilanteeseen liittyviä henkilökohtaisia huolia ja murheita, esimer-

kiksi ihmissuhteisiin tai terveyteen liittyviä ongelmia. Muita henkilökohtaiseen elämäntilanteeseen liittyviä estäviä tekijöitä olivat muun muassa opiskeluun liittyvä stressi, väsymys, terveysongelmien aiheuttamat poissaolot sekä huoli taloudellisesta tilanteesta.

Tutkimuksen tulosten perusteella yksi sosiaalialan opiskelijoita kuormittavimmista estävistä tekijöistä oli opiskelijoiden korkea stressitaso. On huomattavaa, että 50 prosenttia ($n = 8$) kyselyyn vastanneista opiskelijoista vastasi täysin myöntävästi stressin kokemista kartoittavaan monivalintakysymykseen vastausvaihtoehtojen ollessa kyllä, jonkin verran, vähän, ei tai en osaa sanoa. Kaikki ($n = 16$) vastasivat kokeneensa opiskelun tuottamaa stressiä vähintäänkin vähän. Korkeaan stressitasoon mahdollisesti liittyen osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista ($n = 4$) arvioi, että vapaa-aikaa on liian vähän. Myös molemmat teemaahaastatteluun osallistuneet sosiaalialan opiskelijat toivat esille, että vapaa-aikaa ei aina ole riittävästi opiskeluperiodeittain suuresti vaihtelevan työmäärän vuoksi.

Omiin voimavaroihin liittyvänä opiskelua estävänä tekijänä esille nousi myös ajallaan valmistumisesta koetut paineet. Puolet ($n = 8$) sosiaalialan opiskelijoita koki paineita ajallaan valmistumisesta. Ajallaan valmistumisen paineita kartoittavaan kysymykseen täysin myöntävästi vastasi kaksi opiskelijaa. Vähän ($n = 3$) tai jonkin verran ($n = 3$) paineita arvioi kokevansa yhteensä kuusi opiskelijaa. Avointen kysymysten vastausten perusteella valmistumiseen liittyviä paineita aiheuttivat muun muassa opettajien enemmän tai vähemmän suora painostus, opiskelun ja perhe-elämän yhdistämisen vaikeus sekä opinnäytetyöhön liittyvät asiat.

Vaikka sosiaalialan opiskelijat arvioivat opiskelijayhteisöä ja muita ihmissuhteitaan pääasiassa myönteisesti, muutama opiskelija oli kokenut yksinäisyyttä. 19 prosenttia ($n = 3$) kyselyyn vastanneista opiskelijoista oli kokenut itsensä vähintään jonkin verran yksinäiseksi opiskelun aikana. Lisäksi yksi itsensä yksinäiseksi kokenut opiskelija arvioi, että hän ei tunne kuuluvansa opiskeluryhmään. Hän oli myös koulukiusattu. Kiusatun opiskelijan lisäksi neljä opiskelijaa oli kohdannut koulukiusaamista opintojensa aikana.

Vaikka 75 prosenttia ($n = 12$) sosiaalialan opiskelijoista arvioi taloudellisen tilanteensa hyväksi tai tyydyttäväksi, vastaajien joukossa oli myös taloustilanteestaan huolestuneita

opiskelijoita. Kaksi opiskelijaa arvioi taloustilanteensa välttäväksi ja yksi huonoksi. Lisäksi puolet (n = 8) kyselyyn vastanneista opiskelijoista arvioi opintotuen tai muun etuuden riittävän välttävästi tai huonosti kuukausittaisiin menoihin.

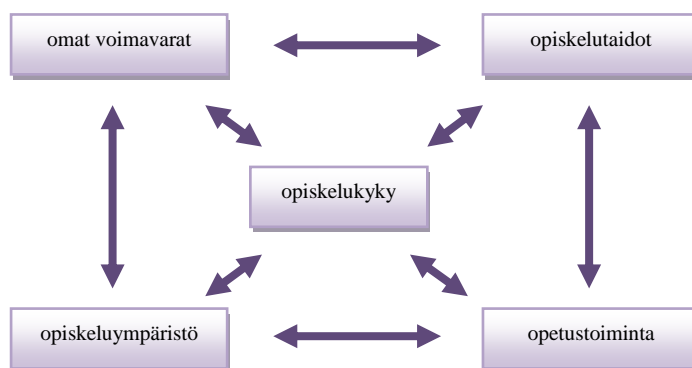
Sosiaalialan koulutusohjelmassa opiskeluympäristöön liittyvistä estävistä tekijöistä korostui eniten opetustoimintaan liittyvät tiedonkulun ongelmat. Kyselylomakkeen avoimissa vastauksissa tiedonkulkuun liittyvät ongelmat mainitsi yhteensä yhdeksän opiskelijaa. Myös toinen teemahaastatelluista opiskelijoista toi esille, että monista irrallisista tiedotuskanavista johtuen tiedonkulku on sekavaa.

Opiskeluympäristöön liittyen sosiaalialan opiskelijat toivat vastauksissaan esille opiskelutiloihin liittyviä ongelmia. Opiskelutilat saivat kriittistä palautetta yhteensä viidessä avointen kysymysten vastauksessa. Ongelmina mainittiin tilojen ahtaus sekä varsinkin huono ilmanvaihto.

Yksi sosiaalialan opiskelijoiden opiskelua oleellisesti haittaava tekijä liittyi opetustoimintaan. Sosiaalialan opiskelijat toivat yhteensä neljässä avointen kysymysten vastauksessa esille, että tiukka ja joustamaton läsnäolopakko vaikeuttaa opiskelun sujumista. Läsnäolopakko koettiin joustamattomasti varsinkin sairaustapauksissa, jolloin poissaolleet saattaa joutua sairastumisestaan huolimatta tekemään korvaavia tehtäviä tai ei pääse kurssin ensimmäisen kontaktitunnin läsnäolovelvoitteesta johtuen kurssille ollenkaan.

KUVIO 3. Keskeiset estävät tekijät sosiaalialan koulutusohjelmassa

- Elämäntilanteeseen liittyvät henkilökohtaiset huolet ja vaikeudet.
- Osa opiskelijoista koki, että vapaa-aikaa ei riitä erityisesti kiireisten periodien aikana.
- Kolme opiskelijaa oli kokenut yksinäisyyttä.
- Opintotuen riittämättömyys
- Opintojen ohessa työskentelyn aikaavievyys
- Opiskelun aiheuttama stressi
- Puolet koki paineita aikataulussa valmistumisesta vähintään vähän.

- Ongelmat tiedonkulussa opettajien välillä sekä opettajilta opiskelijoille.
- Opiskelutilojen ongelmat, esimerkiksi huono ilmanvaihto
- Neljä opiskelijaa oli kohdannut koulukiusaamista, ja yhtä opiskelijaa oli kiusattu.
- Läsnaolopakon joustamattomuus

9.2 Yhteenveto paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelman tuloksista

Kuntun dynaamisen opiskelukyvyyn mallin mukaisesti jaoteltuna paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden esittämät opiskelua edistävät tekijät olivat joko omiin voimavaroihin tai opiskeluympäristöön liittyviä. Tekniikan opiskelijoiden omiin voimavaroihin liittyvät opiskelua edistävät tekijät olivat osittain samoja kuin sosiaalialan opiskelijoilla. He esimerkiksi arvioivat terveydentilansa hyväksi ja heidän terveydes-

sään ei ollut tapahtunut muutoksia opiskeluaikana. Myös ihmissuhteet olivat yhtä tärkeitä paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoille kuin sosiaalialan opiskelijoille. Tekniikan opiskelijat pitivät ihmissuhteiden vaikutusta opiskelullelleen ainoastaan positiivisena. Ystäviä ja koulukavereita pidettiin tärkeinä ja kaikki opiskelijat saivat tukea läheisiltään yhtä opiskelijaa lukuun ottamatta, joka ei osannut sanoa, saako tukea.

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat painottivat myös vapaa-ajan ja harrastusten merkitystä omille voimavaroille. Heillä vapaa-aikaa oli vastausten perusteella riittävämmän kuin sosiaalialan opiskelijoilla. Tekniikan opiskelijoiden harrastuksista suuri osa liittyi liikuntaan, joka varmasti tukee opiskelijan fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia ja täten vaikuttaa positiivisesti opiskelukykyyn ja jaksamiseen. 67 prosenttia (n = 8) arvioi saavansa harrastuksistaan voimavaroja arkeensa ja 33 prosenttia (n = 4) arvioi saavansa jonkin verran voimavaroja harrastuksistaan.

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista 58 prosenttia (n = 7) koki opiskelevansa oikealla alalla. Oikeasta alavalinnasta ei siis oltu yhtä varmoja kuin sosiaalialan opiskelijoiden ryhmässä, mutta yli puolet koki alan kuitenkin oikeaksi. Pohdimme, että epävarmuus alavalinnasta saattoi olla yksi niistä tekijöistä, joka vaikutti tekniikan opiskelijoiden opiskelumotivaatioon kielteisesti. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden opiskelumotivaatioon palataan vielä tarkemmin opiskelua estävien tekijöiden johtopäätöksissä.

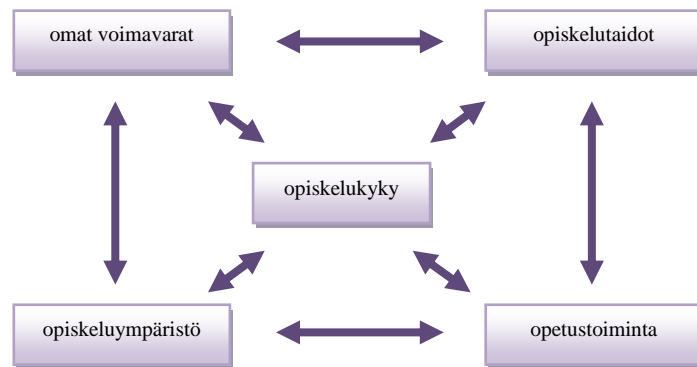
Työssäkäynnin tuomat lisäansiot opiskeluaikana ja työskentelyn vaikutus motivaatioon opiskella ja suorittaa tutkinto olivat opiskelun ohella työssäkäyvien paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden mielestä työssäkäynnin myönteisiä vaikutuksia opiskelulle. Toisaalta työssäkäyntiä pidettiin kuormittavana ja aikaa vievänä, joten työssäkäynnin voi nähdä sekä opintoja edistävänä että estävänä tekijänä, kuten sosiaalialan opiskelijoidenkin kohdalla.

Opiskeluympäristöön liittyvät opiskelua edistävät tekijät koskivat koulun opiskelutiloja ja opiskelijayhteisön ilmapiiriä. Kun opiskelijoilta kysyttiin, mihin he ovat tyytyväisiä koulutusohjelmassaan ja mitkä kouluun liittyvät tekijät tukevat heidän opiskeluaan, kolme opiskelijaa mainitsi opiskelutilat.

Opiskeluryhmän ilmapiirin arvioi kiitettäväksi 8 prosenttia ($n = 1$) ja hyväksi 67 prosenttia ($n = 8$). Opiskeluryhmän ilmapiiri tuli esiin myös kouluun liittyvien edistäviä tekijöitä kartoittavan kysymyksen vastauksissa; yksi opiskelija toi esiin hyvien opiskelukavereiden merkityksen ja toinen hyvän luokkahengen. Toinen opiskelija mainitsi myös opettajien olevan kannustavia ja hyviä. Kaikki opiskelijat tunsivat kuuluvansa ryhmään lukuun ottamatta yhtä, joka ei osannut arvioida asiaa. Kaikki paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat olivat kuitenkin saaneet kavereita koulussa.

KUVIO 4: Keskeiset edistävät tekijät tekniikan koulutusohjelmassa

- Hyvä terveydentila
- Hyvät, turvalliset ja kannustavat ihmissuhteet
- Sopivasti vapaa-aikaa ja harrastuksia, joista saa voimavaroja.
- Noin puolet koki opiskelevansa oikeaa alaa.
- Työssäkäynnistä saatavat taloudelliset lisäansiot turvaavat opiskelua.

- Tyytyväisyys opiskelutiloihin
- Hyvä luokkahenki ja opiskelukaverit. Kokemus opiskeluryhmään kuulumisesta

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden opiskelua estävien tekijöiden kohdalla jaoinme tekijät Kuntun mallissa kolmeen osa-alueeseen, eli omiin voimavaroihin, opiskeluympäristöön ja opetustoimintaan. Vastauksissa, jotka liittyivät opiskelua estäviin tekijöihin, korostuivat erityisesti opiskelumotivaatio-ongelmat, opintotuen riittämättömyys ja tyytymättömyys koulutusohjelmassa esimerkiksi opetukseen ja ohjaukseen.

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista 50 prosenttia ($n = 6$) arvioi opiskelumotivaationsa välttäväksi ja 8 prosenttia ($n = 1$) huonoksi. Reilulla puolella oli siis ongelmia opiskelumotivaationsa kanssa. Opiskelumotivaation ja alan kokemisella oikeaksi oli selvä yhteys, koska ne neljä opiskelijaa, jotka eivät kokeneet opiskelevansa oikeaa alaa, oli välttävä tai huono opiskelumotivaatio. Kolme neljästä arvioi motivaationsa välttäväksi ja yksi huonoksi. Alan kokemisella oikeaksi näytti olevan yhteys myös siihen, uskoiko opiskelija olevansa alan töissä vielä viiden vuoden päästä. Alavalinnasta epävarmoista neljästä opiskelijasta kolme epäili, että työskentelisi alalla viiden vuoden kuluttua.

Koko paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskeluryhmä oli epävarmempi työllistymisestä ja alalla pysymisestä kuin sosiaalialan opiskeluryhmä. Sosiaalialan opiskelijoiden suuri luottamus työllistymisen suhteen oli hyvin erilainen tekniikan opiskelijoiden odotuksiin verrattuna. Tekniikan opiskelijoista 42 prosenttia ($n = 5$) uskoi työllistyvänsä valmistumisen jälkeen, mutta 50 prosenttia ($n = 6$) ilmaisi olevansa epävarma työllistymisestään vastaten kysymykseen joko ”ehkä” tai ”epäilen”. Myös näkemykset alalla työskentelystä viiden vuoden kuluttua vaihtelivat. 33 prosenttia ($n = 4$) uskoi työskentelevänsä alalla viiden vuoden päästä, mutta jälleen epävarmoja vastauksia esiintyi enemmän, 42 prosentin ($n = 5$) verran.

Taloudellinen tilanne tai työssäkäynti sen kohentamiseksi haittasivat osaa paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista melko samoissa mittasuhteissa kuin sosiaalialan opiskelijoita. 33 prosenttia ($n = 4$) arvioi taloudellisen tilanteensa hyväksi, mutta 50 prosenttia ($n = 6$) arvioi sen tyydyttäväksi ja 17 prosenttia ($n = 2$) välttäväksi. Kukaan ei kuitenkaan arvioinut tilannetta huonoksi, toisin kuin sosiaalialan opiskelijoiden vastauksissa. Kymmenen kahdestatoista opiskelijasta sai opintotukea, kaksi eivät saaneet mitään etuutta. Arvio opintotuen riittävydestä vaihteli, mutta puolet ($n = 6$) arvioi, että

opintotuki riittää huonosti kuukausittaisiin menoihin. Seuraavaksi yleisin vastaus oli, että se riitti menoihin tyydyttävästi.

42 prosenttia ($n = 5$) paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoista kävi töissä opiskelun ohella. Työssäkäynnin kielteisiksi vaikutuksiksi opiskelulle nimettiin se, miten työssäkäynti vie aikaa opiskelulta, vaikuttaa negatiivisesti arvosanoihin ja se, miten työvuorot sattuvat usein päällekkäin opiskeluajan kanssa. Molemmat teemahaastatellut tekniikan opiskelijat mainitsivat myös sen, kuinka työssäkäynti ja koulun käyminen yhtä aikaa voivat käydä raskaaksi ja vaikuttaa jaksamiseen.

Opiskelun tuottamaa stressiä oli esiintynyt kaikilla kyselyyn osallistuneilla paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilla. Puolet kahdestatoista opiskelijasta vastasi stressin kokemista kartoittavaan kysymykseen täysin myönteisesti, ja puolet vastasi, että on kokenut stressiä jonkin verran. Osa opiskelijoista oli kokenut paineita myös valmistumisen suhteen. 17 prosenttia ($n = 2$) oli kokenut paineita valmistumisesta ja jopa 50 prosenttia ($n = 6$) oli kokenut paineita jonkin verran. Tavoiteaikataulussa valmistumisen paineet liittyivät kurssien suorittamiseen, opinnäytetyön tekemiseen, työharjoitteluihin ja työelämään.

Vaikka opiskeluryhmän ilmapiiriin oltiin pääasiassa tyytyväisiä, kaksi opiskelijaa arvioi opiskeluryhmän ilmapiirin välttäväksi. Toinen näistä opiskelijoista oli myös ollut kiusaamisen kohteena nykyisessä opiskelupaikassaan. Lisäksi kaksi opiskelijaa oli saanut tietoonsa, että kiusaamista on tapahtunut koulussa.

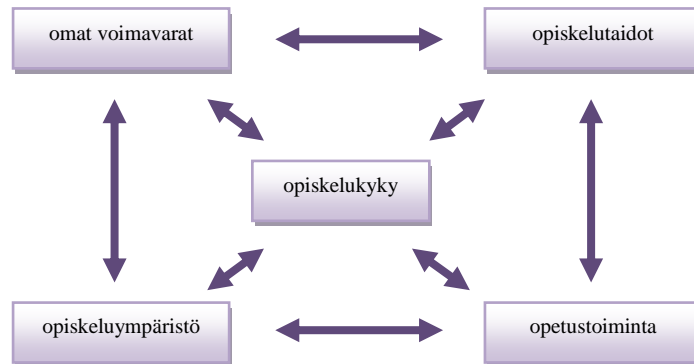
Opetustoimintaan liittyvät tekijät saivat kovaa palautetta paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoilta. Tyytymättömyys opetukseen nousi vahvasti esille, vaikka toisaalta kaksi opiskelijaa kertoi, että koulutusohjelmassa on myös hyviä opettajia. Myös toinen teemahaastatelluista oli todella tyytyväinen opetuksen tasoon. Silti moni opiskelija ilmaisi tyytymättömyytensä opetuksen laatuun, kun heitä pyydettiin kertomaan, missä asioissa olisi parantamisen varaa koulutusohjelman sisällä. Kun opetusta pyydettiin arvioimaan, 40 prosenttia ($n = 4$) arvioi opetuksen laadun välttäväksi, 50 prosenttia ($n = 5$) tyydyttäväksi ja 10 prosenttia ($n = 1$) hyväksi.

Samoin opettajilta saadun ohjauksen, palautteen ja kannustuksen määrään oltiin varauksin tyytymättömiä. Ohjausta koki saavansa jonkin verran 67 prosenttia ($n = 8$) ja liian vähän 17 prosenttia ($n = 2$). Myös toinen teemahaastatelluista kertoi ohjauksen puutteellisuudesta haastattelun aikana. Palautetta taas koki saavansa liian vähän 25 prosenttia ($n = 3$) ja jonkin verran 67 prosenttia ($n = 8$). Kukaan opiskelijoista ei arvioinut saavansa palautetta riittävästi. Kannustusta koki saavansa jonkin verran 42 prosenttia ($n = 5$), liian vähän 33 prosenttia ($n = 4$) ja ei lainkaan 25 prosenttia ($n = 3$). Toisaalta ainakin toinen teemahaastatelluista ilmaisi, että vaikka kannustusta ei juuri saanutkaan, se ei hänen kohdallaan vaikuttanut opiskeluun kielteisesti.

Opetukseen ja kursseihin liittyen paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat toivat esiin myös joihinkin kursseihin liittyvän ison työmäärän. Viisi opiskelijaa toi ilmi vastauksissaan, että joidenkin kurssien työmäärä suhteutettuna opintopisteisiin oli suuri. Myös jatkuva raportointi esimerkiksi harjoitteluista oli muutaman opiskelijan mielestä opiskelua haittaava tai hidastava tekijä.

KUVIO 5. Keskeiset estävät tekijät tekniikan koulutusohjelmassa

- Heikko opiskelumotiivaatio tai motivaation lasku opintojen myötä.
- Neljä opiskelijaa koki opiskelevansa väärällä alalla
- Epävarmuus työllistymisestä ja alalla pysymisestä
- Opintotuen riittämättömyys
- Työssäkäynnin aikaa vievyys työssäkävillä opiskelijoilla
- Opiskelu aiheutti kaikille opiskelijoille stressiä.
- Suurin osa kokenut paineita ajallaan valmistumisesta vähintään vähän.

- Kaksi opiskelijaa oli kohdannut kiusaamista, ja yhtä opiskelijaa oli kiusattu.
- Kaksi opiskelijaa arvioi opiskeluryhmän ilmapiirin välttäväksi.
- Tyytymättömyys opetuksen laatuun
- Ohjauksen puutteellisuus
- Palautteen puutteellisuus
- Kannustuksen puutteellisuus
- Liiallinen työn määrä

9.3 Opiskelijoiden näkemyksiä opintojen tehostamisesta

Kartoitimme opinnäytetyössä opiskelijoiden näkemyksiä opintojen tehostamisesta. Tehostamisella tarkoitimme koulutusohjelmien opetussuunnitelmien tiivistämistä sekä suositeltujen opiskeluaikojen lyhentämistä. Sosiaalian opiskelijat näkivät opintojen tehostamisessa sekä hyvä että huonoja puolia, huonot puolet tosin korostuivat vastauksissa selvästi enemmän. Opintojen tehostamisen hyvinä puolina sosiaalian opiskelijat näkivät nopeamman siirtymisen työelämään varsinkin siksi, koska opiskelijoiden taloudellinen tilanne on opiskeluaikana usein huono.

Tulosten perusteella sosiaalian opiskelijat suhtautuivat opintojen tehostamiseen pääasiassa kielteisesti. Opintojen tehostamisen kielteisiä puolia arvioidessaan opiskelijoiden vastauksissa korostui huoli omasta jaksamisesta. Tehostamisen myötä kiire ja opiskeluun liittyvä stressi lisääntyisi, eikä aikaa riittäisi opiskeltavien asioiden sisäistämiseen ja henkiseen kasvuun. Opiskelijalla tulisi olla opintojensa aikana riittävästi aikaa itsereflektioon ja pohdiskeluun, jotta hän voisi olla varma raskaalla ja vaativalla alalla työskentelystä sekä alalla pysymisestä. Lisäksi opiskelijat tarvitsevat asioiden oppimiseen ja omaksumiseen toisiinsa verrattaessa vaihtelevasti aikaa, jolloin opintojen tehostaminen saattaisi pidemmällä aikavälillä heikentää oppimistuloksia sekä koulutuksen laatua. Kaikkiaan sosiaalian opiskelijoista muodostui vastausten perusteella kuva, että he ovat opiskeluun sitoutuneita ja suhtautuvat opiskeluun vakavasti. Siten opintojen tehostaminen nykyisestä tasosta saattaisi kiristää opiskelutahtia opiskelijoiden hyvinvoinnin kannalta liikaa.

Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat näkivät suositeltujen opiskeluaikojen lyhentämisissä hyvänä asiana sen, että kursseista saattaisi karsiintua pois turhaa ja kurssien ajankäyttöä suunniteltaisiin paremmin. Opiskeluajan lyhentämisen hyödyksi mainittiin kuitenkin eniten nykyistä nopeampi pääsy työelämään. Opiskeluajan lyhentämisen huonoiksi puoliksi paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijat arvelivat opetuksen laadun heikkenemisen, opiskelijan jaksamisen heikentymisen tai pahimmillaan uupumisen, vapaa-ajan vähenemisen sekä sosiaalisen elämän kärsimisen. Yksi opiskelija toi esiin huonona asiana myös taloudelliset vaikeudet, kun työssäkäynti opiskelun ohella olisi entistä vaikeampaa.

9.4 Pohdinta

Molemmissa koulutusohjelmissa ihmissuhteiden merkitys nousi selväksi opintoja edistäväksi tekijäksi. Sekä opiskelijoiden väliset kaveri- ja ystävyysuhteet että koulun ulkopuoliset ihmissuhteet olivat opiskelijoille tärkeitä ja tukivat opiskelua. Sosiaalialan koulutusohjelmassa tulisi parantaa koulun henkilökunnan ja opiskelijoiden välistä tiedonkulkua, koska moni sosiaalialan opiskelija kertoi tiedonkulkuun liittyvistä ongelmista. Paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelmassa tulisi puolestaan kehittää ohjausta, palautteen antoa ja kannustusta. Tutkimustulosten perusteella myös opetuksen laadussa olisi parantamisen varaa paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan koulutusohjelmassa. Opintojen tehostaminen herätti opiskelijoissa selvästi enemmän kielteisiä kuin myönteisiä ajatuksia. Molempien koulutusohjelmien opiskelijoiden vastausten perusteella päädyimme johtopäätökseen, että opintojen tehostaminen nykyisestä tasosta ei olisi koulutuksen laadun ja opiskelijoiden jaksamisen kannalta järkevää.

Tuloksia yleistettäessä meidän oli kuitenkin otettava huomioon, että tutkimuksen otanta oli pieni, ja kyselyyn osallistuneet opiskelijat edustivat koulutusohjelmistaan ainoastaan yhtä suuntautumisvaihtoehtoa. Opiskeluryhmien tilanteet voivat vaihdella, eikä tutkimustuloksia voi siksi yleistää koko koulutusohjelmaa koskeviksi. Lisäksi sosiaalialan ja paperi-, tekstiili- ja kemiantekniikan opiskelijoiden erilainen opintojen vaihe on voinut vaikuttaa tutkimusten tuloksiin. Tulosten luotettavuuden kannalta olisi kannattanut tutkia samana vuonna opintonsa aloittaneita opiskeluryhmiä, mutta tämä ei ollut aikataulusta ja meistä riippumattomista tekijöistä johtuen mahdollista.

Valitsemamme opinnäytetyön aihe on niin laaja, että opinnäytetyön laajuus ja siihen käytettävissä oleva aika eivät riittäneet käsittelemään ja tutkimaan aihetta perusteellisesti. Aihetta olisi voinut tutkia todella monesta näkökulmasta, ja meillä oli hetkittäisiä vaikeuksia rajata aihetta toimivaksi kokonaisuudeksi. Aiheeseen perehtyminen ja oman tutkimuksen tekeminen kuitenkin osoittivat, että ammattikorkeakouluopiskeluun vaikuttavia tekijöitä kannattaisi tutkia tarkemmin.

LÄHTEET

Amkota. 2006.

Ammattikorkeakoulujen toimilupien uudistaminen. Sivistyspoliittinen ministeriryhmä. 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Helsinki.

Ammattikorkeakoululaitoksen uudistamisen suuntaviivat. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Helsinki.

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.

Berndtson, T. 2004. Opiskelijatutkimus 2003. Opiskelijoiden toimeentulo ja toimeentulon ongelmat. Kela. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 65. Edita Prima Oy. Helsinki.

Dunderfelt, T., Laakso, J., Niemi, P., Peltola, R. & Vidjeskog, J. 2005. Psykologia 5. Yksilöllinen ihminen. Helsinki: WSOY

Fulcher, J. & Scott, J. 2003. Sociology. Second edition. New York: Oxford University Press Inc.

Giddens, A. 1997. Sociology. Third edition. Cambridge CB2 1UR: Polity Press

Heikkilä, A., Keski-Koukari, A. & Eero, S. 2011. Korkeakouluopiskelun haasteet. Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) Opiskelu-terveys. Helsinki: Duodecim. 2011.

Hemming, M. 2012. Joka kolmas opiskelija oireilee. Elämässä. Vantaa: Kela.Sanomapaino Oy, 15.

Hemming, M. 2012. Opiskelu voi koetella mielenterveyttä. Elämässä. Kela. Vantaa: Sanomapaino Oy, 14–15.

Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen, R. & Videskog, J. 2000. Psykologia 2. Kehittyvä ihminen. Helsinki: WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2006. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Huttunen, T. & Kunttu, K. 2009. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2008. Ylioppilaiden terveyssäitiön tutkimuksia 45. Helsinki.

Hämäläinen, V. 2008. Tieto saatu 6.11.2008. Tilastokeskus. Helsinki

Kaleva. Amk-opiskelijat: Pakkohaku koskemaan myös yliopistoja. Päivitetty 2.3.2012. Luettu 2.10.2012.

<http://www.kaleva.fi/teemat/koulu/opiskelu/amk-opiskelijat-pakkohaku-koskemaan-myos-yliopistoja/569781/>

Kalima, R. 2011. Opintojen pitkittyminen ja keskeyttäminen ammattikorkeakoulussa: Tutkimus Helsingin ammattikorkeakoulun opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen syistä vuosina 2002–2007 ja niihin vaikuttamisen keinoista. Helsinki: Suomalaiset Oikeusjulkaisut SOJ Oy.

Karkkunen, N. 2011. Monta tietä yhteisöllisyyteen. Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto SAMOK ry. Helsinki.

Kela. 2012. Opiskelijan tuet.
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/040601104658IL?OpenDocument>

Klockars, L. 2011. Nuoren ja nuoren aikuisen psykososiaalinen kehitys. Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim. 2011.

Koivula, U., Suihko, K. & Tyrväinen, J. 2003. Mission : Possible. Opas opinnäytteen tekijälle. Pirkanmaan ammattikorkeakoulun julkaisusarja C. Oppimateriaalit. Nro 1. Tampere: Pirkanmaan ammattikorkeakoulu.

Korhonen, M. 1998. Perheellisenä opintiellä. Ammattikorkeakouluopiskelu elämänpolitiikan kategoriassa. Acta Universitatis Ouluensis. Nro. 33. Oulun yliopisto. Väitöskirja.

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Helsinki.

Kujala, J. 2009. Opiskelukykyä ja yhteisöllisyyttä. Opiskelukyvyn edistämisen suositukset yliopistolle. Helsinki: Opetusministeriö.

Kunttu, K. 2008. Myös opiskelijan työkykyä on tuettava. Suomen lääkärilehti 37, 3018-3021.

Kunttu, K. 2009. Opiskeluterveys koostuu monen toimijan yhteistyöstä. Työterveyslääkäri 1/2009, 21-24.

Kunttu, K. 2011. Opiskelukyky. Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, P. & Pynnönen, P. (toim.) Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim. 2011.

Kunttu, K. & Huttunen, T. 2009. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2008. Helsinki: Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 29.12.2009/1705

Lausuntoyhteenveto ammattikorkeakoululaitoksen uudistamisen suuntaviivoista. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Helsinki.

Lehtonen, R. 1999. Tähtäimessä tulevaisuus. Tutkimus suomalaisista ammattikorkeakouluopiskelijoista. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs. Helsinki.

Mannisenmäki, E. & Valtari, M. 2005. Valmistumisen vallihaudalla: Opintojen kesto 2000-luvun hyvinvointivaltiossa. Helsinki: Edita.

Mikkola, J. & Nurmi, J. 2001. Ammattikorkeakoulussa asiantuntijaksi. Koulutuksen missio ja opiskelijan arki. Turun yliopisto. Koulutussosiologian tutkimuskeskus, Ruse. Turku: Painosalama Oy.

Mustonen, A. johtava opinto-ohjaaja. 2011. Tiedonanto sähköpostitse 2.12.2011. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Mustonen, A. johtava opinto-ohjaaja. 2012. Tiedonanto sähköpostitse 16.1.2012. Tampereen ammattikorkeakoulu.

Mäkelä, K. 2010. Kukaan ei kuule hiljaista huutoani. Itsensä yksinäisiksi kokevien korkeakouluopiskelijoiden käsityksiä yksinäisyyden syistä. Helsingin yliopisto. Opettajan-koulutuslaitos. Pro gradu –tutkielma.

Nettineuvo. 2006. Koulukiusaamisen seuraukset – Kestääkö pää? Päivitetty 21.6.2006. Luettu 8.11.2012.
<http://www.nettineuvo.fi/index.asp>

Nikander, T. 2009. Nuoret muuttavat omilleen yhä nuorempina. Päivitetty 8.6.2009. Luettu 31.8.2012.
http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-03-16_004.html?s=0

Nuorten asunto-opas 2012/2013. 2012. Helsinki: Nuorisoasuntoliitto Ry.

Oped – Opintojen edistäminen ja tukeminen. 2000. Hamk. Luettu 29.4.2012.
<http://www3.hamk.fi/oped/index.html>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulutuspolitiikka. Luettu 30.9.2012.
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/?lang=fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallinen ESR-kehittämisohjelma 2007–2013. Osajana työmarkkinoille. Euroopan unioni. Euroopan sosiaalirahasto.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/EU-asiat/EU-rakennerahastot/ohjelmat/Kehittamisohjelmat/Osajana_tyomarkkinoille_kehittakehitta_keh.pdf

Opiskelijaterveydenhuollon opas. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:12. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Pajarinen, M., Puhakka, H. & Vahalakka-Ruoho, M. 2004. Aikuisopiskelijan ohjaus opintopolun tukena sekä oppilaitoksen toimintakulttuurin osana. Helsinki: Opetushallitus.

Penttilä, J. 2008. ”Kävin kokeileen kepillä jäätä”. Tutkimus opintojen keskeyttämisestä Tampereen ammattikorkeakoulussa. Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta. Tamkon julkaisusarja. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs.

Penttinen, L., Plihtari, E., Skaniakos, T. & Valkonen, L. (toim.) 2011. Vertaisuus voimavarana ohjauksessa. Jyväskylän yliopistopaino.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 2011. Valtioneuvoston kanslia. Helsinki.

Ruth, K. 2010. Opintopsykologi opiskelukyvyn jäljillä. Teoksessa Jäntti, J. & Kauko-Ronkanen, A. (toim.) Esteetön opintopolku korkeakoulutuksessa. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.

Salminen, H., Ylä-Anttila, P. 2010. Ammattikorkeakoulujen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2010: 23. Helsinki.

STTK:n Opiskelijat (opas, lähdemerkintöjen muotoilu?)

Tampereen ammattikorkeakoulu a. 2012. Opinto-ohjaus koulutusprosessissa. Luettu 24.9.2012.
<http://wiki.tamk.fi/display/public/TOIMINTA/A.+Opinto-ohjaus+koulutusprosessissa>

Tampereen ammattikorkeakoulu b. 2012. Esteetön opiskelu ja sen tukeminen. Luettu 25.9.2012.
<http://wiki.tamk.fi/pages/releaseview.action?pageId=46336917>

Tampereen ammattikorkeakoulu c. 2012. Esteetöntä opiskelua koskevat periaatteet TAMK:issa. Luettu 25.9.2012.
<http://wiki.tamk.fi/pages/releaseview.action?pageId=46336917>

Tilastokeskus. 2010. Päivitetty 20.3.2012. Helsinki. Luettu 29.4.2012.
http://www.stat.fi/til/opku/2010/opku_2010_2012-03-20_tie_001_fi.html

Tilastokeskus 2012. Ammattikorkeakouluissa suoritettiin 22 900 tutkintoa vuonna 2011. Päivitetty 10.4.2012. Luettu 1.10.2012.
http://www.stat.fi/til/akop/2011/akop_2011_2012-04-10_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2012. Keskeyttäminen lisääntyi ammatillisessa koulutuksessa. Päivitetty 20.3.2012. Luettu 17.9.2012.
http://www.stat.fi/til/kkesk/2010/kkesk_2010_2012-03-20_tie_001_fi.html

Tilastokeskus. 2012. Liitetaulukko 1. Lukiokoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa, ammattikorkeakoulukoulutuksessa ja yliopistokoulutuksessa keskeyttäminen lukuvuosina 2005/2006–2009/2010, %. Päivitetty 20.3.2012. Luettu 17.9.2012. http://www.stat.fi/til/kkesk/2010/kkesk_2010_2012-03-20_tau_001_fi.html

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Työttömyysturvalaki 30.12.2002/1290.

Vainikainen, J. 2012. Pakkohaku ja kymmenen kirosanaa. Julkaistu 29.2.2012. Luettu 2.10.2012.
<http://samok.fi/2012/02/29/pakkohaku-ja-kymmenen-kirosanaa/>

Valmisteluaikataulu. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Helsinki.

Virtala, A. 2011. Perheelliset opiskelijat. Teoksessa Kunttu, K., Komulainen, A., Makkonen, K. & Pynnönen, P. (toim.) Opiskeluterveys. Helsinki: Duodecim.

KYSELY OPISKELUA EDISTÄVISTÄ JA ESTÄVISTÄ TEKIJÖISTÄPerustiedot:

1. Minkä ikäinen olet?
 - (1) alle 20 vuotta
 - (2) 20 – 25 vuotta
 - (3) 26 – 30 vuotta
 - (4) 30 – 35 vuotta
 - (5) 36 – 40 vuotta
 - (6) yli 40 vuotta

2. Mitä opiskelet? (tutkintonimike ja suuntautumisvaihtoehto)

3. Monettako vuotta opiskelet? _____

4. Mikä on opintojesi suositeltu suoritus aika? (a) 3,5 vuotta (b) 4 vuotta (c) Muu, mikä? _____

- 4.1 Oletko valmistumassa näillä näkymin...
 - (1) suositellussa ajassa? (2) myöhemmin kuin suositellussa ajassa? (3) etuajassa?

Elämäntilanne

5. Millainen terveytesi on ollut opiskeluaikana?
 - (1) hyvä (2) tyydyttävä (3) välttävä (4) huono (5) en osaa sanoa

- 5.1 Onko terveydessäsi ollut muutoksia opiskelusi aikana?
 - (1) kyllä (2) ei (3) en osaa sanoa

5.2 Millaisia vaikutuksia terveytesi muutoksilla on ollut opiskelun sujumiseen?

(1) myönteisiä (2) kielteisiä

6. Onko sinulla mielestäsi vapaa-aikaa?

(1) liian paljon (2) sopivasti (3) jonkin verran (4) liian vähän (5) ei lainkaan (6) en osaa sanoa

7. Onko sinulla harrastuksia?

(1) kyllä, mitä?

(2) ei

7.1. Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, saatko harrastuksistasi arkeesi voimavaroja?

(1) kyllä

(2) jonkin verran

(3) harrastuksilla ei ole juuri vaikutusta voimavaroihini

(4) en

(5) en osaa sanoa

8. Mieti henkilökohtaista elämääsi ja elämäntilannettasi. Mitkä asiat elämässäsi tukevat opiskelua?

Jos vastasit kysymykseen 13 kielteisesti, siirry suoraan kysymykseen 14.

13.1 Jos vastasit edelliseen kysymykseen kyllä, onko työssä käynnillä vaikutusta opintojesi sujumiseen?

(1) kyllä (2) ei (3) en osaa sanoa

13.2 Jos vastasit edelliseen kyllä, miten työssäkäynti vaikuttaa opiskelujesi sujumiseen...

... myönteisesti?

... kielteisesti?

Opiskeluun suhtautuminen, koulu- ja opiskeluyhteisö:

14. Millainen motivaatio sinulla on opiskella tällä hetkellä?

(1) hyvä (2) tyydyttävä (3) välttävä (4) huono (5) en osaa sanoa

17. Oletko löytänyt oman tapasi opiskella?
(1) kyllä (2) en (3) en osaa sanoa
18. Koetko opiskelevasi oikealla alalla?
(1) kyllä (2) en (3) en osaa sanoa
19. Onko opiskelu tuottanut iloa?
(1) kyllä (2) jonkin verran (3) vähän (4) ei (5) en osaa sanoa
20. Onko opiskelu tuottanut stressiä?
(1) kyllä (2) jonkin verran (3) vähän (4) ei (5) en osaa sanoa
21. Oletko suorittanut tähänastiset kurssisi tavoiteajassa opintosuunnitelman mukaisesti?
(1) kyllä (2) en

Opetus ja opintojen ohjaus:

22. Minkä arvion antaisit opetuksen laadusta?
(1) kiitettävä (2) hyvä (3) tyydyttävä (4) välttävä (5) huono (6) en osaa sanoa
23. Oletko saanut ohjausta opintojesi suhteen?
(1) kyllä, riittävästi (2) jonkin verran (3) liian vähän (4) en lainkaan (5) en osaa sanoa
24. Saatko palautetta opettajilta?
(1) kyllä, riittävästi (2) jonkin verran (3) liian vähän (4) en lainkaan (5) en osaa sanoa
25. Saatko kannustusta opettajilta?
(1) kyllä, riittävästi (2) jonkin verran (3) liian vähän (4) en lainkaan (5) en osaa sanoa

26. Oletko ollut vaihdossa?

(1) kyllä (2) en

26.1 Jos olet ollut vaihdossa, miten se on vaikuttanut opintoihisi?

Opiskelijayhteisön ja muiden ihmissuhteiden vaikutus opiskeluun:

27. Millainen ilmapiiri on opiskeluryhmässäsi?

(1) kiitettävä (2) hyvä (3) tyydyttävä (4) välttävä (5) huono (6) en osaa sanoa

28. Tunnetko kuuluvasi porukkaan opiskeluryhmässäsi?

(1) kyllä (2) en (3) en osaa sanoa

29. Oletko saanut kavereita koulussa?

(1) kyllä (2) en

30. Oletko kärsinyt yksinäisyydestä opiskeluaikana?

(1) kyllä (2) jonkin verran (3) en (4) en osaa sanoa

31. Oletko kohdannut kiusaamista koulussasi?

(1) kyllä, olen ollut kiusaamisen uhri

(2) kyllä, olen kuullut tai nähnyt että kiusaamista on tapahtunut

(3) kyllä, olen osallistunut kiusaamiseen

(4) en ole kohdannut kiusaamista

32. Oletko parisuhteessa?

(1) kyllä (2) en (3) en osaa sanoa

33. Millainen merkitys ystävilläsi on opiskeluiden sujumisen suhteen?

34. Saatko tarvittaessa tukea läheisiltäsi?

(1) kyllä (2) en (3) en osaa sanoa

34.1 Jos saat tukea, millaista?

Opintojen tehostaminen:

35. Oletko kokenut paineita ajallaan valmistumisesta?

(1) kyllä (2) jonkin verran (3) vähän (4) ei (5) en osaa sanoa

36. Jos olet kokenut paineita, miksi?

37. Yhteiskunnallisena tavoitteena on, että opiskelijat saadaan tulevaisuudessa siirtymään nopeammin työelämään. Tämä voi tarkoittaa suositeltujen valmistumisaikojen lyhentämistä. Mitä hyvää suositeltujen opiskeluaikojen lyhentämisessä mielestäsi olisi?

38. Mitä huonoa suositeltujen opiskeluaikojen lyhentämisessä mielestäsi olisi?

Tulevaisuus ja työllistyminen:

39. Uskotko työllistyväsi opiskelemallasi alalla valmistumisen jälkeen?
(1) kyllä (2) ehkä (3) epäilen (4) en (5) en osaa sanoa
40. Uskotko työskenteleväsi opiskelemallasi alalla vielä viiden vuoden kuluttua?
(1) kyllä (2) ehkä (3) epäilen (4) en (5) en osaa sanoa
41. Uskotko lähteväsi jatko-opiskelemaan samaa alaa tulevaisuudessa?
(1) kyllä (2) ehkä (3) epäilen (4) en (5) en osaa sanoa
42. Oletko harkinnut alan vaihtoa?
(1) kyllä (2) en (3) en osaa sanoa
43. Haluatko vielä sanoa jotain kyselyn aihepiiriin liittyvää? Voit antaa myös palautetta kyselystä.

Kiitos osallistumisesta!